

**Bestemmingsplan 'Buitengebied Zuid
2013' Breda**

**Geluidonderzoek naar woon- en leefomgeving
huisvesting seizoenarbeiders**

Opdrachtgever

Gemeente Breda

Contactpersoon

de heer A. Neele

Kenmerk

R026998aa.00001.rvw

Versie

05_001

Datum

22 mei 2017

Auteur

ing. R. (Roel) van de Wetering

ing. R. (Ries) van Harmelen

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Algemeen	3
2	Wettelijk Kader	4
2.1	Activiteitenbesluit	4
2.2	Menselijk stemgeluid.....	4
3	Situatie	5
3.1	Geluid rondom de agrarische inrichting	5
3.2	Methode van onderzoek	5
4	Berekeningen	6
4.1	Uitgangpunten.....	6
4.2	Menselijk stemgeluid.....	6
4.3	Verkeer seizoenarbeiders	8
4.4	Verkeer seizoenarbeiders op de openbare weg - indirecte hinder	10
5	Conclusie	11

Bijlagen

- Bijlage I Geluidmodel en berekeningen
Bijlage II Indirecte hinder – verkeer van en naar de inrichting

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuid 2013' van de gemeente Breda was een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee de huisvesting van seizoenarbeiders mogelijk werd gemaakt. Een agrarisch bedrijf zou daardoor tot 120 personen mogen huisvesten in bestaande bedrijfsgebouwen en in stacaravans en/of woonunits. Omdat deze wijzigingsbevoegdheid in principe bij ieder agrarisch bedrijf in het plangebied zou kunnen worden toegepast, werden daarmee ruime mogelijkheden geboden.

Een aantal omwonenden van agrarische bedrijven heeft beroep ingesteld. Zij vrezen voor overlast van de seizoenarbeiders en voerden aan dat de gemeente ten onrechte geen onderzoek had gedaan naar de mogelijke hinder op hun woonomgeving. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft de omwonenden bij uitspraak van 1 februari 2017 zaaknummer 201501072/1/R2 in het gelijk gesteld. De Afdeling overweegt in dit kader dat het niet is uitgesloten dat door extra verkeersbewegingen of stemgeluid het woon- en leefklimaat in de directe omgeving zal worden aangetast. De raad heeft zich hiervan geen rekenschap heeft gegeven door een onderzoek hiernaar te doen en ook in het plan is geen voorwaarde opgenomen waarmee de belangen van omwonenden worden gewaarborgd door bijvoorbeeld de positionering van de huisvesting ten opzichte van omliggende woningen vast te leggen. Nu bij de vaststelling van het plan hieraan geen aandacht is gegeven is het plan in zoverre onzorgvuldig voorbereid en onvoldoende gemotiveerd (rechtsoverweging 27).

In opdracht van de gemeente Breda is hiernaar in zijn algemeenheid alsnog onderzoek gedaan. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het voorliggend rapport. Op basis van het verrichte onderzoek zijn, afhankelijk van het aantal te huisvesten seizoenarbeiders, richtafstanden tot woningen¹ van derden bepaald. De matrix met richtafstanden is opgesteld voor twee type geluidbronnen, namelijk:

1. het menselijk stemgeluid van de seizoenarbeiders;
2. het geluid van de vervoersmiddelen van de seizoenarbeiders.

De matrix geeft dus net als de VNG-brochure Bedrijven en Milieuzonering een richtafstand voor een bepaald aantal te huisvesten seizoenarbeiders in relatie tot de specifieke lokale omstandigheden van het agrarisch bedrijf. Ook geeft de matrix voldoende handvatten voor handhaving. Op basis van het aantal seizoenarbeiders, de afstand van buitenverblijf ingericht voor de seizoenarbeiders tot woningen van derden en de afstand tot het hart van de toegangsweg van het agrarisch bedrijf tot woningen van derden kunnen het aantal en de afstand redelijk eenvoudig gecontroleerd en nagemeten worden.

Bij overschrijding van één van de twee parameters (afstand buitenverblijf en afstand tot hart van de toegangsweg of de rijroute op het bedrijfsterrein) moet maatwerk worden verricht. Bij niet legale situaties kan tevens handhavend worden opgetreden.

1 ¹ of andere geluidgevoelige bestemmingen of geluidgevoelige terreinen

2 Wettelijk Kader

2.1 Activiteitenbesluit

Volgens het Activiteitenbesluit milieubeheer, artikel 2.17 lid 5, zijn voor agrarische inrichtingen de onderstaande relevante geluidvoorschriften van toepassing.

- 5 In afwijking van het eerste, tweede en derde lid geldt voor een inrichting waar uitsluitend of in hoofdzaak agrarische activiteiten dan wel activiteiten die daarmee verband houden worden verricht, niet zijnde een glastuinbouwbedrijf dat is gelegen in een glastuinbouwgebied, dat:

- a. voor het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$), veroorzaakt door de vast opgestelde installaties en toestellen, de niveaus op de plaatsen en tijdstippen, genoemd in tabel 2.17e, niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17e

	06.00– 19.00 uur	19.00– 22.00 uur	22.00– 06.00 uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige gebouwen	45 dB(A)	40 dB(A)	35 dB(A)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(A)	30 dB(A)	25 dB(A)

- b. voor het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, de niveaus op de plaatsen en tijdstippen, genoemd in tabel 2.17f, niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden;

Tabel 2.17f

	06:00– 19:00 uur	19:00– 22:00 uur	22:00– 06:00 uur
L_{Amax} op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(A)	65 dB(A)	60 dB(A)
L_{Amax} in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)

- c. de in de periode tussen 06.00 uur en 19.00 uur in tabel 2.17f opgenomen waarden niet van toepassing zijn op laad- en losactiviteiten, alsmede op het in en uit de inrichting rijden van landbouwtractoren of motorrijtuigen met beperkte snelheid;
- d. de in tabel 2.17e en 2.17f aangegeven waarden binnen in- of aanpandige gevoelige gebouwen niet gelden indien de gebruiker van deze gevoelige gebouwen geen toestemming geeft voor het in redelijkheid uitvoeren of doen uitvoeren van geluidmetingen;

2.2 Menselijk stemgeluid

Volgens het Activiteitenbesluit wordt het menselijk stemgeluid afkomstig van de inrichting niet getoetst. Ook het verkeer rijdend van en naar de inrichting wordt tussen 06.00 en 19.00 uur niet getoetst als zij met beperkte snelheid rijden.

Echter in het kader van het bedrijven van een goede ruimtelijke ordening moet wel onderzocht worden of bij de omliggende woningen sprake is van een acceptabel woon- en leefklimaat. Dit laatste is ter beoordeling van het bevoegd gezag.

3 Situatie

3.1 Geluid rondom de agrarische inrichting

Bij de woningen rondom agrarische inrichtingen wordt het woon- en leefklimaat (geluid) bepaald door:

- het geluid van vast opgestelde installaties en toestellen alsmede door de inrichting verrichtte werkzaamheden en activiteiten en laad- en loswerkzaamheden inclusief de mobiele bronnen (tractoren etc.) op het terrein van de inrichting (directe hinder);
- het geluid van de vervoersmiddelen van de werknemers zijnde geen seizoenarbeiders of juist wel van seizoenarbeiders als zij op een locatie elders worden/zijn gehuisvest;
- het geluid van het verkeer rijdend van en naar de inrichting over de openbare weg (indirecte hinder).

Als er bij de agrarische inrichting sprake is van huisvesting van seizoenarbeiders, dan is er nog sprake van de volgende additionele geluidbronnen.

- Het menselijk stemgeluid van de seizoenarbeiders op het moment dat zij ook daadwerkelijk binnen de terreingrenzen van de inrichting op de daarvoor ingerichte 'buitenruimte' (directe hinder) bevinden buiten de werkuren.
- Het geluid van de vervoersmiddelen van de seizoenarbeiders rijdend op het terrein van de inrichting (directe hinder).
- Het geluid van de vervoersmiddelen van de seizoenarbeiders rijdend van en naar de inrichting over de openbare weg (indirecte hinder).

3.2 Methode van onderzoek

Conform de VNG-brochure Bedrijven en Milieuzonering is uitgegaan van een richtwaarde van 45 dB(A). Bij een richtwaarde van 45 dB(A) etmaalwaarde voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau $L_{Ar,LT}$ mag ervan worden uitgegaan dat er sprake is van een goed woon- en leefklimaat. Overigens wordt het menselijk stemgeluid alleen beoordeeld in het kader van het bedrijven van een goede ruimtelijk ordening. Bij de toetsing van het inrichtingsgeluid conform het Activiteitenbesluit wordt het menselijk stemgeluid buiten de beoordeling gehouden.

Met inachtneming van de richtwaarde van 45 dB(A) zijn voor het aantal te huisvesten seizoenarbeiders de afstanden bepaald, waarbij onder normale omstandigheden sprake is van een goed woon- en leefklimaat. De richtafstanden zijn losgekoppeld van de inrichting zelf en zijn bepaald voor:

- de afstand van de buitenruimte van de seizoenarbeiders tot aan het bouwvlak van de woning van derden;
- de afstand van de hart van toegangsweg of rijroute op het bedrijfsterrein van het agrarische bedrijf tot aan de woningen van derden of bouwvlak waar de woning van derden gebouwd kan worden.

Met lokale afscherming zoals gebouwen of schermen op het terrein van de inrichting of van de naast gelegen panden kan geen rekening worden gehouden omdat dit specifiek is voor de lokale situatie. De richtafstanden hebben dan ook betrekking op de situatie zonder afschermende objecten van zowel het betreffende agrarisch bedrijf als de naastgelegen percelen.

4 Berekeningen

4.1 Uitgangpunten

Kenmerkend voor het werken met seizoenarbeiders is dat ze niet het hele jaar rond worden gehuisvest, maar dat dit afhankelijk is van het seizoen waarin de werkzaamheden moet plaatsvinden. Op grond van de regeling in het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuid 2013' wordt dit mogelijk gemaakt voor maximaal 6 maanden per jaar. Het aantal te huisvesten seizoenarbeiders kan voorts per agrarisch bedrijf verschillen. Voor de berekeningen ter bepaling van de afstanden zijn we uitgegaan van de volgende aantallen: maximaal 10, 20, 40, 80 en 120.

Op basis van verzoeken van twee agrarische bedrijven in de gemeente Breda (Strijbeekseweg 21 en Rithsestraat 310) om seizoenarbeiders te huisvesten blijkt dat de seizoenarbeiders in het begin van het seizoen voor het merendeel met (pendel)busjes aankomen omdat het om tijdelijke arbeid gaat (maximaal 6 maanden per jaar) en omdat ze op het bedrijf waar ze gaan werken worden gehuisvest. Seizoenarbeiders die al wat langer in Nederland werken beschikken veelal over een eigen auto. Circa 20% van de seizoenarbeiders beschikt over een eigen auto. Ze komen veelal met twee of vier personen (gemiddeld 3) tegelijk in een auto. Bij één van de agrarische bedrijven waar in het hoogseizoen maximaal 120 seizoenarbeiders werken zijn twaalf parkeerplaatsen beschikbaar voor seizoenarbeiders en in de praktijk blijkt dit voldoende te zijn voor de totale parkeerbehoefte van het bedrijf. Dit geeft aan dat er wel verkeersbewegingen van seizoenarbeiders plaatsvinden, maar dat dit geen grote aantallen zijn.

Veelal vertrekken de seizoenarbeiders in de ochtend rond 07.00 uur van het agrarisch bedrijf naar de velden elders en komen tussen 17.30 en 18.00 uur weer terug op de locatie. Het vervoer wordt, op een uitzondering na, meestal geregeld met busjes. De vervoersbewegingen van de seizoenarbeiders concentreren zich voornamelijk tussen 18.00 en 22.00 uur (halen van boodschappen) en op de vrije dagen wanneer er niet gewerkt wordt.

4.2 Menselijk stemgeluid

De tijd dat de seizoenarbeiders buiten verblijven, concentreert zich voornamelijk met mooi weer in de avondperiode tussen 17.30 en circa 22.30 uur. Binnen de inrichtingen is veelal sprake van een huishoudelijk reglement waarin vermeld wordt dat het na 22.00 uur (start nachtperiode in het kader van het Activiteitenbesluit) stil moet zijn op het bedrijf, zodat er gerust kan worden.

Voor het bronvermogen van het menselijk stemgeluid wordt verwezen naar tabel 4.1. Voor de berekeningen is uitgegaan van een menselijk stemgeluid van 70 dB(A), wat geldt voor een verheven stem. Op basis van eerder onderzoek is uitgegaan van gemiddeld 3 m² buitenverblijfsruimte per seizoenarbeider. Dus voor tien seizoenarbeiders is 30 m² buitenruimte en voor 120 seizoenarbeiders is 360 m² buitenruimte beschikbaar.

Tabel 4.1

Overzicht menselijk stemgeluid

Tabel 4.1 Geluidproductie menselijke stem (NAG-journaal 123, mei 1994)

Stemvolume	Bronvermogen L_w in dB(A)		
	Minimaal	Gemiddeld	maximaal
Rustig	40	60	75
Normaal	45	65	80
Verheven	50	70	85
Zeer luid	55	75	90
Schreeuwen	60	80	95
Gillen ¹⁾			100
Max. volume ¹⁾			105

Noot¹⁾: deze volumes kunnen alleen kortstondig voorkomen.

Bij de berekeningen voor het menselijk stemgeluid is ervan uitgegaan dat 75% van de seizoenarbeiders in de zomer buiten verblijft en 25% binnen (douchen / lezen / mailen etc.). Dit leidt tot de in tabel 4.2 aangegeven bronsterkte per m², waarbij ervan uitgegaan is dat 50% van de seizoenarbeiders die buiten verblijven praat met verheven stem en de andere 50% toehoort.

Tabel 4.2

Berekening bronsterkte dB(A)/m² - menselijk stemgeluid - per aantal

Cat	Aantal pratende mensen	Stemgeluid per persoon in dB(A)	Totale bronsterkte in dB(A)	Buitenverblijfsoppervlak 3 m ² per arbeider	Bronsterkte dB(A)/m ²
Max 10	10 x 75% x 50% = 4	70	79	30	61
Max 20	20 x 75% x 50% = 8	70	82	60	61
Max 40	40 x 75% x 50% = 15	70	85	120	61
Max 80	80 x 75% x 50% = 30	70	88	240	61
Max 120	120 x 75% x 50% = 45	70	90	360	61

Vervolgens is met behulp van een akoestisch rekenmodel de afstand bepaald waarbij de waarde van 45 dB(A) etmaalwaarde niet wordt overschreden. Dit conform de normstelling uit de VNG-brochure.

Voor de berekeningen is uitgegaan van een representatieve situatie waarbij de seizoenarbeiders op werkdagen de volgende tijden buiten verblijven:

- dagperiode van 17.30 tot 19.00 uur;
- avondperiode van 19.00 tot uiterlijk 22.30 uur (avonden met mooi weer);
- nachtperiode* voor en tijdens vertrek van 06.30 tot 07.00 uur.

*Opmerking: de nachtperiode loopt bij de beoordeling van agrarische activiteiten van 22.00 tot 06.00 uur. Voor de bepaling van de hinder in het kader van het bedrijven van een goede ruimtelijke ordening zijn de periodedefinities zoals opgenomen in de Wet geluidhinder dagperiode (07.00 – 19.00 uur), avondperiode (19.00 – 23.00 uur), nachtperiode (23.00 – 07.00 uur) meer geaccepteerd. Dit is dan ook aangehouden voor de bepaling van de richtafstanden.

De bepalende afstanden van de rand van de buitenruimte tot aan de woning van derden zijn weergegeven in tabel 4.3. Mocht de afstand van de rand van de buitenruimte tot het bouwvlak van de woning van derden korter zijn, dan moet akoestisch maatwerk verricht worden omdat dan niet gegarandeerd kan worden dat er geen sprake zal zijn van extra effecten op het woon- en leefklimaat vanwege de huisvesting van de seizoenarbeiders.

De richtafstanden zijn gebaseerd op een 'plat model', dus zonder afscherming van gebouwen of geplaatste geluidschermen.

Tabel 4.3

Te hanteren afstanden - menselijk stemgeluid

Aantal te huisvesten seizoenarbeiders	Minimale afstand woning t.o.v. rand van de buitenruimte
Max 10	15 meter
Max 20	21 meter
Max 40	28 meter
Max 80	40 meter
Max 120	50 meter

4.3 Verkeer seizoenarbeiders

De huisvesting van seizoenarbeiders op het bedrijf zal ten opzichte van de situatie waarbij geen seizoenarbeiders worden gehuisvest (of waarbij de ze elders worden gehuisvest) een positief effect hebben op de verkeersbewegingen op het terrein van het bedrijf zelf en op de openbare weg van en naar het betreffende agrarische bedrijf. Dit komt doordat de seizoenarbeiders bij huisvesting op het bedrijf zelf in veel gevallen in groepen met busjes (7 seizoenarbeider per busje) van de ondernemer of door het agrarisch bedrijf ingehuurde busjes van vervoersbedrijven van en naar het land vertrekken. Hierdoor zullen de verkeersbewegingen meer dan 50% minder zijn, dan bij situaties waarbij bij geen seizoenarbeider op het bedrijf worden gehuisvest. De verkeersbewegingen van en naar de akkers vinden veelal tussen 06.00 en 19.00 uur plaats

De vervoersbewegingen van de seizoenarbeiders met eigen vervoersmiddelen (auto of fiets) concentreren zich voornamelijk tussen 18.00 en 22.00 uur (halen van boodschappen) en op de vrije dagen (ten behoeve van recreatieve activiteiten in de omgeving) wanneer er niet gewerkt hoeft te worden. Op basis van een inventarisatie bij twee agrarische bedrijven in de gemeente Breda (Strijbeekseweg 21 en Rithsestraat 310) is een reële inschatting gemaakt van het aantal vervoersbewegingen per aantal te huisvesten seizoenarbeiders. De aantallen met personenwagens zijn eerder overschat dan onderschat omdat de seizoenarbeiders bij beide inrichtingen ook veelal te voet de boodschappen doen.

Tabel 4.4

Aantal vervoersbewegingen - per aantal te huisvesten seizoenarbeiders

Aantal te huisvesten seizoenarbeiders	Aantal bewegingen met personenwagens (is één beweging en uit is één beweging)			L _{WR} per personenauto/busje
	Dagperiode 07.00 - 19.00 uur	Avondperiode 19.00 - 23.00 uur	Nachtperiode 23.00 - 07.00 uur	
Max 10	1 x busje 2 x auto	2 x auto	1 x busje 2 x auto	91
Max 20	3 x busjes 4 x (auto)	4 x auto	3 x busjes 2 x auto	91
Max 40	5 x busjes 8 x auto	8 x auto	5 x busjes 4 x auto	91
Max 80	10 x busjes 12 x auto	12 x auto	10 x busjes 8 x auto	91
Max 120	15 x busjes 14 x auto	14 x auto	15 x busjes 10 auto	91

Conform het Activiteitenbesluit worden ten aanzien van de langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus L_{Af,LT} alleen de vast opgestelde installaties en toestellen getoetst. Echter in het kader van het bedrijven van een goede ruimtelijke ordening zijn, afhankelijk van het aantal te huisvesten seizoenarbeiders, de in tabel 4.5 weergegeven richtafstanden bepaald. De richtafstanden zijn zodanig bepaald dat bij deze afstand de waarde van 45 dB(A) etmaalwaarde (conform de VNG-brochure Bedrijven en Milieuzonering) niet wordt overschreden.

De bepalende afstanden van de toegangsweg of het hart van de rijlijn op het bedrijfsterrein tot aan het bouwvlak van de woning van derden zijn weergegeven in tabel 4.5. Mocht de afstand van de toegangsweg of het hart van de rijlijn tot het bouwvlak van een woning van derden korter zijn, dan moet maatwerk verricht worden omdat dan niet gegarandeerd kan worden dat er sprake zal zijn van een acceptabel woon- en leefklimaat.

Ook hier zijn de richtafstanden gebaseerd op een 'plat model', dus zonder afscherming van gebouwen of geplaatste geluidschermen.

Tabel 4.5

Te hanteren afstanden toegangsweg inrichting - woningen van derden

Aantal te huisvesten seizoenarbeiders	Minimale afstand woning t.o.v. het hart toegangsweg of het hart van de rijlijn op het bedrijfsterrein
Max 10	6 meter
Max 20	9 meter
Max 40	16 meter
Max 80	23 meter
Max 120	29 meter

4.4 Verkeer seizoenarbeiders op de openbare weg - indirecte hinder

De huisvesting van seizoenarbeiders op het bedrijf zelf kan ten opzichte van de situatie waarbij geen seizoenarbeiders of waarbij deze elders zijn of worden gehuisvest een positief effect hebben op het verkeer van en naar de inrichting omdat de seizoenarbeiders veelal in groepen met busjes van de agrarisch ondernemer of door het agrarisch bedrijf ingehuurde busjes van vervoersbedrijven van en naar het land vertrekken.

Gezien de normstelling van 50 dB(A) voorkeursgrenswaarde tot een maximale grenswaarde van 65 dB(A), zoals opgenomen in de circulaire indirecte hinder mag ervan worden uitgegaan dat hier wezenlijk knelpunten zijn. Uit de berekeningen opgenomen in bijlage II blijkt dat op 10 meter afstand van de rijlijn van de openbare weg bij de situatie van 120 te huisvesten seizoenarbeiders geen hoger geluidniveau optreedt van $L_{den} = 46$ dB.

5 Conclusie

In het bestemmingsplan 'Buitengebied Zuid 2013' van de gemeente Breda was een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarmee de huisvesting van seizoenarbeiders mogelijk werd gemaakt. Een agrarisch bedrijf zou daardoor tot 120 personen mogen huisvesten in bestaande bedrijfsgebouwen of in stacaravans en/of woonunits. Omdat deze wijzigingsbevoegdheid in principe bij ieder agrarisch bedrijf in het plangebied zou kunnen worden toegepast, werden daarmee ruime mogelijkheden geboden.

Een aantal omwonenden van agrarische bedrijven heeft hiertegen beroep ingesteld. Zij vreesden voor overlast van de seizoenarbeiders en voerden aan dat de gemeente ten onrechte geen onderzoek had gedaan naar de mogelijke geluidhinder. De afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft de omwonenden hierin in het gelijk gesteld.

In voorliggend geluidonderzoek is, rekening houdend met het behouden van een goed woon- en leefklimaat bij de woningen van derden, een relatie gelegd tussen het aantal te huisvesten seizoenarbeiders en de lokale omstandigheden waar de agrarisch bedrijf is gevestigd.

De matrix met richtafstanden is opgesteld voor twee type geluidbronnen, namelijk:

1. het menselijk stemgeluid van de seizoenarbeiders;
2. het geluid van de vervoersmiddelen van gerelateerd aan de seizoenarbeiders.

Voor de richtafstanden is als uitgangspunt gehanteerd dat de 45 dB(A)-etmaalwaarde als grenswaarde geldt, dit conform de normstelling van de VNG brochure.

De afstanden voor het menselijke stemgeluid van de rand van de buitenruimte tot aan het bouwvlak van de woning van derden zijn weergegeven in tabel 5.1. Mocht de afstand tot een woning van derden of ander geluidgevoelige bestemming of geluidgevoelig terrein korter zijn, dan moet (akoestisch) maatwerk verricht worden. Nadrukkelijk vermelden wij dat er geen rekening gehouden is met lokale afscherpende objecten (gebouwen en schermen) van de inrichting zelf en van de naast de inrichting liggende panden. Dit is afhankelijk van de lokale omstandigheden.

Tabel 5.1

Te hanteren afstanden - menselijk stemgeluid

Aantal te huisvesten seizoenarbeiders	Minimale afstand woning t.o.v. rand buitenruimte
Max 10	15 meter
Max 20	21 meter
Max 40	28 meter
Max 80	40 meter
Max 120	50 meter

De bepalende afstanden van het hart van de toegangsweg of het hart van de rijlijn van bedrijfsterrein tot aan het bouwvlak van de woning van derden of ander geluidgevoelige bestemming of geluidgevoelig terrein zijn weergegeven in tabel 5.2.

Mocht de afstand tot een woning van derden of ander geluidgevoelige bestemming of geluidgevoelig terrein korter zijn, dan moet (akoestisch) maatwerk verricht worden.

Ook hier vermelden wij dat er geen rekening gehouden is met lokale afscherpende objecten (gebouwen en schermen) van de inrichting zelf en van de naast de inrichting liggende opstallen omdat dit geheel afhankelijk van de lokale omstandigheden.

Tabel 5.2

Te hanteren afstanden toegangsweg inrichting - woningen van derden

Aantal te huisvesten seizoenarbeiders	Minimale afstand woning t.o.v. het hart toegangsweg
Max 10	6 meter
Max 20	9 meter
Max 40	16 meter
Max 80	23 meter
Max 120	29 meter

Als beide afstanden zoals opgenomen in tabel 5.1 en 5.2 niet worden overschreden, dan mag op basis van de gehanteerde uitgangspunten ervan uitgegaan worden dat bij de woningen van derden of ander geluidgevoelige bestemmingen of geluidgevoelige terreinen een acceptabel woon- en leefklimaat ontstaat.

Wordt één van de afstanden gerelateerd aan het aantal te huisvesten seizoenarbeiders zoals weergegeven in tabel 5.1 of tabel 5.2 wel overschreden, dan is huisvesting van seizoenarbeiders niet zonder meer mogelijk en kan, zonder nader akoestisch onderzoek (maatwerkonderzoek), geen gebruik worden gemaakt van de afwijkings- of wijzigingsbevoegdheid zoals opgenomen in het bestemmingsplan.

Uit het dan te verrichten maatwerkonderzoek zal vervolgens moeten blijken of bij het bouwvlak van de omliggende woningen, door de huisvesting van de seizoenarbeiders, geen sprake zal zijn van een zodanige toename van het geluid zodat dit effecten geeft op woon- en leefklimaat in de omgeving. Hierbij rekening houdend met het geluid van de agrarische inrichting zelf en eventuele afscherming op het terrein van de inrichting en de opstallen op de naast de inrichting liggende percelen.

In dit onderzoek zullen dan de lokale omstandigheden waar de inrichting zich bevindt worden meegenomen.

LBP|SIGHT BV

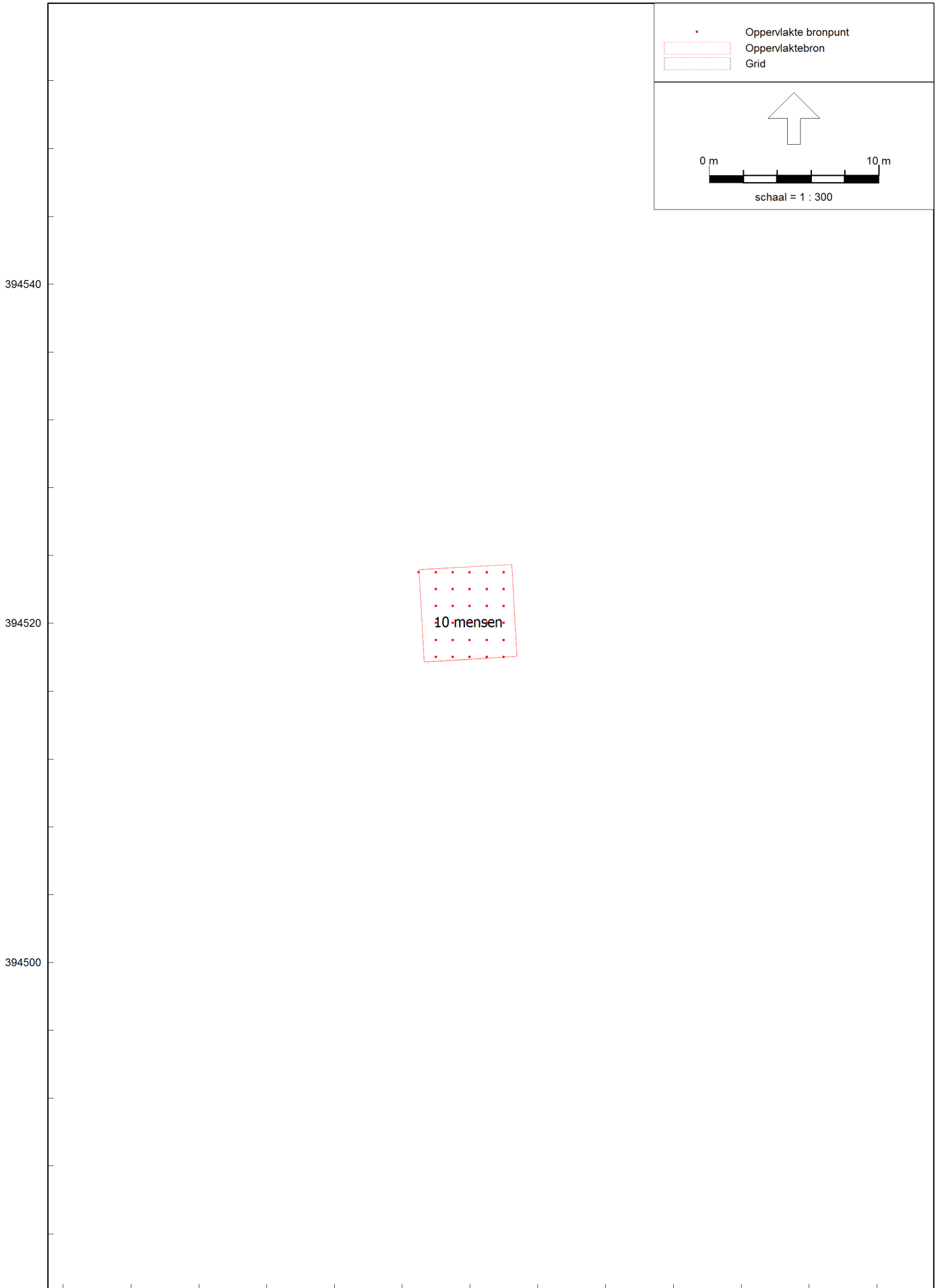
ing. R. (Roel) van de Wetering

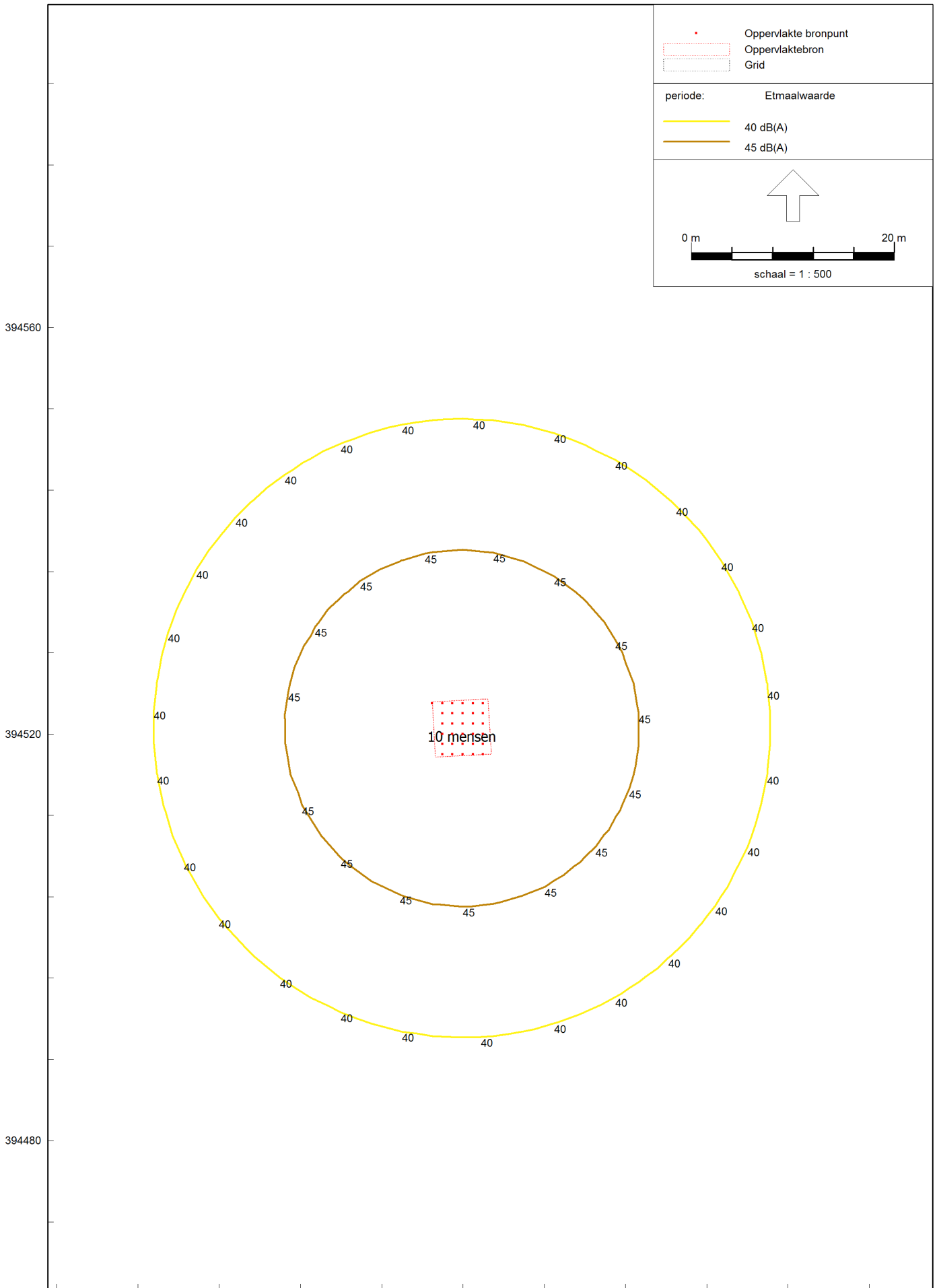

ing. R. (Ries) van Harmelen

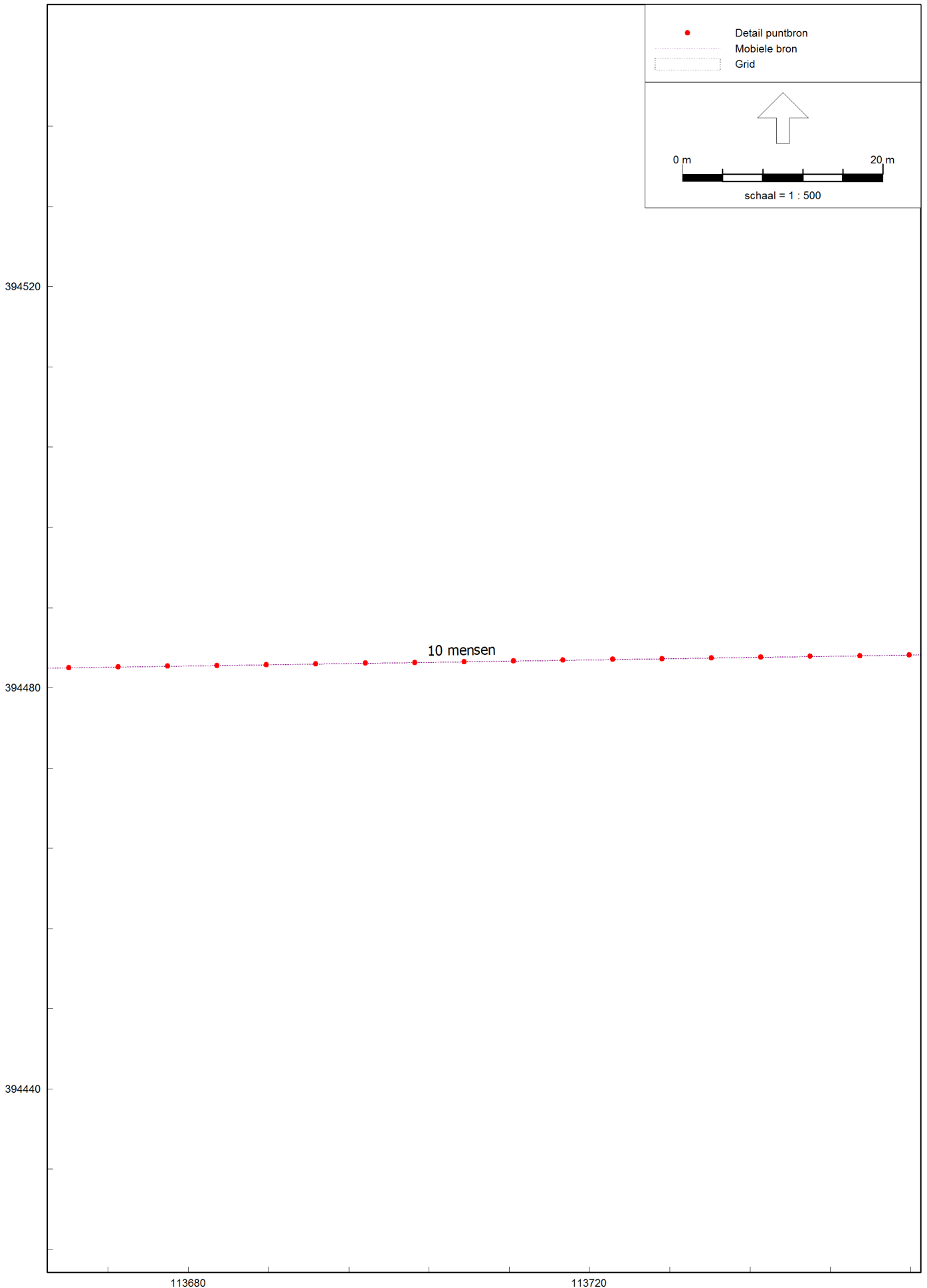
Bijlage I

Geluidmodel en berekeningen

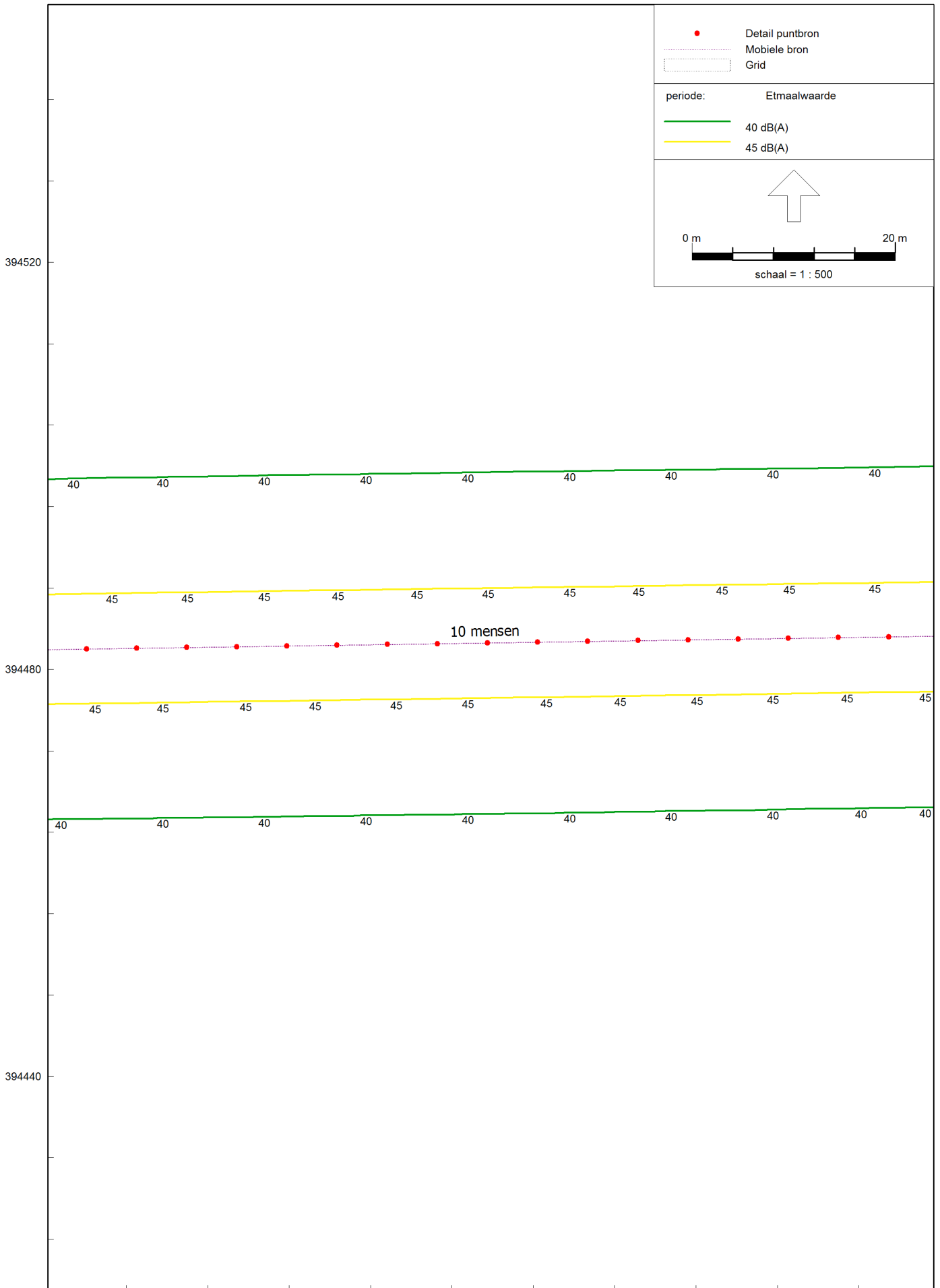

4 mei 2017, 13:19

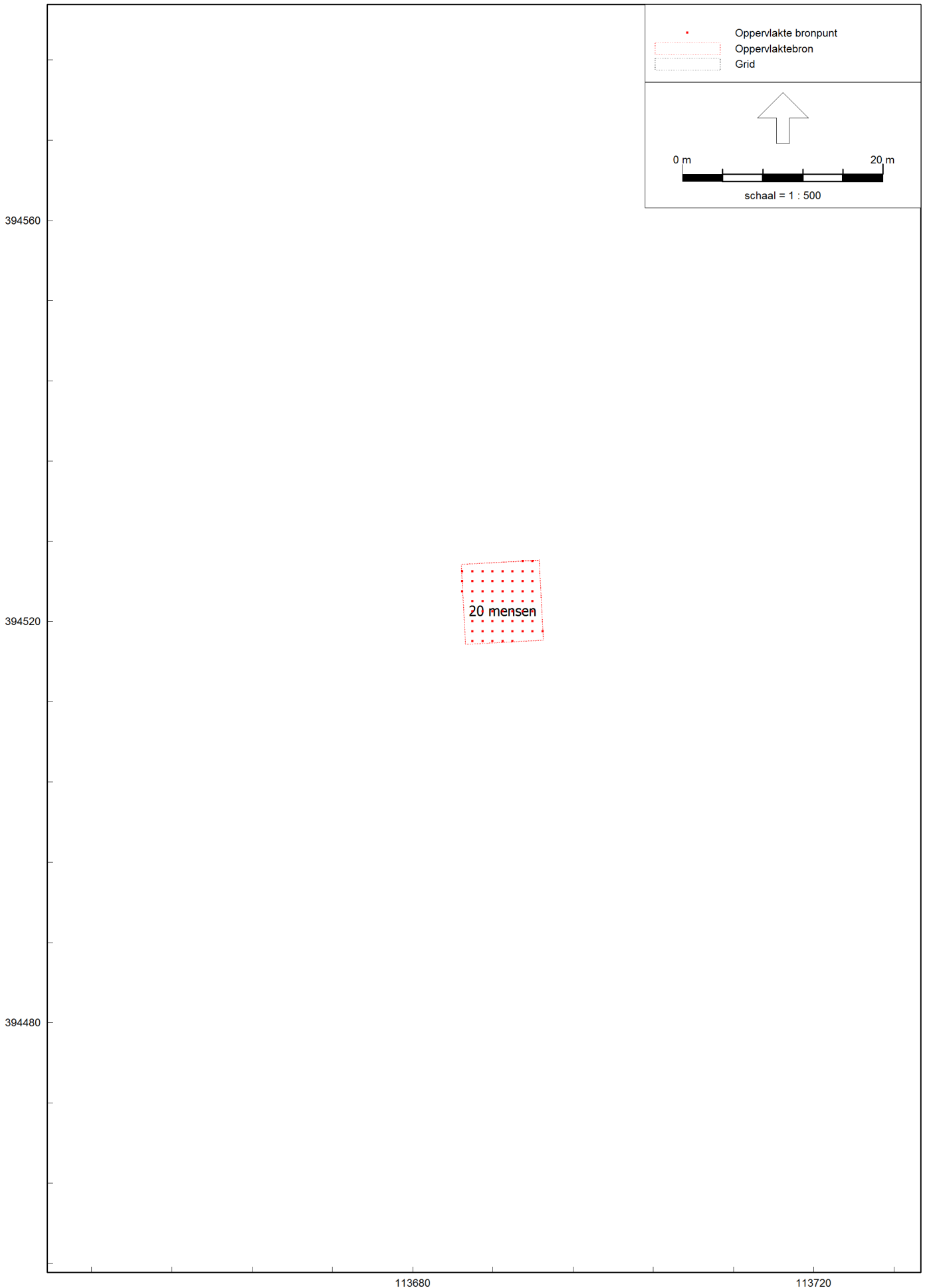

4 mei 2017, 13:19

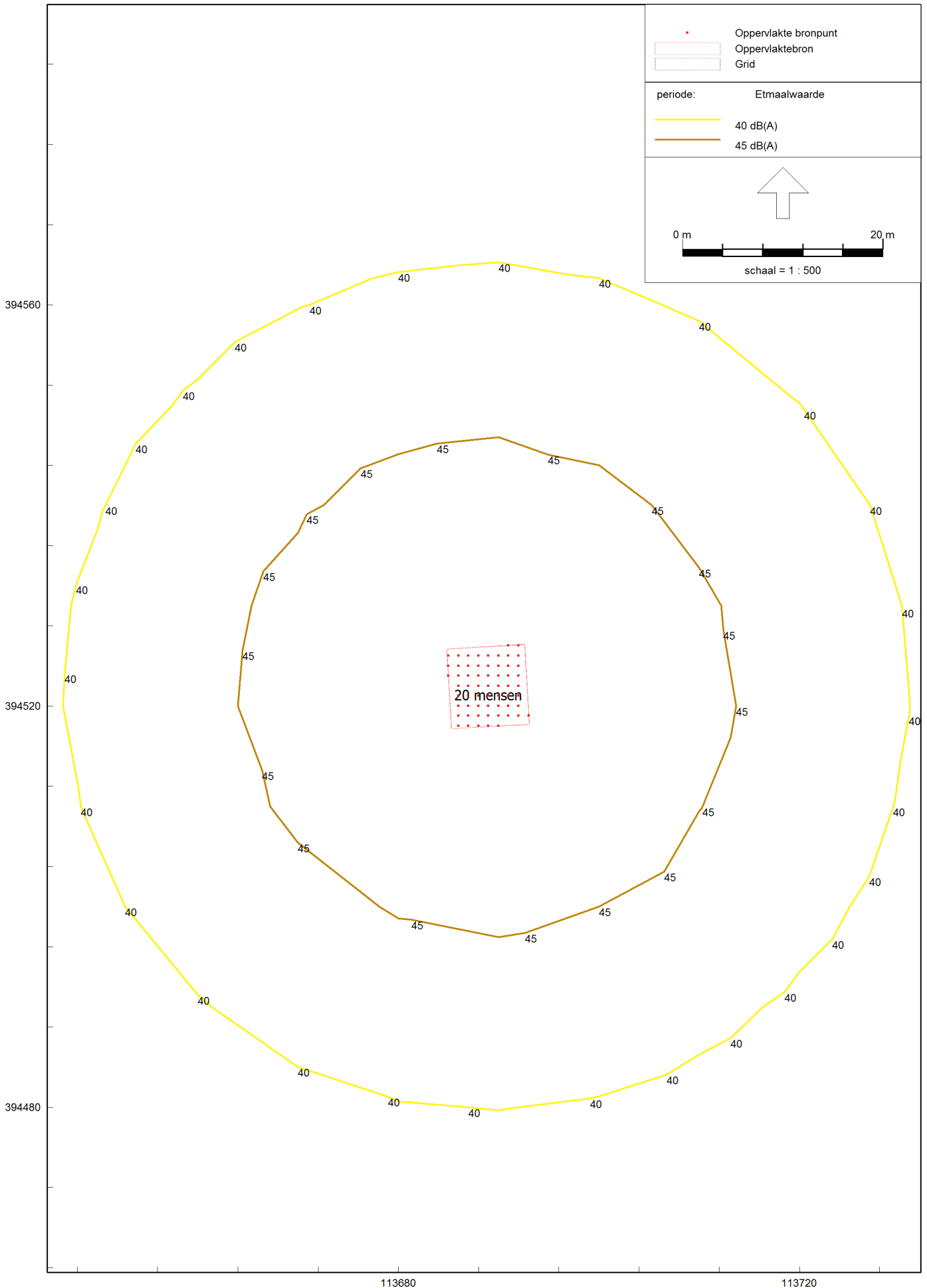

113680

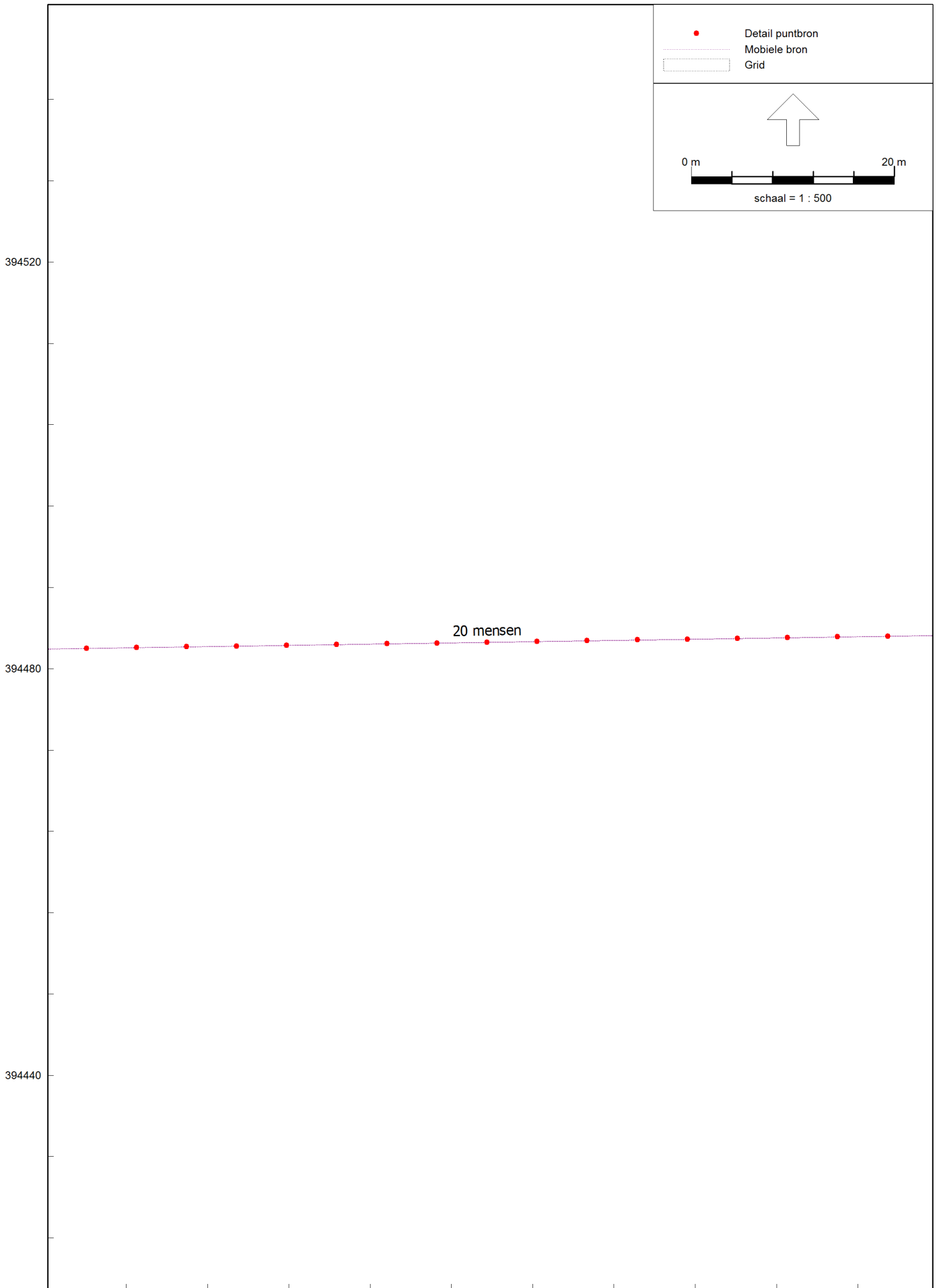
113720

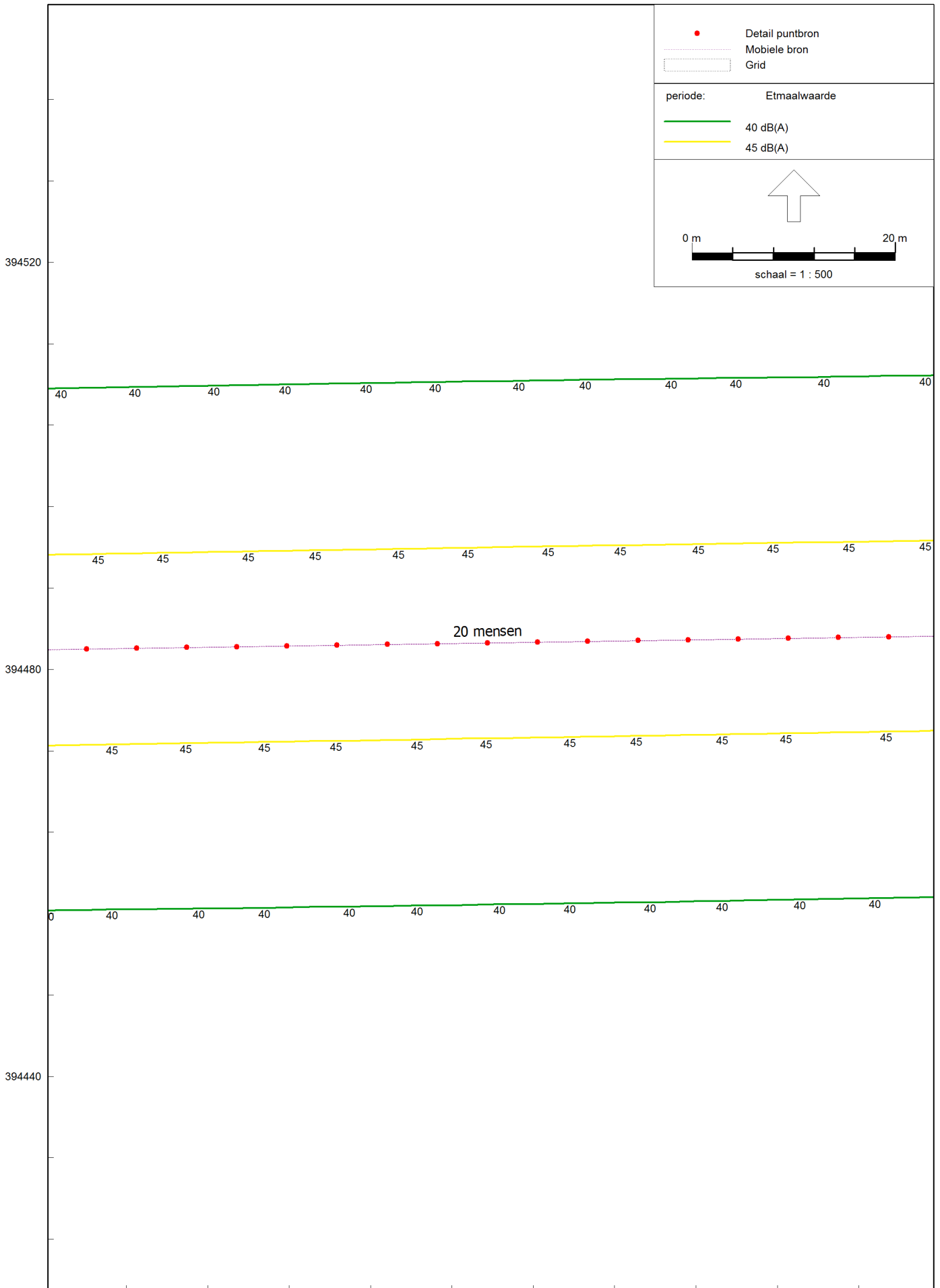
4 mei 2017, 13:22

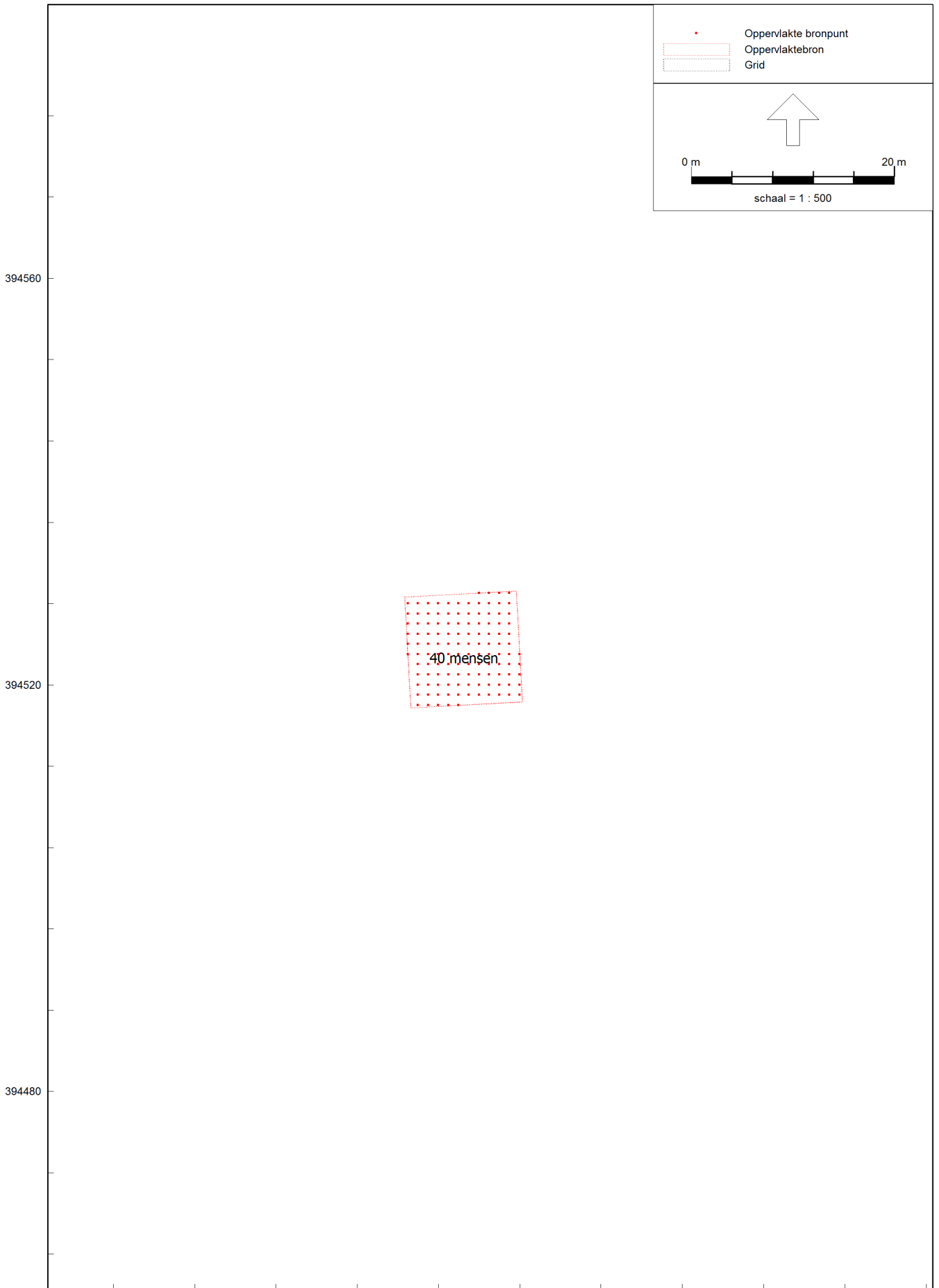

4 mei 2017, 13:19

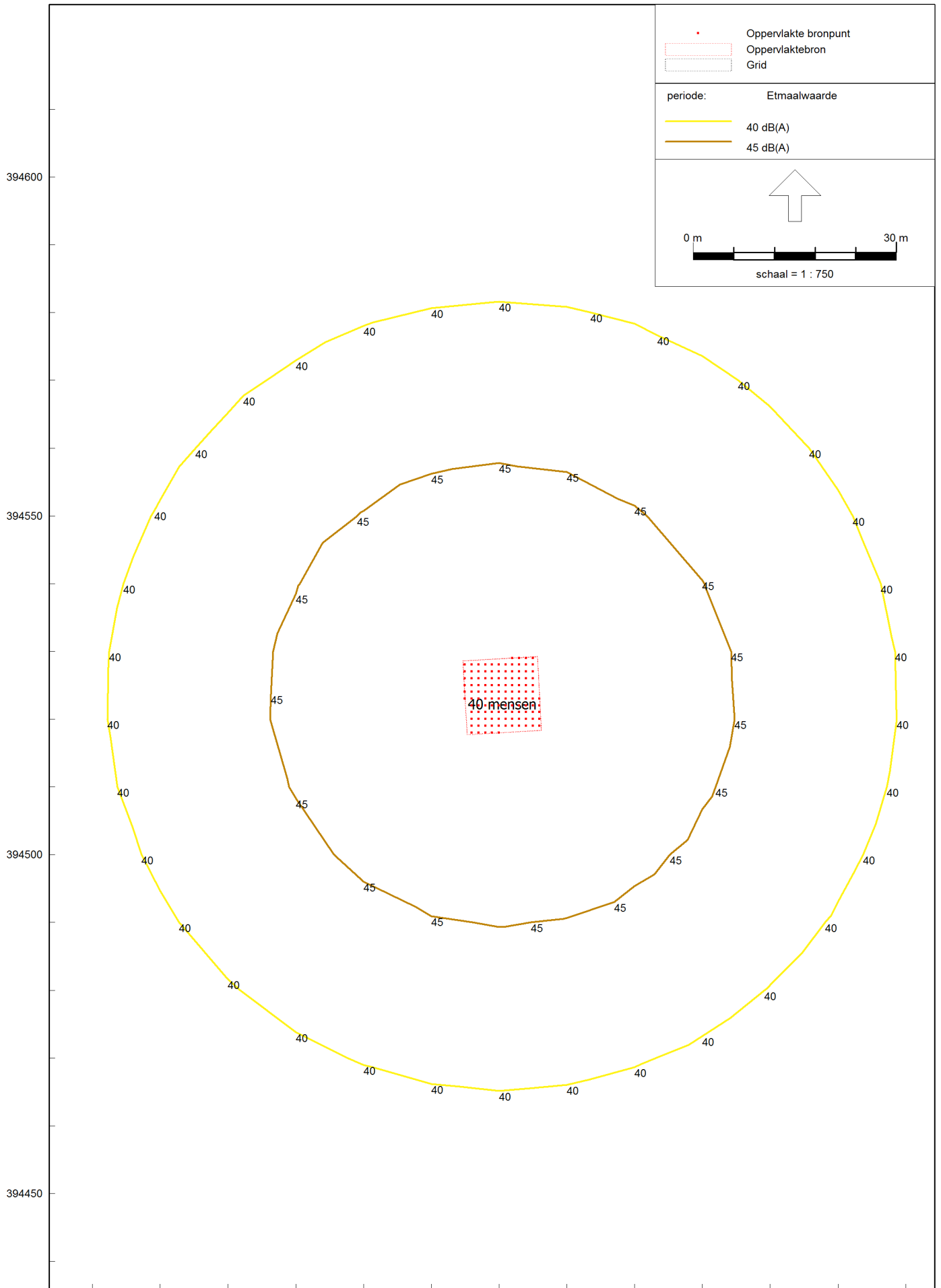

4 mei 2017, 13:19

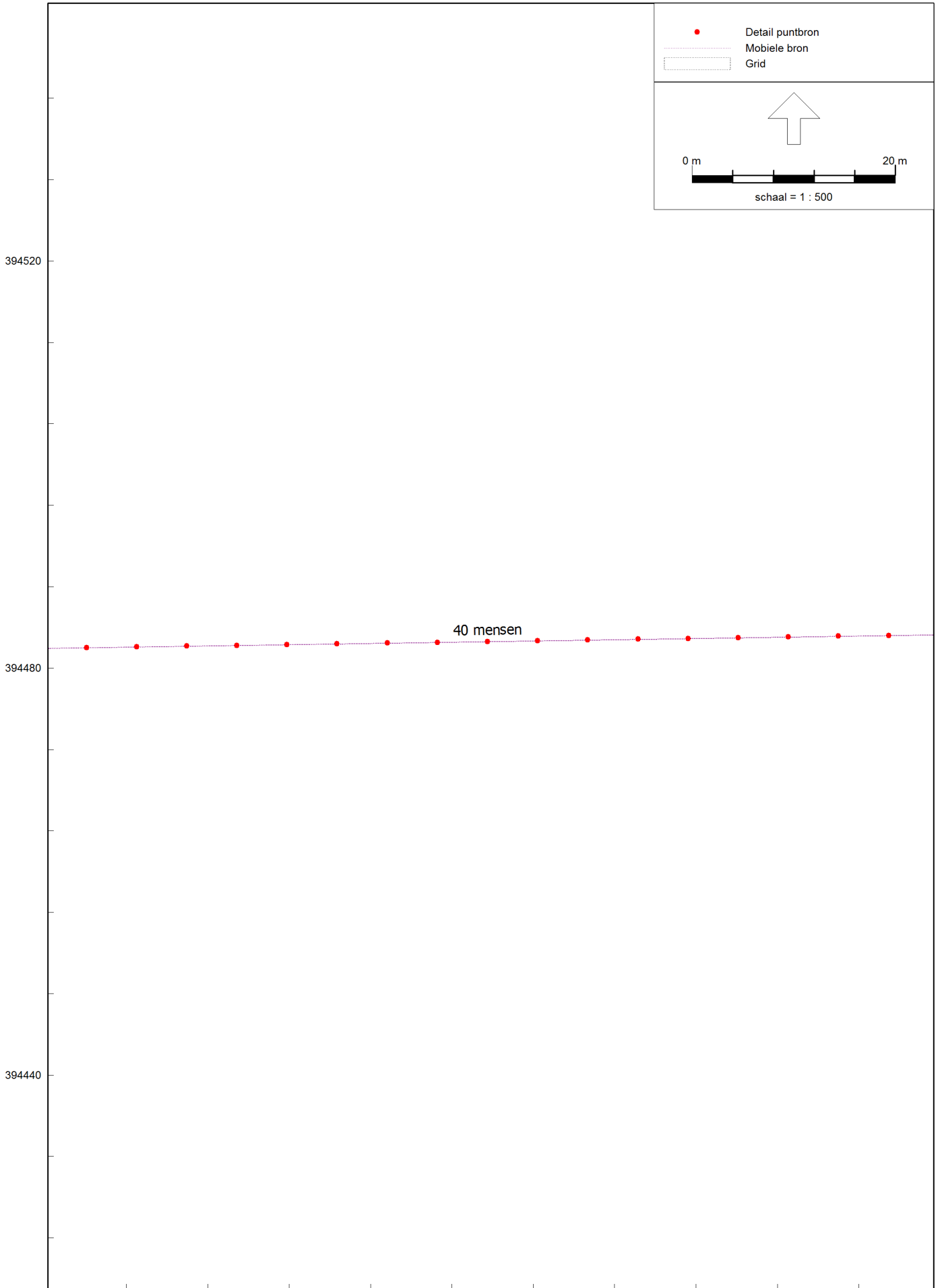

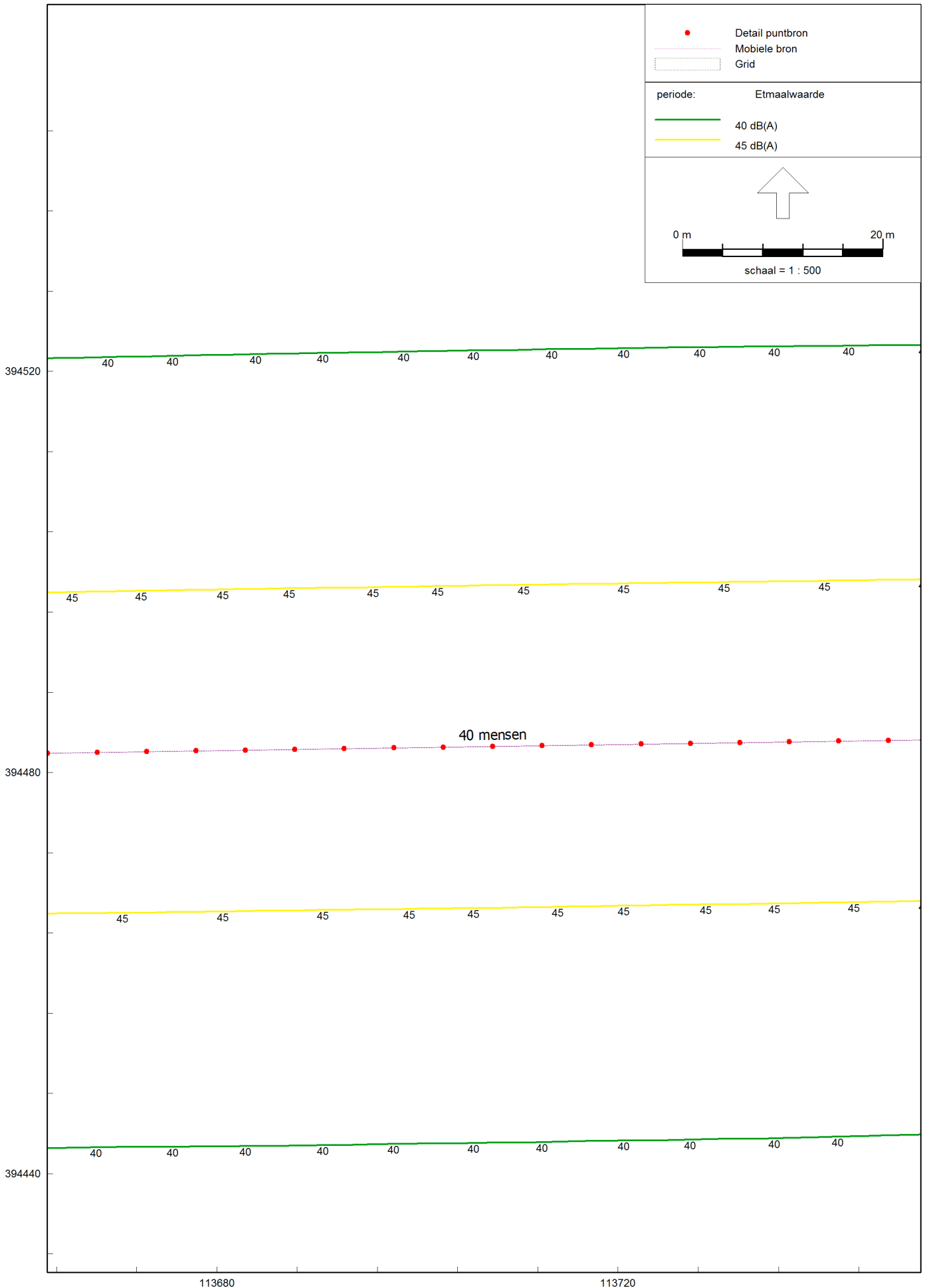
4 mei 2017, 13:18

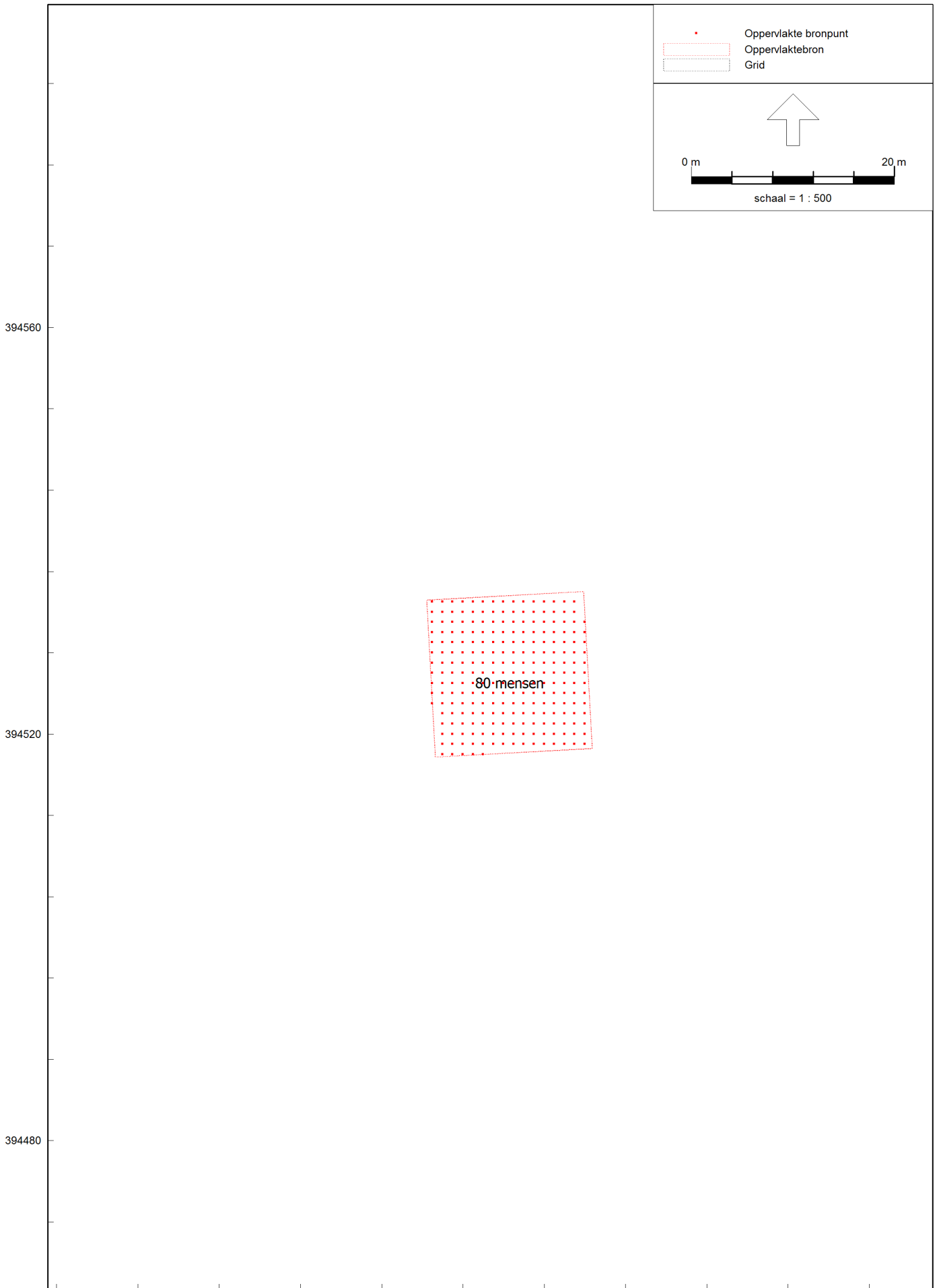

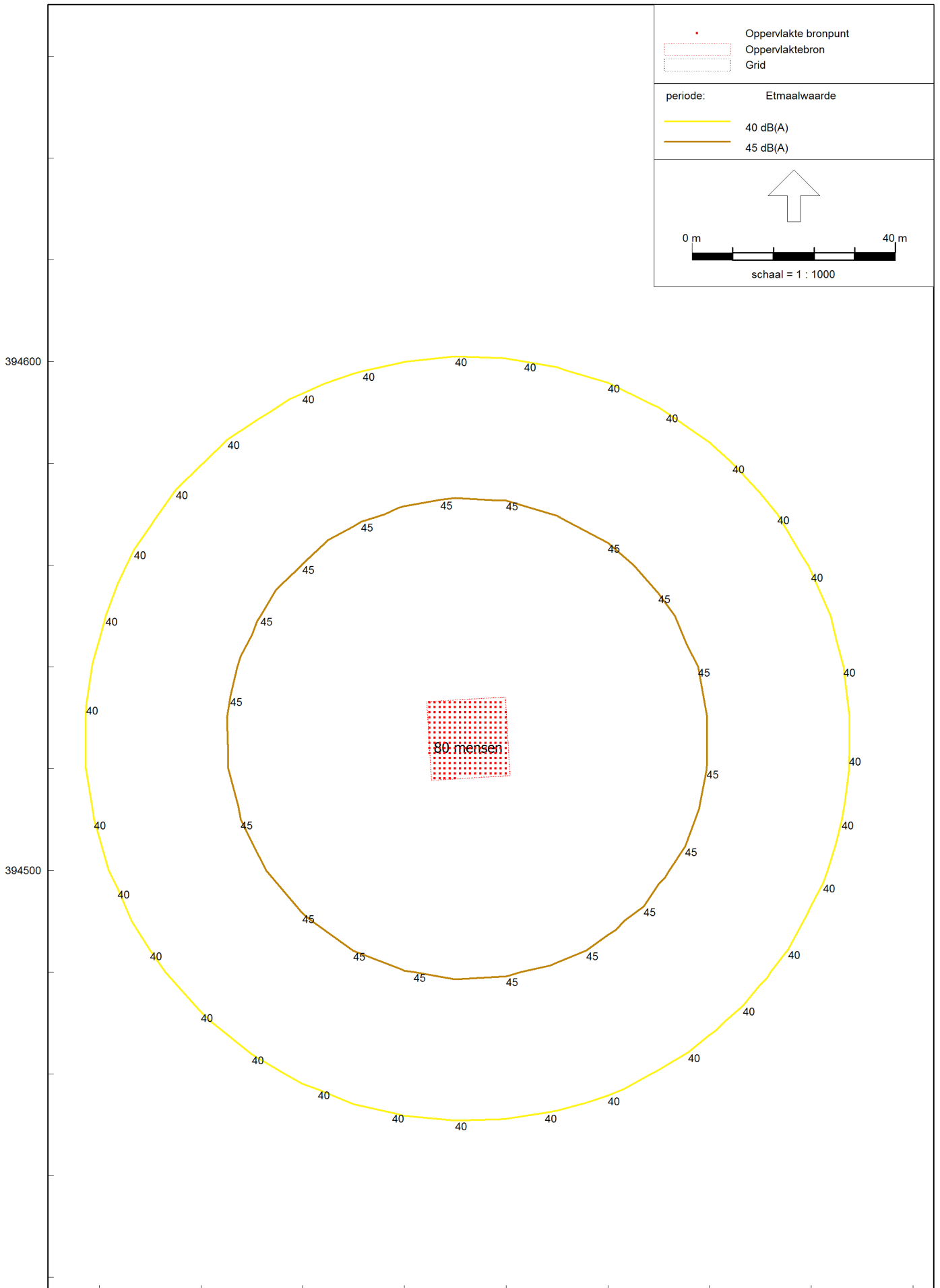
4 mei 2017, 13:19

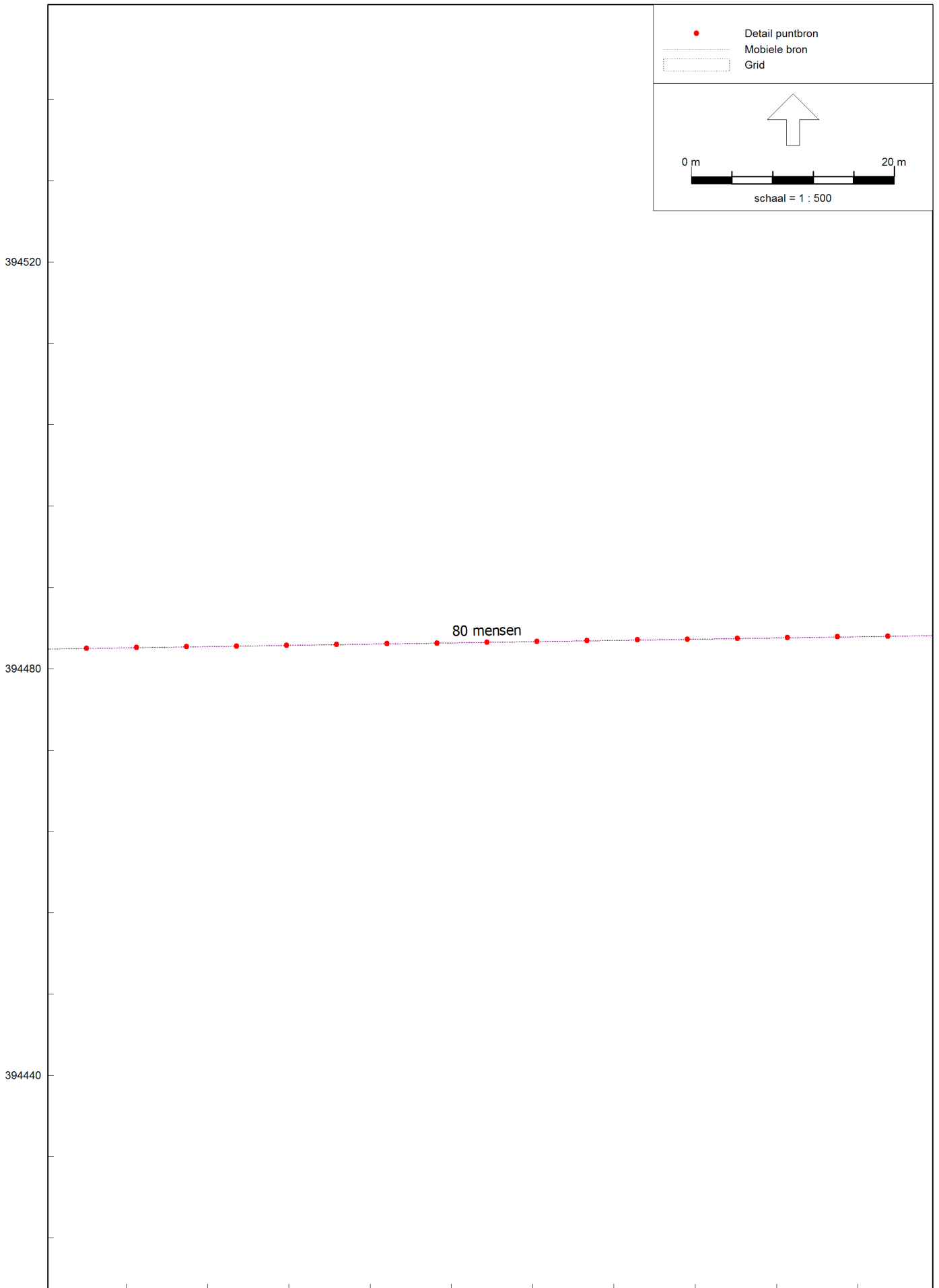
4 mei 2017, 13:19

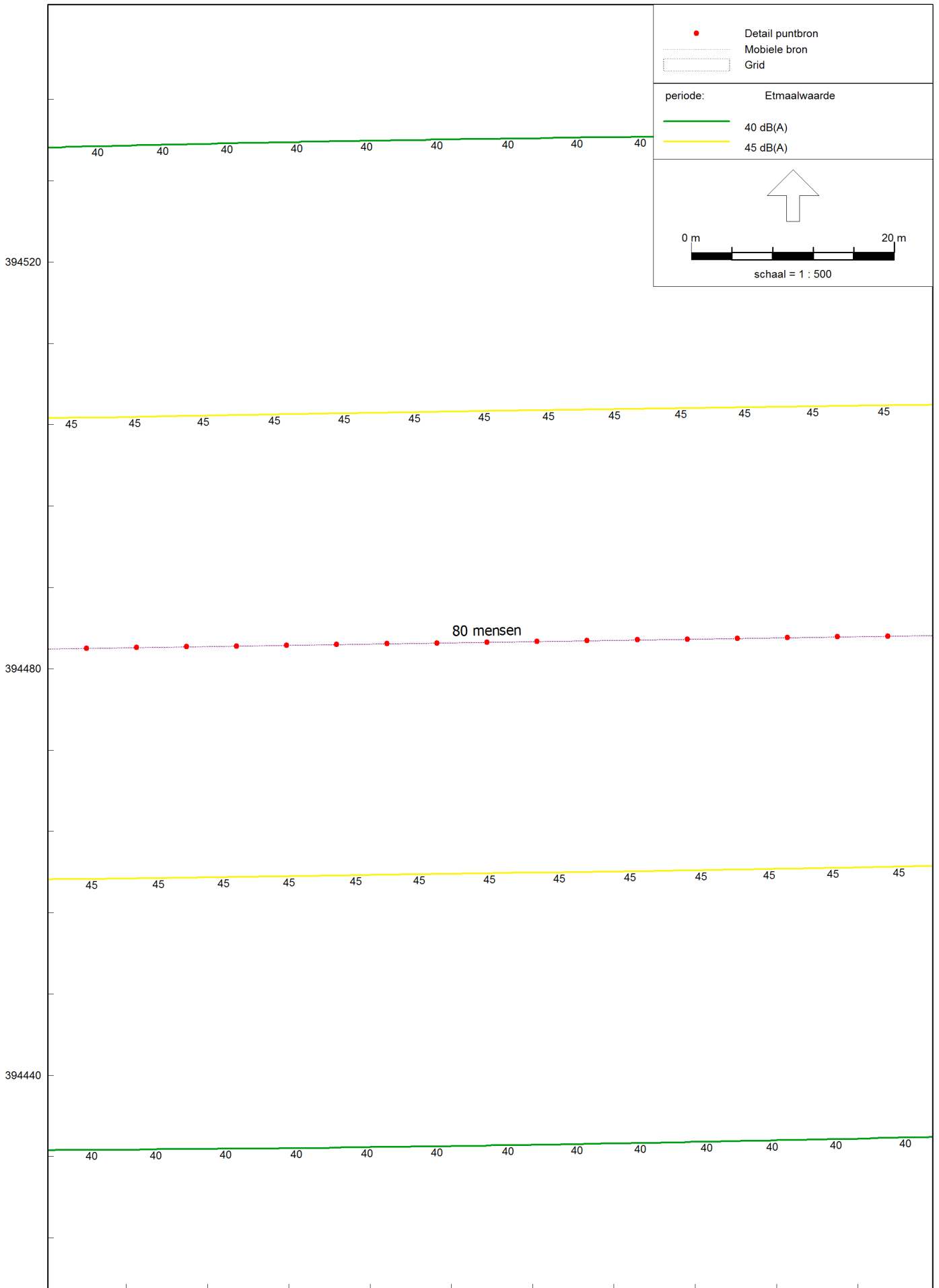

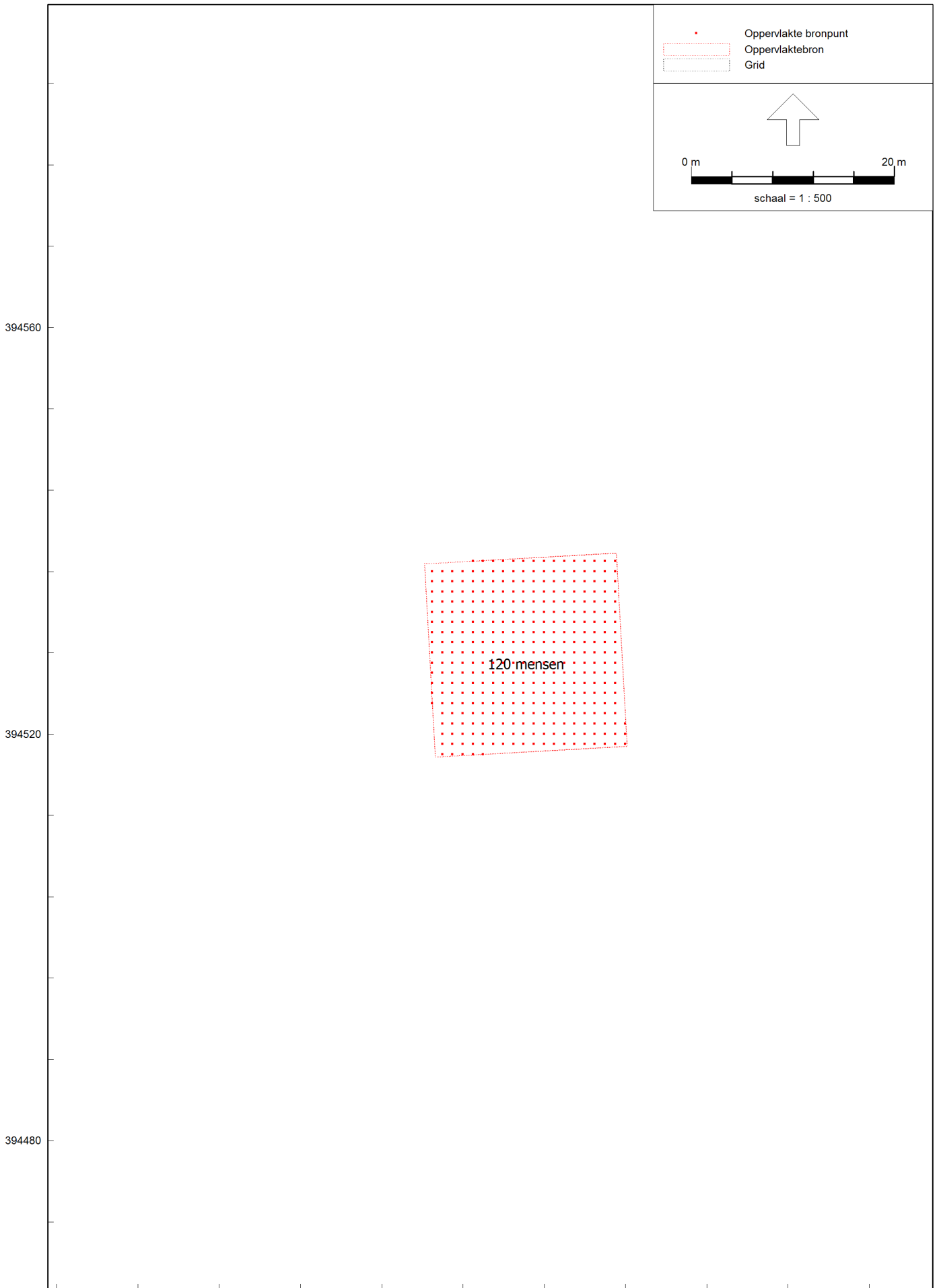

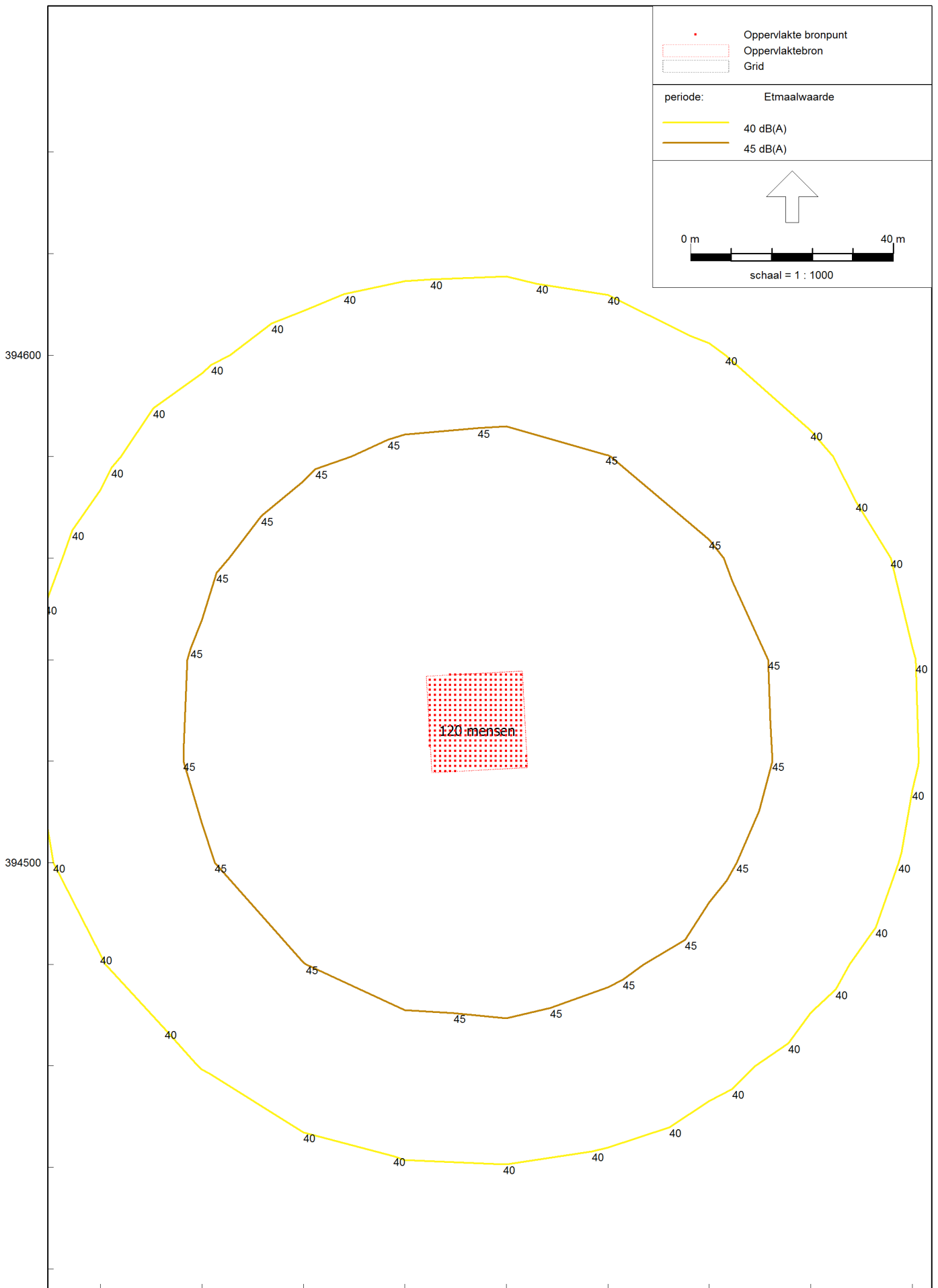
4 mei 2017, 13:19

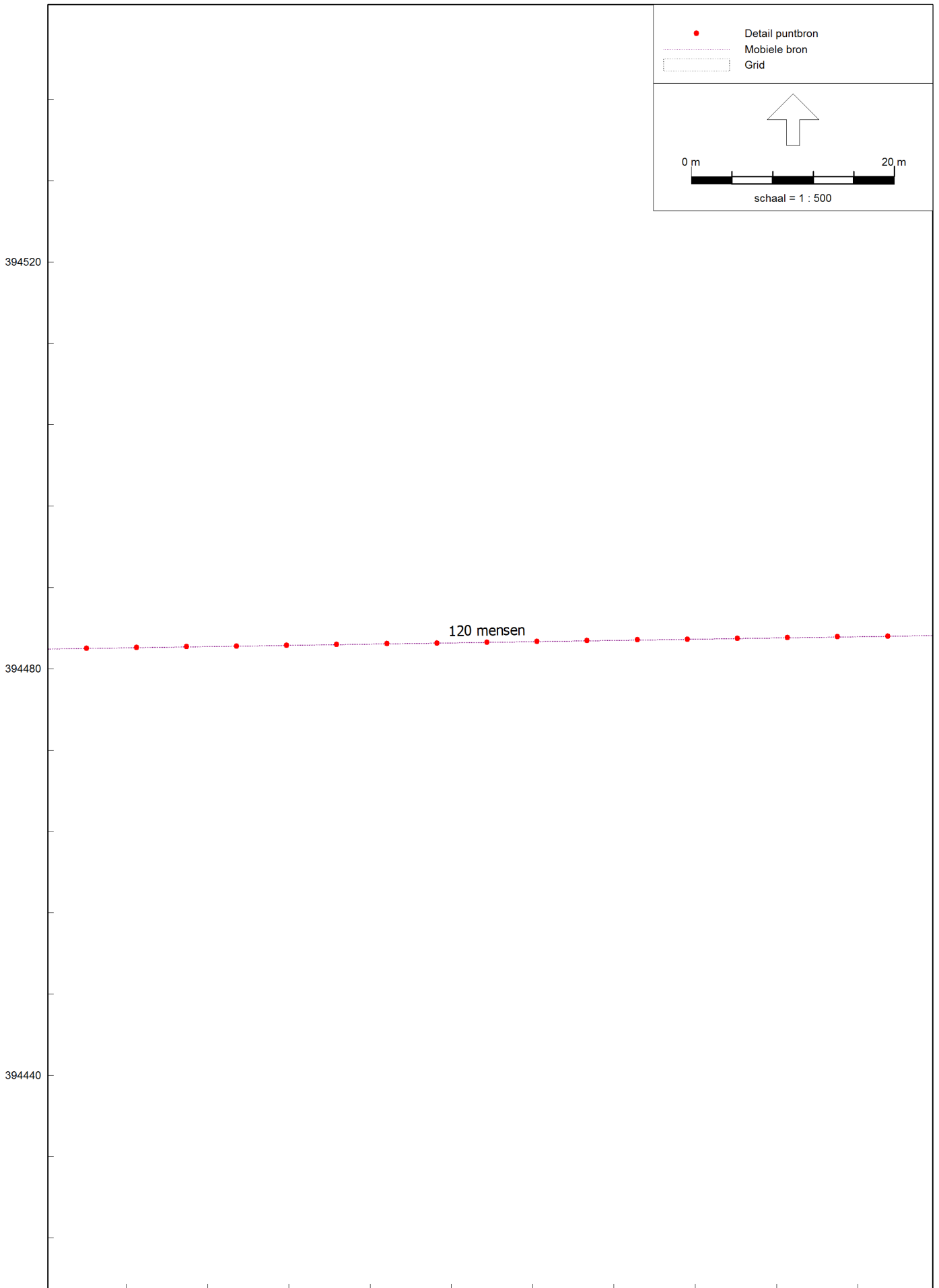
4 mei 2017, 13:19

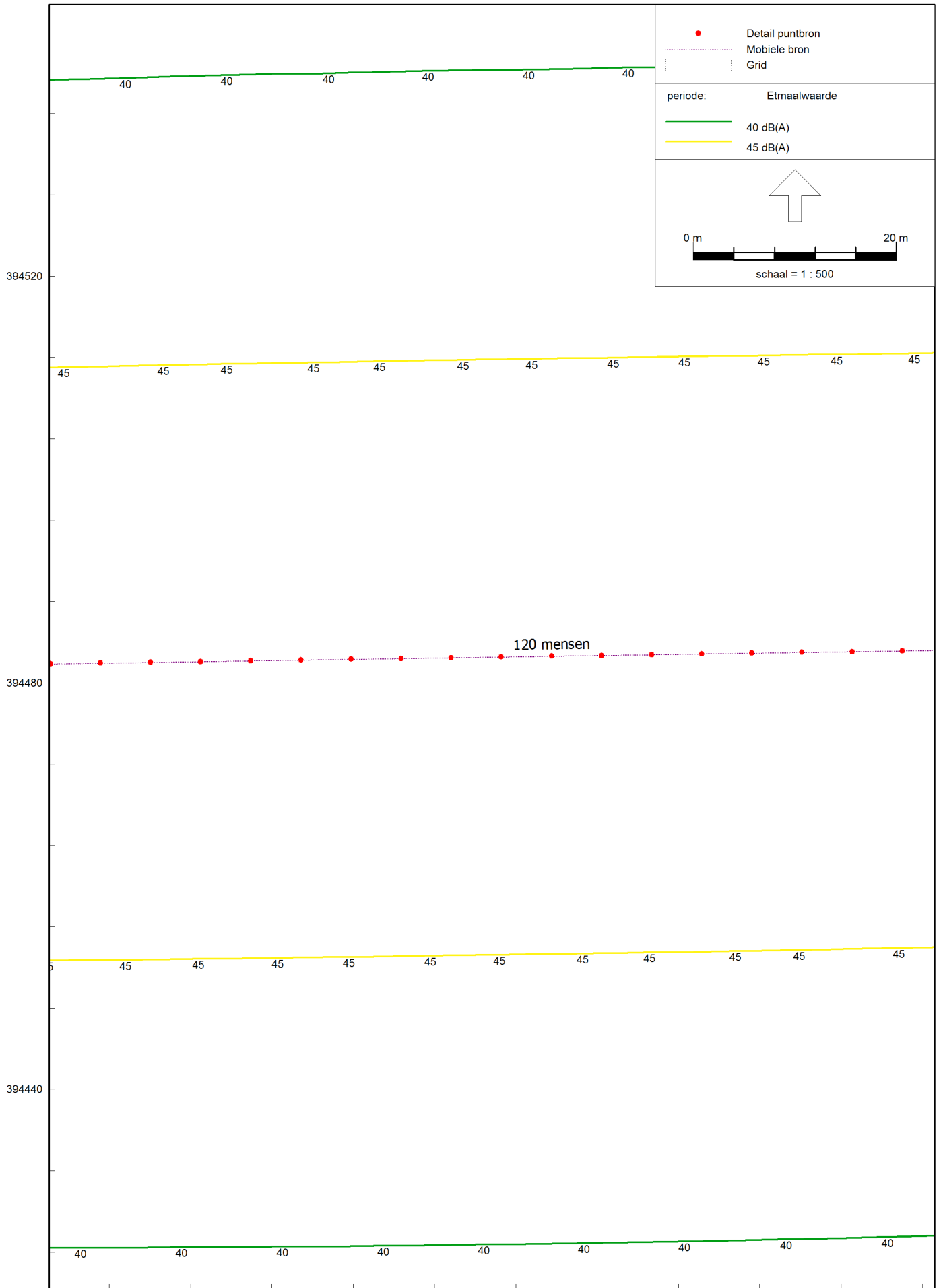

4 mei 2017, 13:19

4 mei 2017, 13:19

Bijlage II

Indirecte hinder – verkeer van en naar de inrichting

Ontvanger : 001 **Waarneemhoogte [m]** : 5,0
Omschrijving : Op 10 meter van de rand van de weg

Rijlijn : Openbare weg

Wegdekhoogte [m] : 0,75 Afstand horizontaal [m] : 10,00
 Verhardingsbreedte [m] : 3,00 Afstand schuin [m] : 10,59
 Bodemfactor [-] : 0,49 Afstand kruispunt [m] : 0,00
 Objectfractie [-] : 0,00 Afstand obstakel [m] : 0,00
 Zichthoek [grad] : 127
 Wegdektype [-] : 0 - Referentiewegdek

Emissiegegevens intensiteiten per voertuigcategorie per periode in dB(A)

m	Categorie	Q_dag	Q_avond	Q_nacht	km/u	C_wegdek	E_dag	E_avond	E_nacht
1	Motorrijwielen	0,00	0,00	0,00	50	0,00	0,00	0,00	0,00
2	Lichte Motorvoertuigen	2,46	3,50	3,13	50	0,00	50,69	52,22	51,73
3	Middelzware Motorvoert...	0,00	0,00	0,00	50	0,00	0,00	0,00	0,00
4	Zware Motorvoertuigen	0,00	0,00	0,00	50	0,00	0,00	0,00	0,00
5	Bromfietsen	0,00	0,00	0,00	50	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totaal	2,46	3,50	3,13			50,69	52,22	51,73
	C_optrek						--	--	--

Resultaten in dB(A)

C_reflectie : 0,00 LAeq, dag : 38,87
 C_zichthoek : 0,00 LAeq, avond : 40,40
 D_afstand : 10,25 LAeq, nacht : 39,92
 D_lucht : 0,08 Aftrek Art. 110g [dB] : 0
 D_bodem : 1,26 Lden, excl. Art.110g [dB] : 46
 D_meteo : 0,22 Lden, incl. Art.110g [dB] : 46

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende
beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936
definitief
24 april 2017

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936
definitief
24 april 2017

Auteurs

B. van Dijck
C. Schellingen
J. van Roestel

Opdrachtgever

Gemeente Breda
Postbus 90156
4800 RH Breda

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
24 april 2017	definitief	drs. B. van Dijck	drs. T. Artz

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	3
2	Stikstofregeling	5
2.1	Uitspraak Raad van State	5
2.3	Voorstel reparatie bestemmingsplanregeling	5
3	Hydrologische effecten tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen op Natura 2000	7
3.1	Uitspraak Raad van State	7
3.2	Nadere analyse uitspraak Raad van State	7
3.2.1	Inleiding	7
3.2.2	Mogelijkheden voor TOV in bestemmingsplan	8
3.2.3	Gevoeligheid Ulvenhoutse Bos voor hydrologische effecten	10
3.2.4	Hydrologische effecten van TOV	10
3.2.5	Conclusie hydrologische effecten tijdelijke TOV op Natura 2000	11
3.2.6	Aanpassingen in het bestemmingsplan	11
4	Hydrologische effecten werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000	13
4.1	Uitspraak Raad van State	13
4.2	Nadere analyse uitspraak Raad van State	13
4.2.1	Inleiding	13
4.2.2	Mogelijkheden voor werken in het vergunningenstelsel in bestemmingsplan	14
4.2.3	Gevoeligheid Ulvenhoutse Bos voor hydrologische effecten	14
4.2.4	Hydrologische effecten van werken in het vergunningenstelsel	14
4.2.5	Hydrologische effecten op Natura 2000-gebieden	15
4.2.6	Maatregelen bestemmingsplan ter voorkoming negatieve effecten werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000-gebieden	17
4.3	Aanpassingen in het bestemmingsplan	17
5	Herziening bestemmingsplan in relatie tot m.e.r.	19
	Bijlagen	
	1. Gevoeligheid Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos voor verdroging en vernatting	
	2. Mogelijke vormen van TOV	
	3. Beschrijving werken binnen het vergunningenstelsel	
	4. Berekening hydrologisch effect werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000-gebied	

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

1 Inleiding

Op 1 februari 2017 jl. heeft de Raad van State uitspraak gedaan over beroepen tegen het Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013 (vastgesteld bij besluit van 18 december 2014 en gewijzigd vastgesteld bij besluiten van de raad van 5 november 2015 en 3 maart 2016).

Een deel van de beroepen is gegrond verklaard wat heeft geleid tot vernietiging van planonderdelen. Een deel van de gegrond verklaarde beroepen heeft betrekking op het milieueffectrapport (plan-MER) en de passende beoordeling (beide d.d. april 2013):

- De stikstofregeling;
- De hydrologische effecten van (ontwikkelingsmogelijkheden voor) tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen (TOV) op het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos;
- De hydrologische effecten van een aantal werken binnen het vergunningenstelsel op het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos.

De gemeente Breda herziet het Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013 naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. Dit rapport bevat de inhoudelijke motivatie voor de aanpassingen in het Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013 naar aanleiding van de gegrond verklaarde beroepen die betrekking hebben op het plan-MER en de passende beoordeling. Het gaat in op de stikstofregeling (hoofdstuk 2) en de hydrologische effecten van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen (hoofdstuk 3) en van werken binnen het vergunningenstelsel (hoofdstuk 4). De hoofdstukken 3 en 4 omvatten een toets of te motiveren is dat er geen effecten zijn. Als niet gemotiveerd kan worden dat er geen effecten zijn, zijn voorstellen opgenomen voor (aanvullende) maatregelen in het bestemmingsplan om te borgen dat er geen (wezenlijk) negatieve effecten optreden.

Daarnaast is in dit rapport beschreven hoe de herziening Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013 zich verhoudt tot de m.e.r.-regelgeving, de al doorlopen m.e.r.-procedure en het al liggende plan-MER (inclusief passende beoordeling (hoofdstuk5)).

Omdat het een reparatie van het bestemmingsplan op onderdelen betreft en geen integrale herziening, is ervoor gekozen om dit in de vorm van een aanvullend rapport te doen en niet het MER en/of de passende beoordeling aan te vullen / te actualiseren (zie ook hoofdstuk 5).

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

2 Stikstofregeling

2.1 Uitspraak Raad van State

De Raad van State stelt in haar uitspraak d.d. 1 februari in overweging 15 dat de zinsnede "of via externe saldering dan wel er daardoor geen significante negatieve effecten op het betreffende gebied ontstaan" niet in stand kan blijven, omdat het de afweging niet legitiem vooruitschuift. Dit omdat in de systematiek van de regeling het college van B&W deze beoordeling doet, terwijl juist de raad op voorhand bij vaststelling van het bestemmingsplan moet kunnen beoordelen dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. Daarnaast constateert de Raad van State dat de stikstofregeling niet overal volledig en consequent is toegepast.

2.2 Nadere analyse uitspraak Raad van State

De destijds gekozen regeling was ten tijde van het MER en Voorontwerpbestemmingsplan (2013) valide in het werkveld bestemmingsplannen buitengebied, maar is inmiddels door de Raad van State in diverse uitspraken over bestemmingsplannen buitengebied (o.a. Westerveld, Delfzijl) verworpen.

2.3 Voorstel reparatie bestemmingsplanregeling

In het geval van de regeling in Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013 is de oplossing relatief eenvoudig en al in de uitspraak van de Raad van State aangegeven: het schrappen van de desbetreffende zinsnede "of via externe saldering dan wel er daardoor geen significante negatieve effecten op het betreffende gebied ontstaan". Dit is in lijn met huidige wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming, PAS), jurisprudentie en actuele inzichten over de stikstofregeling.

Daarnaast moet de stikstofregeling gelijkgetrokken worden voor alle relevante onderdelen van de regeling.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

3 Hydrologische effecten tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen op Natura 2000

3.1 Uitspraak Raad van State

De Raad van State stelt in haar uitspraak van 1 februari 2017 in overweging 16.5) dat niet met zekerheid is vastgesteld dat de mogelijkheden voor het oprichten van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen (TOV) buiten het bouwvlak de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet aantast. Met het opnemen van de voorwaarde “dat het bouwen van tijdelijke TOV buiten het bouwvlak geen onevenredige effecten heeft of kan hebben op de aanwezige natuur- en landschapswaarden” is niet voldaan aan het feit dat de raad voorafgaand aan de vaststelling van het bestemmingsplan moet beoordelen dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. De planregels bevatten geen beperking in het toegestane oppervlak dat deze tijdelijke TOV mogen beslaan zodat de raad ten onrechte geconcludeerd heeft dat op grond van objectieve gegevens is uitgesloten dat mogelijkheden in het plan voor het oprichten van tijdelijke TOV buiten het bouwvlak een verslechterend effect kunnen hebben op de kwaliteit van de natuurlijke habitats in een Natura 2000-gebied.

3.2 Nadere analyse uitspraak Raad van State

3.2.1 Inleiding

De effecten van TOV zijn naar aanleiding van het conceptadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage in december 2013 nader onderzocht. In een aanvulling op het MER (memo van Oranjewoud, 13 december 2013) is aangetoond dat de hydrologische effecten van de in het plan mogelijk gemaakte TOV geen significant versturende effecten zullen hebben op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden. In deze aanvulling op het plan-MER staat dat de effecten van TOV op de hydrologie kleiner zijn dan de effecten van uitbreiding van veehouderijen en glastuinbouw die wel zijn onderzocht. De Commissie voor de milieueffectrapportage (advies van 5 september 2013) en het STAB-advies (van 7 oktober 2015) onderschrijven deze aanname. Teeltondersteunende voorzieningen zijn qua constructie lichter dan de agrarische bedrijfsgebouwen en de ruimtelijke uitstraling van deze voorzieningen is in het algemeen kleiner dan die van agrarische bedrijfsgebouwen.

In het liggende MER en de passende beoordeling (inclusief aanvulling) is echter naar de mening van de Commissie m.e.r. en de Raad van State destijds niet expliciet genoeg ingegaan op de hydrologische effecten op Natura 2000-gebieden van tijdelijke TOV buiten de bouwvlakken

De analyse hoe met de uitspraak van de Raad van State moet worden omgegaan is als volgt opgebouwd:

- Analyse waar in het bestemmingsplan welke tijdelijke TOV buiten de bouwvlakken wordt mogelijk gemaakt en onder welke voorwaarden;
- Analyse van (mogelijke) hydrologische effecten van tijdelijke TOV buiten de bouwvlakken;
- (Nadere) analyse van de gevoeligheid van Natura 2000-gebieden voor hydrologische effecten;

- Uitspraak of onderbouwd kan worden dat tijdelijke TOV buiten de bouwvlakken geen negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden, en als dit niet onderbouwd kan worden:
- Analyse welke maatregelen in het bestemmingsplan genomen moeten worden om te voorkomen dat tijdelijke TOV buiten de bouwvlakken negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden.

In dit hoofdstuk worden de conclusies beschreven en de keuze die op basis van de conclusies is gemaakt. De inhoudelijke achtergrondinformatie is in bijlagen opgenomen.

3.2.2 Mogelijkheden voor TOV in bestemmingsplan

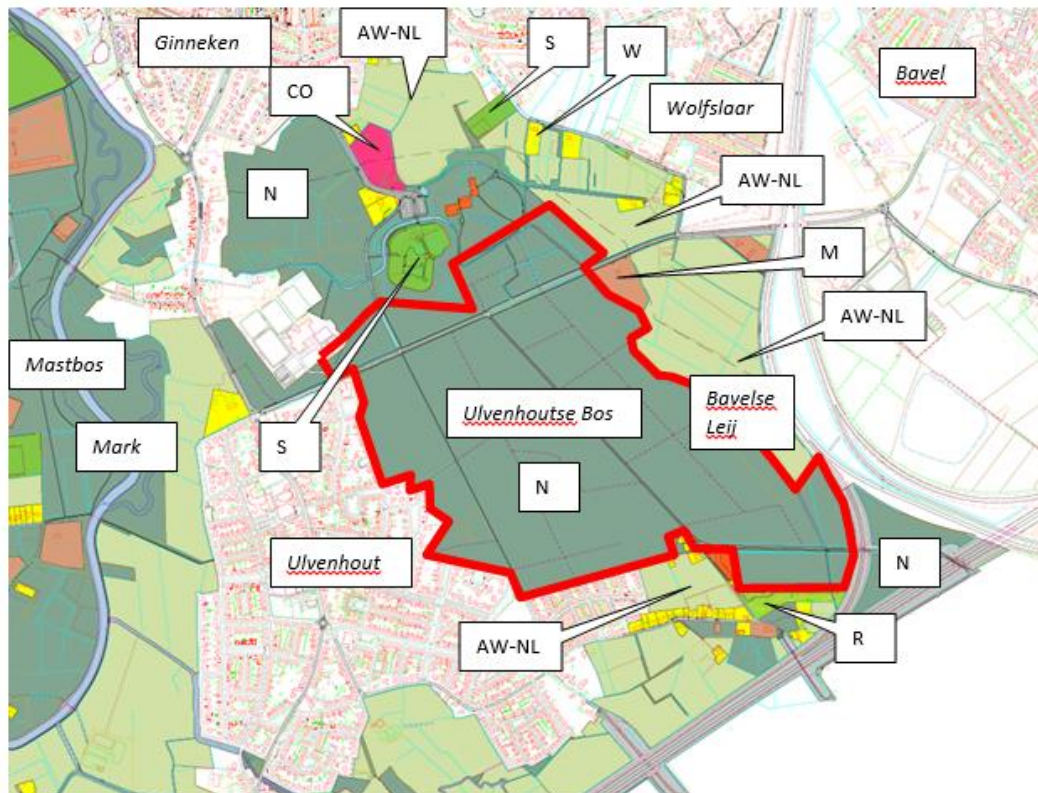
Het bestemmingsplan biedt binnen de diverse agrarische bestemmingen mogelijkheden voor TOV. Ingevolge artikel 3, lid 3.2, aanhef en onder a, en artikel 4, lid 4.2, aanhef en onder a, van de planregels zijn tijdelijke TOV binnen de bestemmingen "Agrarisch" en "Agrarisch met waarden - landschapswaarden" bij recht buiten het bouwvlak toegestaan. Ingevolge artikel 5, lid 5.3, aanhef en onder d, van de planregels kunnen binnen de bestemming "Agrarisch met waarden - natuur- en landschapswaarden" door middel van een omgevingsvergunning voor afwijken tijdelijke TOV buiten het bouwvlak worden toegestaan mits is aangetoond dat de voorzieningen geen onevenredige gevolgen hebben op de aanwezige natuur- en landschapswaarden en de bouwhoogte minder is dan 3 meter.

In de omgeving van Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos komt – van de bovengenoemde bestemmingen waarin tijdelijke TOV mogelijk is - alleen de bestemming AW-NL voor.

In het bestemmingsplan wordt tijdelijke TOV als volgt gedefinieerd: "Voorzieningen die dienen ter ondersteuning van de diverse teelten in de grond en gedurende maximaal 6 maanden van het jaar noodzakelijk zijn en worden opgericht, zoals folies, insectengaas, acryldoek, wandelkappen, schaduwhallen en hagelnetten".

TOV zijn mogelijk, mits de noodzaak voor de bedrijfsvoering aangetoond kan worden. TOV is mogelijk bij alle agrarische bedrijven (in het merendeel van de gevallen komt dit voor bij de akker-/tuinbouw-, boomteelt- en glastuinbouwbedrijven).

Met name aan de noord/noordoostzijde van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos zijn er planologische mogelijkheden voor tijdelijke TOV. Aan de zuidzijde grenst een kleine oppervlakte agrarisch gebied direct aan het Natura 2000-gebied. Elders bevinden zich andere bestemmingen (maatschappelijk, natuur, recreatie of grenst het Ulvenhoutse Bos aan bestaand stedelijk gebied).

AW-NL = Agrarisch met Waarde Natuur- en Landschapswaarden

CO=Cultuur en ontspanning

M = Maatschappelijk (begraafplaats)

N = Natuur

S = Sport (zwembad en sportvelden)

R = Recreatie

W = Wonen

Daarnaast heeft het gehele gebied een dubbelbestemming Attentiegebied Ecologische Hoofdstructuur.

Figuur 3.1 Bestemmingen BP Buitengebied Breda-Zuid in de omgeving van het Ulvenhoutse Bos

Eindconclusie is dat het bestemmingsplan mogelijkheden biedt voor tijdelijke TOV, er in gebieden beperkingen/voorwaarden zijn opgelegd, maar dat met name aan de noord/noordostzijde van Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos vanuit planologische optiek op voorhand hydrologische effecten van TOV op Natura 2000-gebied niet zijn uit te sluiten.

De kans dat TOV in het buitengebied van Breda-Zuid negatieve hydrologische effecten zal hebben op Vlaamse Natura 2000-gebieden (Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronde langs de Heerlese Loop) wordt uitgesloten, gezien de afstand van het landbouwgebied in Nederland tot de Vlaamse Natura 2000-gebieden (ca. 1.3 km) en de ligging stroomopwaarts langs de Mark. Overigens volgt dit ook uit de bespreking van de hydrologische effecten in de volgende paragrafen.

3.2.3 Gevoeligheid Ulvenhoutse Bos voor hydrologische effecten

Het Natura 2000-gebied “Ulvenhoutse Bos” is gevoelig voor verdroging. In bijlage 1 is een analyse opgenomen van de gevoeligheid voor verdroging van het Ulvenhoutse Bos. De conclusies hiervan zijn:

- Het habitattype H91E0C Vochtig alluviale bossen is zeer gevoelig voor verdroging. Dit habitattype komt verspreid in het Ulvenhoutse Bos voor.
- De andere boshabitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, zijn volgens de effectenindicator (ministerie van I&M) niet gevoelig voor verdroging. In de PAS-gebiedsanalyse is echter aangegeven dat voor de beide andere habitattypen H9120 Beuken-eikenbossen met hulst en H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) verdroging ook een knelpunt vormt.
- De habitattypen H9120 Beuken-eikenbossen met hulst en H9160A Eiken-haagbeukenbossen zijn gevoelig voor vernatting. Vernatting als gevolg van teeltondersteunende voorzieningen wordt echter niet verwacht.

3.2.4 Hydrologische effecten van TOV

Voor de bepaling van hydrologische effecten van tijdelijke TOV moet onderscheid gemaakt worden in de diverse vormen van tijdelijke TOV. Bijlage 2 geeft een overzicht van de diverse vormen van tijdelijke TOV. De volgende hydrologische effecten zijn per vorm van TOV te verwachten:

- Schaduwhallen of –netten en hagelnetten:
Schaduwhallen, schaduwnetten en hagelnetten zijn tijdelijke buisconstructies overspannen met doek of net om gewassen te beschermen tegen zon of hagel. De maasgrootte van het doek of net zorgt ervoor dat schaduw optreedt en/of hagel wordt tegengehouden, maar dat regen door het doek/net heen kan. De verdamping van het gewas wordt niet merkbaar beïnvloed. Voor zover een beïnvloeding optreedt vermindert de verdamping (en daarmee de grondwaterontrekking en verlaging van de grondwaterstand door de gewassen). De grondwateraanvulling blijft hetzelfde of neemt (niet noemenswaardig) toe.
- Afdekking acryldoek:
Door de doorlatendheid van acryl sijpelt regenwater door het doek en infiltreert het in de bodem. Ook de verdamping wordt niet of nauwelijks beïnvloed. Voor zover een beïnvloeding optreedt vermindert de verdamping (en daarmee de grondwaterontrekking en verlaging van de grondwaterstand door de gewassen). De grondwateraanvulling blijft hetzelfde of neemt (niet noemenswaardig) toe.
- Afdekking plastic:
Wanneer het afdekken met plastic wordt toegepast gebeurt dit in banen met daartussen open grond. Regenwater gaat niet door het plastic heen maar wordt getransporteerd naar de zijkanten van de afdekking, waar het infiltreert in de bodem. De infiltratie wordt hierdoor niet negatief beïnvloed. Het plastic vermindert de verdamping (en daarmee de grondwaterontrekking en verlaging van de grondwaterstand door de gewassen).. De grondwateraanvulling in zijn totaal neemt daardoor (beperkt) toe.

- **Lage tunnels:**
De aanwezigheid van onbedekte open stukken bodem tussen de tunnels en de geringe bedekkingsgraad zorgen ervoor dat neerslag in de bodem infiltreert. De infiltratie wordt hierdoor niet negatief beïnvloedt. Het plastic vermindert de verdamping (en daarmee de grondwateronttrekking en verlaging van de grondwaterstand door de gewassen). Voor zover de grondwateraanvulling wijzigt, neemt deze toe.
- **Wandelkappen:**
Voor het oogsten van aardbeiplanten wordt gebruik gemaakt van (plastic) wandelkappen, die voor korte tijd op één bepaalde plek staan, waarna ze worden verplaatst over het veld. Tussen deze kappen is open grond aanwezig. Water valt op de kappen, waarna het wordt afgevoerd tussen de verschillende kappen en infiltreert in de bodem. De infiltratie wordt hierdoor niet negatief beïnvloedt. Het plastic vermindert de verdamping (en daarmee de grondwateronttrekking en verlaging van de grondwaterstand door de gewassen). Voor zover de grondwateraanvulling wijzigt, neemt deze toe.

Een redelijke aanname bij de hier besproken tijdelijke TOV is dat het opgevangen hemelwater niet wordt afgevoerd naar de sloten maar in de bodem infiltreert. De infiltratie wordt hierdoor niet negatief beïnvloedt. De verdamping wordt niet of nauwelijks beïnvloed. Voor zover de verdamping wordt beïnvloed, neemt deze af. Het plastic vermindert de verdamping (en daarmee de grondwateronttrekking en verlaging van de grondwaterstand door de gewassen). Op basis van het voorgaande kan dus worden gesteld dat de grondwateraanvulling door een tijdelijke TOV niet wijzigt of, voor zover toch een wijziging plaatsvindt, de grondwateraanvulling enigszins toeneemt. Omdat het om zeer kleine verschillen in de grondwateraanvulling gaat, kan worden gesteld dat, voor zover een hydrologisch effect van tijdelijke TOV op Natura 2000-gebied optreedt, dit niet merkbaar is.

3.2.5 Conclusie hydrologische effecten tijdelijke TOV op Natura 2000

Voorgaand is in paragraaf 3.2.4 vastgesteld dat er bij tijdelijke TOV geen of nauwelijks merkbare hydrologische effecten op de omgeving optreden. Dat betekent dat (significant) negatieve effecten van tijdelijke TOV op de habitattypen H9120 Beuken-eikenbossen met hulst, H9160A Eiken-haagbeukenbossen en H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) uitgesloten zijn. De behouddoelstelling (omvang en kwaliteit) voor H9120 Beuken-eikenbossen met hulst wordt niet belemmerd door tijdelijke TOV. De uitbreidings- en verbeterdoelstelling voor H9160A Eiken-haagbeukenbossen en voor H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) worden ook niet belemmerd door tijdelijke TOV. Tijdelijke TOV leidt niet tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse bos.

3.2.6 Aanpassingen in het bestemmingsplan

Omdat (significant) negatieve effecten uitgesloten zijn, zijn er geen maatregelen in het bestemmingsplan nodig om te voorkomen dat tijdelijke TOV negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

4 Hydrologische effecten werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000

4.1 Uitspraak Raad van State

De Raad van State stelt in haar uitspraak van 1 februari 2017 dat niet onderbouwd is dat vernatting niet optreedt (overweging 17.3) en dat verdrogingsgevoelig habitattypen wel degelijk in de nabijheid liggen van landbouwgrond met de bestemming “Agrarisch met waarden – Natuur – en landschapswaarden en in de nabijheid van landbouwgrond met de bestemming “Agrarisch met waarden – Landschapswaarden ligt. In het bestemmingsplan is opgenomen dat bij de beoordeling van omgevingsvergunning getoetst dient te worden of er geen onevenredige schade aan de grondwaterstand wordt veroorzaakt. Dit biedt onvoldoende zekerheid dat de werken diepplougen, dempen van sloten, aanleggen van drainage, het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt en het omzetten van grasland in bouwland binnen het vergunningenstelsel de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet aantast. Bovendien doet het college van B&W deze beoordeling, terwijl juist de raad op voorhand bij vaststelling van het bestemmingsplan moet kunnen beoordelen dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

4.2 Nadere analyse uitspraak Raad van State

4.2.1 Inleiding

In het liggende MER en de passende beoordeling (inclusief de aanvulling) is al ingegaan op de mogelijk verdrogende effecten van werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000-gebieden., maar is niet expliciet ingegaan op de hydrologische effecten in de beschermingszone (het attentiegebied EHS dat met een dubbelbestemming in het bestemmingsplan is opgenomen) en is ook niet ingegaan op mogelijke vernatting door de werkzaamheden binnen het vergunningenstelsel

De analyse hoe met de uitspraak van de Raad van State moet worden omgegaan is als volgt opgebouwd:

- Analyse waar in het bestemmingsplan de door de Raad van State genoemde werken in het vergunningenstelsel mogelijk zijn en welke werkzaamheden dit betreft;
- Analyse van (mogelijke) hydrologische effecten van deze werken in het vergunningenstelsel;
- (Nadere) analyse van de gevoeligheid van Natura 2000-gebieden voor hydrologische effecten van deze werken;
- Uitspraak of onderbouwd kan worden dat genoemde werken binnen het vergunningenstelsel geen negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden, en als dit niet onderbouwd kan worden:
- Analyse welke maatregelen in het bestemmingsplan genomen moeten worden om te voorkomen dat genoemde werken binnen het vergunningenstelsel negatieve gevolgen heeft voor Natura 2000-gebieden.

In dit hoofdstuk worden de conclusies beschreven en de keuze die op basis van de conclusies zijn gemaakt. De inhoudelijke achtergrondinformatie is in bijlage 3 en bijlage 4 opgenomen.

4.2.2 Mogelijkheden voor werken in het vergunningenstelsel in bestemmingsplan

Binnen gronden met de bestemming "Agrarisch met waarden – Landschapswaarden" (AW-L) en met de bestemming "Agrarisch met waarden - Natuur- en landschapswaarden" (AW-NL) is een aantal maatregelen/werken mogelijk binnen het vergunningenstelsel (26.8.1 uit de regels).

De uitspraak van de Raad van State gaat specifiek over:

1. Het diepploegen, diepwoelen of het uitvoeren van andere ingrepen in de bodem, allen dieper dan 0,30 meter.
2. Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt.
3. Het permanent omzetten van grasland in bouwland.
4. Het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofiëren van vaarten, waterlopen, sloten en greppels.

Voor het uitvoeren hiervan is een omgevingsvergunning nodig. Een omgevingsvergunning is slechts toelaatbaar, indien door die werken en/of werkzaamheden de natuur- en landschappelijke waarden en de cultuurhistorische en archeologische waarden op deze gronden niet in onevenredige mate worden aangetast, dan wel de mogelijkheden voor het behoud, de versterking en/of het herstel van die waarden niet in onevenredige mate worden verkleind.

4.2.3 Gevoeligheid Ulvenhoutse Bos voor hydrologische effecten

De gevoeligheid voor verdroging en voor vernatting is beschreven in bijlage 1. De conclusies daarvan staan in paragraaf 3.2.3.

4.2.4 Hydrologische effecten van werken in het vergunningenstelsel

Een aantal van de door de Raad van State genoemde werken die binnen het vergunningenstelsel mogelijk zijn kunnen een effect hebben op de hydrologie van het (omliggende) gebied: de werken 2,3 en 4.

Werken 3 (diepploegen, diepwoelen of het uitvoeren van andere ingrepen in de bodem) hebben geen hydrologisch effect, omdat redelijkerwijs mag worden verondersteld dat ze geen effect hebben op de infiltratie en de grondwaterstanden. De werken 2, 3 en worden hieronder apart behandeld.

2 Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt

Wanneer het huidige akkerland of grasland wordt vervangen door meer bos zal de hoeveelheid verdamping toenemen. De toename van de verdamping is afhankelijk van het type houtgewas en de oppervlakte waarover die wordt toegepast. Gevolgen voor de grondwaterstanden in de omgeving in de vorm van een verlaging kunnen niet op voorhand worden uitgesloten.

3. Het permanent, voor een aaneengesloten periode langer dan 2 jaar, omzetten van grasland in bouwland.

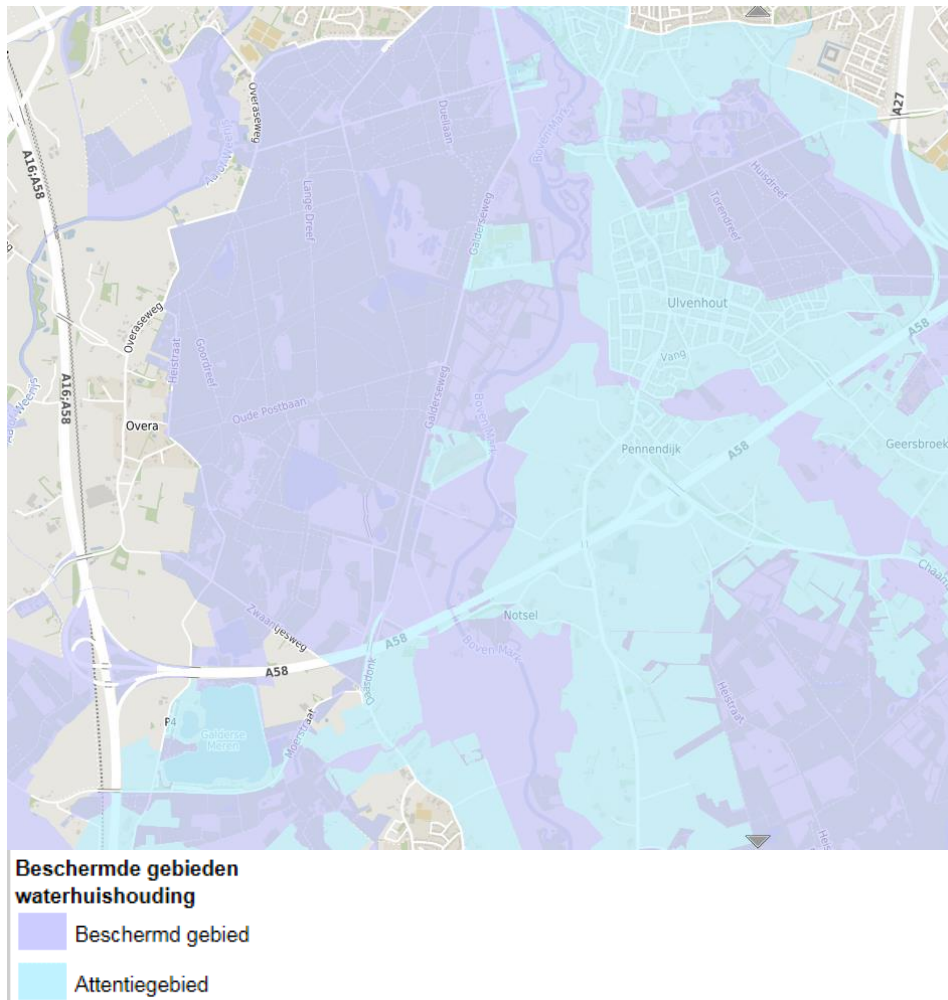
Bij de omzetting van grasland naar bouwland blijft de grondwateraanvulling vrijwel gelijk of neemt toe. Het is derhalve redelijk om te veronderstellen dat er geen negatief effect of een licht positief effect is op de grondwaterstanden in het Natura 2000-gebied.

4. Het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofiëren van vaarten, waterlopen, sloten en greppels.

Deze werken hebben tot gevolg of kunnen tot gevolg hebben dat de grondwaterstand wijzigt. De waterhuishoudkundige aspecten van deze werken zijn veilig gesteld via de Keur van het Waterschap Brabantse Delta.

4.2.5 Hydrologische effecten op Natura 2000-gebieden

Ten aanzien van de waterhuishoudkundige aspecten van werken die zijn veiliggesteld via de Keur van het Waterschap Brabantse Delta geldt dat deze werken niet zonder vergunning plaats mogen vinden in (uiteraard) het volledig beschermd gebied (in dit geval het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos) en binnen de begrenzing van het attentiegebied zoals deze is vastgelegd in de provinciale Verordening ruimte 2014 en in het bestemmingsplan is opgenomen (lichtblauwe zone in onderstaande figuur 4.1). Deze beschermingszone reikt tot (minimaal) 400 m van het Natura 2000-gebied. In dat attentiegebied hanteert het Waterschap regels en vergunningenstelsel om verdroging van de natte natuurparels te voorkomen

Figuur 4.1 Beschermd gebied grondwaterhuishouding
 (Bron: Kaartbank Brabant, Provincie Noord-Brabant)

Het attentiegebied is ingesteld voor de waterhuishoudkundige aspecten van de overige werken die alle aan of direct onder maaiveld (zoals drainage) plaatsvinden. Onder maaiveld kan de bodemopbouw worden geschematiseerd als een zandlaag met een laagdikte van ca. 5 m op leem- en/of kleilagen met een laagdikte van enkele meters. Vanwege deze geohydrologische opbouw reiken de hydrologische invloeden van de genoemde werken niet ver. Er is ook geen sprake van het cumulatieve effect van verlagingen over grote afstand zoals bij de grondwateronttrekking ten behoeve van beregening het geval is. In dit geval voldoet de beschermingszone van minimaal 400 m, zoals in bijlage 4 is onderbouwd.

Op basis van het gestelde in paragraaf 4.2.4 ten aanzien van 1) de veiligstelling door de Keur en 2) geen of een beperkte toename van de grondwateraanvulling behoeven de werken onder de volgende punten niet nader beschouwd te worden: 1, 3 en 4. De waterhuishoudkundige aspecten van de werken 2 worden navolgend behandeld.

2 Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt

Het planten van opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt heeft een grotere verdamping dan grasland of akkerbouw tot gevolg. De grondwateraanvulling kan hiermee dus afnemen. Of dit het geval is hangt af van het type houtgewas, het stadium van de groei en de oppervlakte. Zo heeft loofhout een kleinere verdamping dan naaldhout. De verdamping neemt toe van een vroeg stadium van groei naar een later groeistadium, door de grotere boomhoogte. Daarnaast is met name bij boomteelt in het begin het vegetatiedek niet gesloten, waardoor de verdamping lager is.

De oppervlakte is tevens van belang. Bij een grotere oppervlakte bos neemt de verdamping in totaal sterker toe en de grondwateraanvulling meer af. Het hydrologische effect richting de omgeving is daardoor groter.

De invloed van de werken onder 2 is nagegaan middels een 'worst-case' berekening. De verdamping van akkerland is sterk afhankelijk van het type gewas. De verdamping van maïs wijkt niet veel af van grasland. De verdamping van granen en aardappelen en van tuinbouwgewassen als witlof of winterpeen is echter veel lager. In de worst case berekening is uitgegaan van de laatstgenoemde gewassen, waarvan de verdamping aanzienlijk lager is dan van grasland en dus de grondwateraanvulling groter.

Uitgegaan wordt van de toename van de verdamping bij de omzetting naar naaldbos in de vorm van Douglas, dat een dicht vegetatiedek kan vormen en dan maximaal verdampt.

Tot slot wordt de invloed van een vegetatieverandering van een grote oppervlakte van 5 ha akkerland (minimale verdamping) naar naaldbos (maximale verdamping) nagegaan ('worst-case' benadering).

Het resultaat is dat een grondwaterstandverlaging in de bovenste zandlaag plaatsvindt die reikt tot ca. 250 m van de rand van het bos. Het ligt voor de hand om aan te sluiten bij het invloedsgebied berekend onder ad 1 en een afstand van 400 m te hanteren tot de rand van de Natura 2000-gebied waarbij beplantingen van (opgaand) houtgewas van enige omvang worden beoordeeld op het hydrologische effect op het Natura 2000-gebied.

4.2.6 Maatregelen bestemmingsplan ter voorkoming negatieve effecten werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000-gebieden

Een aantal van de in de uitspraak van de Raad van State genoemde werken binnen het vergunningenstelsel heeft geen invloed op of een toename van de grondwateraanvulling tot gevolg. Echter, een aantal werken binnen het vergunningenstelsel kan wel invloed hebben op de grondwaterstanden. Dit met een invloedsgebied van maximaal 400 m rondom de ingreep (worst-case benaderd: in praktijk naar verwachting minder). Daarom wordt aanbevolen om voorwaarden verbonden aan het hydrologische effect op te nemen. Dan zijn negatieve effecten met zekerheid uitgesloten. Er ligt al een attentiegebied EHS rondom het Ulvenhoutse Bos met een breedte van (minimaal) 400 m van de grens van het Ulvenhoutse Bos. Aanbevolen wordt in dit attentiegebied de voorwaarde “geen onevenredig (hydrologisch) effect op natuurwaarden” aan te scherpen tot “geen hydrologisch effect”, m.a.w. werken in het vergunningenstelsel moeten binnen het attentiegebied “hydrologisch neutraal” worden gerealiseerd.

Dit kan eventueel gespecificeerd /beperkt worden tot die werken waarvoor hydrologisch effect op voorhand niet is uit te sluiten dan wel onvoldoende is beschermd door de eisen van de keur van het waterschap: werken onder 2: Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt.

Door deze voorwaarde is bij vaststelling van het bestemmingsplan geborgd dat er geen negatieve hydrologische effecten optreden. Onderzoeken worden niet vooruitgeschoven en er is geen ecologische toets nodig (en daarmee geen doorkruisen van de bevoegd gezag rol). Gezien de omvang van het attentiegebied en het beperken van het effect van berekening is een significant negatief effect op het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos uitgesloten.

Sommige werken hebben als effect dat de grondwateraanvulling beperkt toeneemt. Dit effect is beperkt zodat deze werken niet tot grote vernatting van het Natura 2000-gebied leiden. Een beperkte grondwateraanvulling is positief voor het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos gezien de actuele verdrogingsproblematiek (Zie PAS-gebiedsanalyse, versie 17 februari 2017). Daarom is er geen noodzaak om voorwaarden op te nemen om vernatting tegen te gaan.

4.3 Aanpassingen in het bestemmingsplan

Regels en verbeelding

In de regels en op de verbeelding worden bovengenoemde maatregelen opgenomen:

- Voor het attentiegebied rondom Natura 2000 gebied Ulvenhoutse Bos opnemen dat activiteiten “geen hydrologisch effect”, (hydrologisch neutraal”) gerealiseerd moeten worden;

Dit kan eventueel gespecificeerd /beperkt worden tot die werken waarvoor hydrologisch effect op voorhand is niet uit te sluiten dan wel onvoldoende is beschermd door de eisen van de keur van het waterschap: werken onder 2: . Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt.

Toelichting

De toelichting wordt aangepast aan bovenstaande.

MER

Bovenstaande heeft voor het MER geen consequenties. De in dit rapport opgenomen analyse kan gezien worden als een aanvulling op het liggende MER.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

5 Herziening bestemmingsplan in relatie tot m.e.r.

Aan het vernietigde bestemmingsplan lag onder andere een milieueffectrapport (MER) ten grondslag. Vanwege de uitspraak van de Raad van State wordt het bestemmingsplan aangepast en in herziene vorm in weer in procedure gebracht. Ten behoeve daarvan is in dit rapport aanvullend op het MER en de passende beoordeling aanvullende (milieu)informatie verzameld.

De uitspraak van de Raad van State leidt niet tot de conclusie dat het eerder opgestelde MER niet ten grondslag kan liggen aan het bestemmingsplan, maar wel dat op een aantal onderdelen aanvullende milieuinformatie benodigd is en dat deze informatie wordt gebruikt bij het formuleren van de planregels. Dit aanvullende rapport bevat de gevraagd aanvullende informatie.

De reparatie van het bestemmingsplan is een volgende stap in de bestemmingsplanprocedure voor het buitengebied. Het genomen besluit over het bestemmingsplan is (deels) vernietigd en het nu te nemen besluit (vaststellen aangepast bestemmingsplan) is een m.e.r.-plichtig besluit waarvoor reeds een m.e.r. is doorlopen.

Het aangepaste bestemmingsplan bevat geen wezenlijk andere m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten dan het oorspronkelijke bestemmingsplan. Er worden geen nieuwe of andere ontwikkelingsmogelijkheden geboden. De ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt, dan wel aan voorwaarden verbonden ter voorkoming van negatieve effecten op natuur. De wijzigingen in het bestemmingsplan stellen beperkingen en voorwaarden aan de ontwikkelingen met het oog op het beschermen van natuur en milieu. Milieueffecten zullen eerder kleiner zijn dan groter door de aanpassingen in het bestemmingsplan.

Een nieuw of aanvullend MER en toetsing ervan door de commissie m.e.r. is niet verplicht en niet nodig.

Wel is wettelijk verplicht in het bestemmingsplan aan te geven hoe met deze aanvullende informatie is omgegaan. Dat gebeurt dan ook, zowel in de toelichting als in aanpassingen van de regels.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

Bijlagen

Bijlage 1 Gevoeligheid Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos voor verdroging en vernatting

Bijlage 2 Mogelijke vormen van tijdelijke TOV

Bijlage 3 Beschrijving werken binnen het vergunningenstelsel, voor zover voorkomend in de uitspraak van de Raad van State

Bijlage 4 Berekening hydrologisch effect van werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000-gebied, voor zover voorkomend in de uitspraak van de Raad van State

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Zuid 2013

Aanvullende motivatie MER en passende beoordeling n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415936

24 april 2017

Gemeente Breda

Bijlage 1 Gevoeligheid Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos voor verdroging en vernatting

Delen van het Ulvenhoutse Bos zijn gevoelig voor hydrologische effecten in de vorm van verdroging en/of vernatting. In de knelpunten- en kansanalyse uitgevoerd voor het Ulvenhoutse Bos in het kader van het op te stellen beheerplan wordt in zijn algemeen gesteld dat (KIWA, 2007): “De lagere delen van het Ulvenhoutse Bos worden gevoed door basenrijke, lokale kwel. Dit lokale kwelwater is afkomstig van in of net buiten het gebied geïnfiltreerd regenwater, dat is aangerijkt met Ca en HCO₃ in kalkhoudende lagen in het topsysteem. Door het diep wegzakken van de grondwaterstanden in de lage delen zijn de Elzenbroekbossen en Vogelkers-Essenbossen daar verdroogd. De lage drainagebasis van de beken en ontwateringsloten maakt dat het basenrijke kwelwater door deze waterlopen wordt afgevangen en niet ten goede komt aan de vegetatie. Ook onder de hogere gronden zijn de grondwaterstanden gedaald als gevolg van de lage drainagebasis in de dalletjes, maar ook door de vele greppels en sloten die deze ruggen doorsnijden. Het gevolg daarvan is geweest dat de opbolling van het grondwatervlak onder de ruggen minder groot is geworden. Hierdoor is de oppervlakte waar het grondwater tot dicht onder maaiveld komt afgenomen, is de invloed van lokale kwel onderaan de flanken verminderd of verdwenen en is de laterale kweldruk naar de beekdalbodems afgenomen”. Sinds 2007 zijn herstelmaatregelen uitgevoerd in en nabij het Ulvenhoutse Bos. Daarnaast is een concept ‘Bos- en waterplan Ulvenhoutse Voorbos’ opgesteld (23 november 2016). Hierin is de huidige stand van zaken vastgelegd wat betreft te droge of natte omstandigheden en zijn de beoogde maatregelen aangegeven. In grote lijnen is de knelpunten- en kansanalyse van KIWA (2007) echter nog steeds geldig.

In het ontwerp Natura 2000-beheerplan zijn de oorzaken van de verdroging genoemd; namelijk (1) de drainerende werking van waterlopen in de omgeving, (2) de verminderde toestroming van grondwater uit de omgeving en (3) de versnelde afvoer van water uit het bos. Deze oorzaken zijn niet gekoppeld aan het gebruik van het omliggende gebied. Momenteel (april 2017) worden door Antea Group de verschillende hydrologische invloeden uit de omgeving op de Ulvenhoutse Bos gekwantificeerd.

In tabel B1.1 wordt een overzicht van de gevoeligheid van de habitattypen in het Ulvenhoutse bos voor hydrologische effecten gegeven op basis van de effectenindicator van het Ministerie van EZ.

Tabel B1.1 Gevoeligheid voor verdroging en vernatting van de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos is aangewezen (Bron: effectenindicator Ministerie van EZ)

Instandhoudingsdoel	Verdroging	Vernatting
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	■	■
H9160A Eiken-haagbeukenbossen	■	■
H91EOC *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	■	■

Legenda:

- Zeer gevoelig
- gevoelig
- Niet gevoelig

Als specifiek naar de profieldocumenten, de PAS-gebiedsanalyse en het ontwerp-beheerplan wordt gekeken, kan worden geconstateerd dat de drie habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen in meer of mindere mate verdrogingsgevoelig zijn.

Op de lagere delen van het habitatype **H9120 Beuken-eikenbossen met hulst** - eigenlijk van nature iets te natte standplaatsen voor het habitatype, waar de potentie eigenlijk eiken-haagbeukenbos is – speelt verdroging ook een rol spelen bij de verzuring. De abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand voor dit habitatype schommelen van vochtig tot droog (Bron: profieldocument). De vochttoestand wisselt sterk in de loop van het jaar, maar het habitatype ontbreekt op langdurig natte standplaatsen. De vegetatie is verder niet afhankelijk van een bepaald grondwaterpeil. Omdat het habitatype ook voorkomt op droge plekken is het ook gevoelig voor vernatting.

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droogvallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	---------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Figuur B1.1 Abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand (bepaalt mede de kwaliteit van het habitatype) (groen = optimaal, wit = ongeschikt) (Bron: profieldocument H2190)

Ook voor het habitatype **H9160A Eiken-haagbeukenbossen** wordt verdroging door dalende grondwaterstanden als knelpunt genoemd. Bij H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) (figuur B1.4) levert capillaire opstijging van baserijk grondwater vaak een belangrijke bijdrage aan de zuurbuffering van de standplaats. Het bostype komt daarom relatief vaak voor aan de randen van kwelgebieden of in gebieden die hydrologisch neutraal zijn (kwel en wegzijging houden elkaar in evenwicht) (Bron: profieldocument H9160 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009). Het komt verspreid voor op hogere delen die niet door het grondwater worden beïnvloed. Omdat het habitatype ook voorkomt op droge plekken is het ook gevoelig voor vernatting.

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droogvallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	---------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Figuur B1.2 Abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand (bepaalt mede de kwaliteit van het habitatype) (oranje = suboptimaal, groen = optimaal, wit = ongeschikt) (Bron: profieldocument H9160)

Het habitatype **H91E0C Vochtige alluviale bossen** is aanwezig in de laagste terreingedeelten. De grondwaterinvloed reikt langdurig of zelfs permanent tot in het maaiveld. Het water kan soms ook boven het maaiveld staan, maar stagneert daar dan niet. Ook kan er sprake zijn van kortstondige overstroming met beekwater. Voor het habitatype H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) is vanuit de abiotische randvoorwaarden sprake van “onder invloed van beek of rivier”. Hieronder valt niet alleen rechtstreekse overstroming door beek- of rivierwater of beïnvloeding door bronnen. Ook de beïnvloeding van de grondwaterspiegel via kwel valt er onder, ook al is die invloed geringer dan die van kwel uit hogere gronden; het is dus niet nodig dat de beek- of rivierkwel de grondwaterspiegel geheel bepaalt. Het habitatype Vochtige alluviale bossen is gevoelig voor verdroging en verdroging is ook een actueel knelpunt.

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droogvallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	---------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Figuur B1.3 Abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand (bepaalt mede de kwaliteit van het habitatype) (oranje = suboptimaal, groen = optimaal, wit = ongeschikt) (Bron: profieldocument H91E0)

Ligging hydrologisch gevoelige habitattypen

Onderstaande figuur geeft aan waar de hydrologische gevoelige habitattypen liggen binnen het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos. H91E0C Vochtige alluviale bossen (gele vlakken) liggen met name langs de Huisdreefloop, langs de Kerkdreefloop, ten westen van de Broekloop ter hoogte van het kerkhof en in smalle zones langs de oost-west lopende waterloopjes tussen de Broekloop en de Huisdreef. De eiken-haagbeukenbossen (rood in onderstaande figuur) bevinden zich grotendeels in dezelfde bosdelen als de vochtige alluviale bossen. Zij komen daar voor op de wat hogere zones van de dalflanken, op de overgang van de vochtige door het grondwater beïnvloedde bostypen naar de drogere bossen.

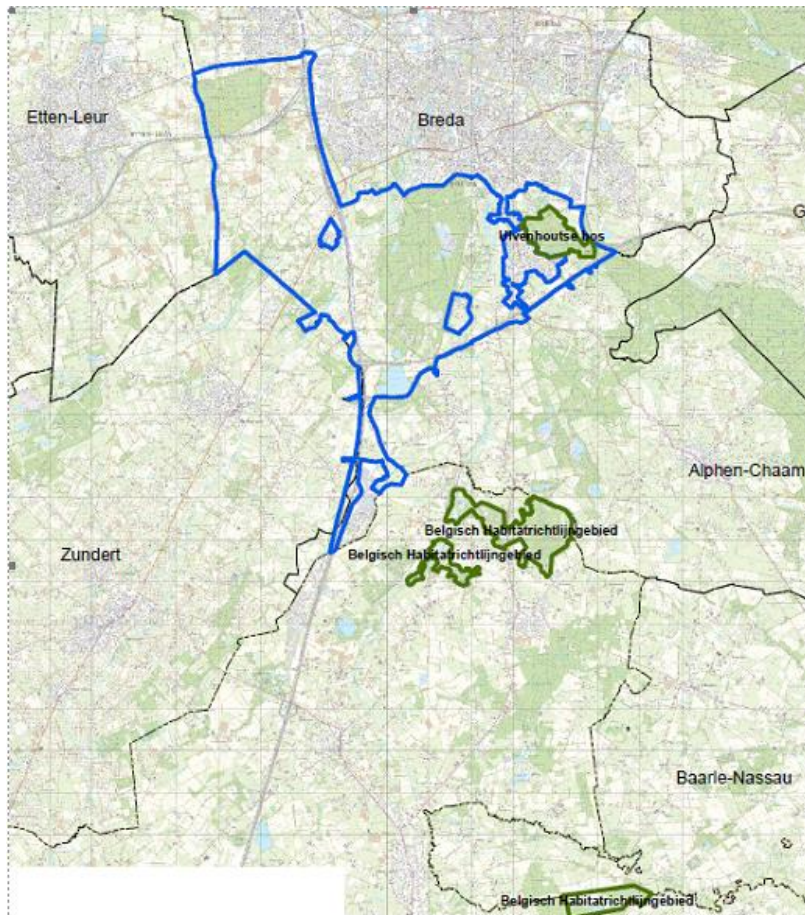
Figuur B1.4 Habitattypenkaart Ulvenhoutse Bos Legenda: Groen: [Beuken-eikenbossen met hulst](#), Geel: [*Vochtige alluviale bossen](#) en Rood: [Eiken-haagbeukenbossen](#)

Een verdrogend effect in het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos als gevolg van tijdelijke TOV en werken binnen het vergunningenstelsel vormt een potentiële belemmering voor de realisatie van de uitbreidings- en verbeterdoelstellingen voor H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) en voor H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) en voor de behoudoelstelling voor H9120 Beuken-eikenbossen met hulst.

Een vernattend effect in het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos als gevolg van tijdelijke TOV en werken binnen het vergunningenstelsel vormt geen potentiële belemmering voor de realisatie van de uitbreidings- en verbeterdoelstellingen voor H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) en voor H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) en voor de behoudoelstelling voor H9120 Beuken-eikenbossen met hulst. De abiotische condities waarin deze bostypes kunnen voorkomen omvatten ook vochtigere omstandigheden (zie figuur B1.1, figuur B1.2 en figuur B1.3). Bovendien is verdroging momenteel een knelpunt zodat aanvulling

van het grondwater niet tot een verslechtering van de abiotische condities voor het behoud of de ontwikkeling van de boshabitattypen leidt waarvoor het Ulvenhoutse Bos is aangewezen.

De kans dat tijdelijke TOV in het buitengebied van Breda negatieve hydrologische effecten zal hebben op Natura 2000-gebieden in Vlaanderen (Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop) wordt gezien de afstand tot deze gebieden (>1 km) en de ligging stroomopwaarts langs de Mark uitgesloten.

Figuur B1.5 Situering plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden (Nederland: Ulvenhoutse Bos binnen het plangebied en België: Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop)

Literatuur

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) Staatsbosbeheer, 15 februari 2017. Gebiedsanalyse Ulvenhoutse Bos (129) Programmatische Aanpak Stikstof Natura 2000. In opdracht van: Ministerie van Economische Zaken.

Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer, september 2015. Natura 2000-ontwerpbeheerplan Ulvenhoutse Bos (129). In opdracht van: Ministerie van Economische Zaken.

Bijlage 2 Mogelijke vormen van tijdelijke TOV

Bron: Fruitpact Limburg

1. Tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen

Afdekfolies en acryldoek

Afdekfolies en acryldoek worden aangebracht ter voorkoming van aantasting door luizen of andere insecten en ter voorkoming van wind- en vorstschade (aardbeien en prei, stekken bij de boomteelt). Vooral in de aspergeteelt wordt steeds meer gebruik gemaakt van zwarte en ook van zwart/wit folies om de oogst te vervroegen en/of om arbeidspieken af te vlakken. Op zeer beperkte schaal wordt zwart plastic nog toegepast bij de teelt van augurken en aardbeien om onkruidgroei te onderdrukken. Bij de toepassing van acryldoek is in tegenstelling tot andere afdekfolies nog luchtuitwisseling mogelijk en kan nog regenwater doordringen. In de boomteelt wordt voor het afharderen van producten en het beschermen van pas geplante stekken afdek materiaal tegen de zon gebruikt

afdekfolie

Vlakoveldsfolie

Transparante vlakoveldsfolie wordt toegepast vanwege vervroeging van de oogst.

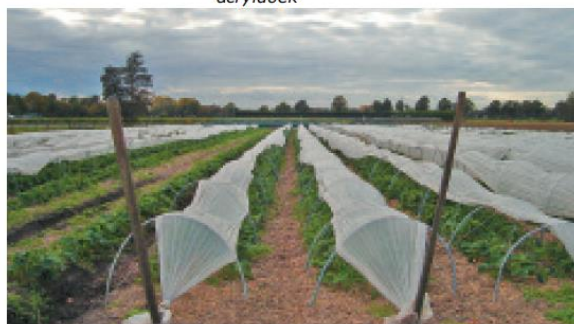
acryldoek

Vraatnetten

Vraatnetten worden gebruikt om te voorkomen dat beesten het gewas aantasten, zoals konijnen en vogels.

Lage tunnels

Lage tunnels bestaan uit halfronde bogen tot circa 50 cm hoogte waarover plastic of gaasdoek wordt gespannen. Van deze lage tijdelijke tunnels wordt vooral in de boom- en de aardbeienteelt gebruik gemaakt. Het gebruik van lage tunnels neemt overigens af.

lage tunnels

Wandelkappen

Bij de aardbeien-, bloemen- en boomteelt wordt gebruik gemaakt van menstoegankelijke wandelkappen. In verband met teelt- en oogsthandelingen hebben deze kappen een hoogte van minimaal 2 à 2,5 m. Deze wandelen als het ware over het veld, omdat bij de teelt in de volle grond een roulatieschema nodig is vanwege de vruchtwisseling. Daarom hebben deze voorzieningen een tijdelijk karakter.

Schaduwhallen of -netten

In de boomteelt, bloementeelt en ook bij de ginsengteelt worden schaduwhallen toegepast voor het afharderen van producten en voor het beschermen van het gewas tegen scherpe zon.

Hagelnetten

In de fruitteelt worden hagelnetten aangebracht om het afrijpende fruit tegen hagelschade te beschermen.

schaduwnet

hagelnet

Bijlage 3 Beschrijving werken binnen het vergunningenstelsel

Overzicht van werken en werkzaamheden binnen het vergunningenstelsel voor zover genoemd in de uitspraak van de Raad van State

Bodem

Het diepploegen, diepwoelen of het uitvoeren van andere ingrepen in de bodem, allen dieper dan 0,50m(1).

Beplanting/grondgebruik

Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt.

Het permanent, voor een aaneengesloten periode langer dan 2 jaar, omzetten van grasland in bouwland (1).

Water²

Het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofilieren van vaarten, waterlopen, sloten en greppels (2).

- (1) *Geen wijziging of een beperkte toename van de grondwateraanvulling, zodat geen of een positief effect op het Natura 2000-gebied mag worden verwacht.*
- (2) *Deze werkzaamheden zijn uitsluitend vergunningplichtig voor zover daarbij landschappelijke waarden (aardkundig, cultuurhistorisch, visueel-ruimtelijk) en of natuurlijke waarden in het geding zijn. De waterhuishoudkundige aspecten zijn veiliggesteld via de Keur van het Waterbeheerplan*

1) Het diepwoelen of diepploegen van gronden

Voor het gebruik van gronden door volwaardige agrarische bedrijven wordt diepwoelen/diepploegen toegepast ten behoeve van grondverbetering. Hieronder worden ingrepen verstaan die het omkeren van het bodemprofiel of het mengen van de bovengrond betreffen in een laag van 30 cm of meer. Ploegen tot 30 cm diepte wordt bij agrarisch gebruik als normaal onderhoud beschouwd. In de gebieden met hoge actuele natuurwaarden tast diepploegen de natuurwaarden aan en is deze activiteit als strijdig gebruik aangemerkt. In gebieden met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde is het woelen van de bodem over een oppervlakte van 100 m² en dieper dan 30 cm niet toegestaan.

2) Het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt.

Het aanbrengen van houtgewas ten behoeve van agrarische teelt is in de agrarische gebieden met natuurlijke waarden niet toegestaan. Binnen het overig gebied met de bestemming Agrarisch met waarden-landschapswaarden is de aanplant aan een vergunning gebonden. In gebieden met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde is het beplanten van gronden met houtgewas aan een vergunning verbonden. Criterium voor de afweging is hier of het aanbrengen van beplanting de karakteristieke landschappelijke opbouw aantast. Bestaande percelen met hout- of sierteelt kunnen zondermeer opnieuw ingeplant worden.

3) Het permanent, voor een aaneengesloten periode langer dan 2 jaar, omzetten van grasland in bouwland.

Onder het permanent omzetten van grasland in (tuin)bouwland wordt verstaan het verwijderen van het grasland om de grond blijvend als (tuin)bouwland te gebruiken.

In de in de agrarische gebieden met actuele en potentiële natuurlijke waarden is het permanent omzetten van grasland aan een vergunning verbonden. Afgewogen dient te worden of deze activiteit leidt tot aantasting van de aanwezige natuurwaarden of de visuele openheid.

In gebieden met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde is het omzetten van grasland in bouwland aan een vergunning gebonden om te toetsen of dit een verstoring van het historisch bodemarchief tot gevolg kan hebben.

4) Het graven, dempen, dan wel verdiepen, vergroten of anderszins herprofilen van vaarten, waterlopen, sloten en greppels.

Aanpassingen aan het profiel van watergangen, sloten en greppels hebben effect op aanwezige slootkantvegetaties, op de aanwezige cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatronen en op het aanwezige reliëf en zijn dientengevolge in gebieden met natuurlijke en landschappelijke waarden aan een vergunning gebonden met uitzondering van het gebied met de aanduiding jonge ontginning.

In gebieden met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde is het graven, verbreden en dempen van sloten, vijvers en andere wateren aan een vergunning gebonden om te toetsen of dit een verstoring van het historisch bodemarchief tot gevolg kan hebben.

Bescherming waarden middels vergunningenstelsel

De waarden worden beschermd middels een stelsel van vergunningen en verbodsbepalingen. Of een bepaalde activiteit verboden of vergunningplichtig wordt gesteld is afhankelijk van de in het geding zijnde waarden. Een overzicht van vergunningen en verbodsbepalingen is opgenomen in de "Tabel vergunningen".

Tabel B3.1 Vergunningen en gebruiksverboden

Bestemmingen/aanduidingen	1	2	3	4
Natuur	A	S	A	A
Agrarisch met waarden- natuur en landschapswaarde	A	A	A	A
Agrarisch met waarden-landschapswaarde	+	A	A	A
Water	S	S	S	A
Waterstaat	+	A	A	+
Waarde-Archeologie	A	A	A	A
Waarde-attengebied ecologische hoofdstructuur	+	+	+	A
Leiding (ondergronds)	A	A	A	A
Waarde – Aardkundige waarden	A	A	A	A
Waarde- Cultuurhistorie	+	S	A	S

+: toegestaan A: vergunning vereist S: strijdig gebruik

Bijlage 4 Berekening hydrologisch effect werken in het vergunningenstelsel op Natura 2000-gebied

De hydrologische effecten die kunnen optreden in het Natura-2000 gebied door maatregelen en werken die binnen het vergunningenstelsel vallen, zijn in deze bijlage gekwantificeerd. Hierbij gaat het om het verlagen van de bodem en de aanplant van meer verdampende vegetatie, waardoor de grondwateraanvulling afneemt met mogelijke invloed op het Natura 2000-gebied. De (geo)hydrologische gegevens van het gebied met kengetallen zijn gebruikt voor de analyse. Met analytische berekeningen is de hydrologische invloed van werken nagegaan.

Schematisatie

De bodemopbouw varieert. Voor de berekeningen is een schematisatie van de geohydrologische opbouw aangehouden waarbij de hydrologische effecten niet te klein uitvallen:

- Voor de bovenste zandlaag is een kD -waarde van $15 \text{ m}^2/\text{dag}$ gehanteerd;
- Hieronder komen klei- en/of leemlagen voor met een C -waarde van 500 tot 1000 dagen;
- Daaronder een watervoerend pakket met een kD -waarde van $250 \text{ m}^2/\text{dag}$.

Het Ulvenhoutse Bos grenst aan de zuidkant en de oostkant direct aan landbouwgebied. Aan de zuidkant is een diepe boring langs de Kerkdreef tot 154,5 m-mv beschikbaar (uit het DINO-REGIS bestand, zie figuur B4.1). In deze boring bestaat de bovenste laag uit een zandige deklaag van ca. 5 meter van de formatie van Boxtel, waaronder kleilagen afgewisseld met zandlagen voorkomen.

Methode berekening

Voor het hydrologische berekeningen zijn twee analytische benaderingen als rekenmethoden gehanteerd om de consequentie van een verlaging van de grondwaterstand vast te stellen. De eerste is in de vorm van een sloot (lang en smal) en de tweede in de vorm van een cirkel over een oppervlakte van 5 ha.

Voor de berekeningen voor het werk 2 "het beplanten van gronden met opgaand houtgewas ten behoeve van sierteelt of boomteelt" zijn de verschillen in het neerslagoverschot (neerslag – verdamping) tussen de verschillende vormen van grondgebruik van belang.

Tabel 5B4.1: gemiddelde neerslagoverschot per jaar voor verschillende gewassen in mm

gewastype	P-ET _{act} (mm/j)
gras	+252
akkerbouw	+352
loofbos	+223
naaldbos	+152

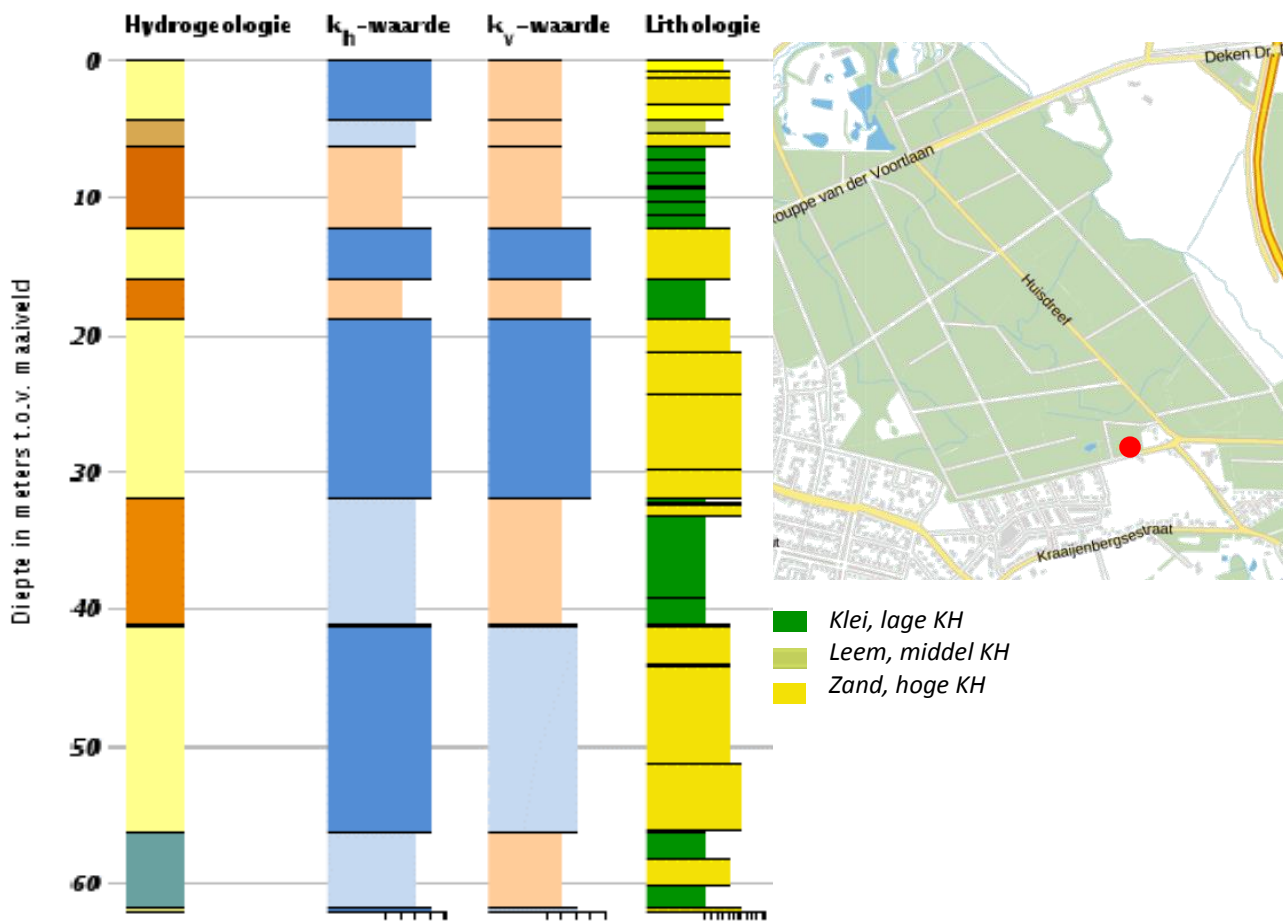
Uit tabel B4.1 blijkt dat de verschillen tussen akkerbouw (witlof, winterpeen) en naaldbos (Douglas) het grootst zijn. Omgerekend naar een oppervlakte van 5 ha bedraagt het verschil gemiddeld ca. $18 \text{ m}^3/\text{dag}$ dat de verdamping van naaldbos groter is. De grondwateraanvulling onder naaldbos is daardoor gemiddeld $18 \text{ m}^3/\text{dag}$ kleiner.

De oppervlakte van de omzetting naar naaldbos wordt geschematiseerd als een cirkel met een oppervlakte van 5 ha. Binnen deze cirkel vindt een peilverlaging plaats zodanig dat de extra toestroom van grondwater uit de omgeving gelijk is aan $18 \text{ m}^3/\text{dag}$ (door minder

grondwateraanvulling, principe van een superpositie berekening). De berekening vindt plaats voor de kD -waarde van de bovenste zandlaag en de onderliggende eerder genoemde C -waarde. Uit het grondwatermodel volgt hoe deze peilverlaging zich voortzet naar de omgeving. Het hydrologische invloedsgebied (de 1 cm verlaginglijn) reikt tot maximaal ca. 250 m afstand van de rand van het gebied met de omzetting naar naaldbos.

Voor het werk "4 (sloten) is de doorwerking naar het watervoerende pakket heel klein. De bovenste zandlaag is bepalend voor de invloed. Uitgangspunten voor de berekening zijn een kD -waarde van de bovenste zandlaag van $15 \text{ m}^2/\text{dag}$ en een C -waarde van 500 tot 1000 dagen. De grondwaterstand wordt 50 cm verlaagd. Het hydrologische invloedsgebied (de 1 cm verlaginglijn) reikt tot maximaal tussen 300 m à 400 m van het gebied met verlaging. In het tweede geval (cirkelvorm) is de doorwerking van de grondwaterstandverlaging van 50 cm via de bovenste zandlaag niet groter. Wel dient ook rekening te worden gehouden met een mogelijke doorwerking via de klei- en/of leemlagen naar het onderliggende watervoerende pakket. Voor deze laatste invloed worden in de berekening derhalve de voornoemde C -waarde en de kD -waarde van $250 \text{ m}^2/\text{dag}$ gehanteerd. Het hydrologische invloedsgebied (verlaging stijghoogte watervoerende pakket 1 cm) reikt in dit geval tot ca. 300 m van het cirkelvormige gebied met verlaging van de bodem en het grondwater.

Het invloedsgebied valt binnen de beschermingszone in de vorm van het attentiegebied gehanteerd door het waterschap en is dus consistent met eerdere effectbepalingen.

Figuur 5B4.1: Bodemopbouw met formaties, kh-waarde, kv-waarde en lithologie aan de zuidgrens van het Ulvenhoutse Bos. Bruin duidt op lage kh en kv waarden. Donkerblauw op hoge waarden. Lichtblauw zit hiertussen. De hydrogeologie (links) geeft het onderscheid tussen goede (geel) en slecht doorlatende scheidende lagen (bruin).

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. (0162) 48 70 00
E. bastian.vandijck@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

**Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische
effecten TOV n.a.v. uitspraak Raad van State**

projectnummer 415935
definitief
18 juni 2019

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische effecten TOV n.a.v. uitspraak
Raad van State

projectnummer 415935
definitief
18 juni 2019

Auteurs

B. van Dijck

Opdrachtgever

Gemeente Breda
Postbus 90156
4800 RH Breda

datum vrijgave
18 juni 2019

beschrijving revisie
definitief

goedkeuring
drs. B. van Dijck

vrijgave
ir. H.A.M. van de Wetering

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	3
2	Stikstofregeling	5
2.1	Uitspraak Raad van State	5
2.3	Voorstel reparatie bestemmingsplanregeling	6
3	Landschappelijk en hydrologische effecten wijzigingsbevoegdheid uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van teeltonder-steunende voorzieningen	7
3.1	Uitspraak Raad van State	7
3.2	Nadere analyse uitspraak Raad van State	8
3.2.1	MER 2015	8
3.2.2	Aanvullende motivatie mogelijke landschappelijke en hydrologische effecten (op natuur) van wijzigingsbevoegdheid uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen	20
4	Herziening bestemmingsplan in relatie tot m.e.r.	29
	Bijlagen	
	1. Gevoeligheid Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos voor verdroging en vernatting	
	2. Mogelijke vormen van TOV	

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische effecten TOV n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415935

18 juni 2019

Gemeente Breda

1 Inleiding

Op 10 april 2019 jl. heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van Raad van State uitspraak gedaan over beroepen tegen het Bestemmingsplan Buitengebied Oost (vastgesteld bij besluit van 17 juli 2017). Een deel van de beroepen is gegrond verklaard wat heeft geleid tot vernietiging van planonderdelen. Een deel van de gegrond verklaarde beroepen heeft betrekking op het milieueffectrapport (plan-MER) en de passende beoordeling (beide d.d. 7 juli 2015):

- De stikstofregeling;
- De landschappelijke en hydrologische effecten en de gevolgen op omliggende Natura-2000 gebieden van de wijzigingsbevoegdheid voor vergroting van het bouwvlak ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen (TOV), niet zijnde kassen of tunnels.

De gemeente Breda herziet het Bestemmingsplan Buitengebied Oost naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State. Dit rapport bevat de inhoudelijke motivatie voor de aanpassingen in het Bestemmingsplan Buitengebied Oost naar aanleiding van de gegrond verklaarde beroepen die betrekking hebben op het plan-MER en de passende beoordeling. Het gaat in op de stikstofregeling (hoofdstuk 2) en de landschappelijke en hydrologische effecten van de wijzigingsbevoegdheid voor vergroting van het bouwvlak ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen (TOV) (hoofdstuk 3). Hoofdstuk 3 bevat een toets of te motiveren is dat er geen (wezenlijke) negatieve effecten zijn. Als niet gemotiveerd kan worden dat er geen (wezenlijke) negatieve effecten zijn, zijn voorstellen opgenomen voor (aanvullende) maatregelen in het bestemmingsplan om te borgen dat er geen (wezenlijk) negatieve effecten optreden. Daarnaast is in dit rapport beschreven hoe de herziening Bestemmingsplan Buitengebied Oost zich verhoudt tot de m.e.r.-regelgeving, de al doorlopen m.e.r.-procedure en het al liggende plan-MER (inclusief passende beoordeling) (hoofdstuk 4).

Omdat het een reparatie van het bestemmingsplan op onderdelen betreft en geen integrale herziening, is ervoor gekozen om dit in de vorm van een aanvullend rapport te doen en niet het MER en/of de passende beoordeling aan te vullen / te actualiseren (zie ook hoofdstuk 4).

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische effecten TOV n.a.v. uitspraak Raad van State
projectnummer 415935

18 juni 2019

Gemeente Breda

2 Stikstofregeling

2.1 Uitspraak Raad van State

Appellanten betogen dat door de definiëring van het begrip "stikstofneutraal" in de planregels ten onrechte niet is uitgesloten dat de mogelijkheden die het plan biedt de natuurlijke kenmerken van de nabijgelegen Natura 2000-gebieden aantasten (onderdeel 11 van de uitspraak). Zij voeren aan dat het begrip ten onrechte is beperkt tot veehouderijen en niet mede het bouwen en gebruiken van kassen omvat. Daarnaast voeren de verenigingen aan dat het begrip ten onrechte erin voorziet dat een toename van stikstofdepositie mogelijk is met gebruikmaking van de Programmatische Aanpak Stikstof. De verenigingen stellen dat uit de uitspraken van 17 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1259 en ECLI:NL:RVS:2017:1260, volgt dat het PAS gebrekkig is. Gelet hierop kan volgens hen de planregeling waarmee gebruik wordt gemaakt van het PAS evenmin in stand blijven.

In artikel 1 van de planregels, over begrippen, staat in lid 1.77: "Stikstofneutraal: de uitbreiding van het aantal dieren op een bedrijf zonder extra depositie van stikstof op een nabijgelegen Natura 2000-gebied middels maatregelen op de locatie zelf of via toepassing van de regeling Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) dan wel er daardoor geen significante negatieve effecten op het betreffende gebied ontstaan" (onderdeel 11.1 van de uitspraak)

De raad heeft zich ter zitting op het standpunt gesteld dat het begrip stikstofneutraal bij nader inzien moet worden gedefinieerd zoals in het bij besluit van 13 juli 2017 door de raad vastgestelde bestemmingsplan "Buitengebied Zuid". Op grond van artikel 1, lid 1.81, van de planregels van dat bestemmingsplan wordt onder "stikstofneutraal" verstaan "een uitbreiding van een bedrijfsgebouw zonder extra depositie van stikstof op een nabijgelegen Natura 2000-gebied" (1^e deel onderdeel 11.2 van de uitspraak).

Nu de raad zich in zoverre op een ander standpunt stelt dan hij in het bestreden besluit heeft gedaan en niet is gebleken dat gewijzigde omstandigheden hiertoe aanleiding hebben gegeven, moet worden geoordeeld dat het bestreden besluit, voor zover het artikel 1, lid 1.77 van de planregels betreft, niet met de vereiste zorgvuldigheid is voorbereid. Het betoog slaagt (2^e deel onderdeel 11.2 van de uitspraak).

De raad heeft de Afdeling ter zitting verzocht om met toepassing van de in artikel 8:72, derde lid, aanhef en onder b, van de Awb neergelegde bevoegdheid zelf in de zaak te voorzien voor zover het de definitie van het begrip stikstofneutraal in artikel 1, lid 1.77, van de planregels betreft. De Afdeling ziet daarvoor geen aanleiding (onderdeel 19 van de uitspraak). Hierbij is van belang dat aannemelijk is dat derdebelanghebbenden daardoor in hun belangen zouden kunnen worden geschaad, nu de door de raad gewenste definitie minder ruimte biedt voor uitbreiding van bedrijfsactiviteiten dan de oorspronkelijke definitie.

De Afdeling ziet wel aanleiding om met toepassing van artikel 8:72, vierde lid, van de Awb de raad op te dragen om voor het vernietigde planonderdeel artikel 1, lid 1.77, van de planregels met inachtneming van deze uitspraak een nieuw plan vast te stellen en zal daarvoor een termijn stellen. Om onomkeerbare gevolgen voor Natura 2000-gebieden te voorkomen, ziet de Afdeling ook aanleiding voor het treffen van een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:72, vijfde lid, van de Awb. De Afdeling zal met deze voorziening het begrip stikstofneutraal herformuleren en daarbij ter verduidelijking een referentiemoment opnemen, zodat uitgesloten is dat de

ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt totdat de voorlopige voorziening vervalt, significante gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden (onderdeel 20 van de uitspraak).

De Afdeling treft de voorlopige voorziening dat artikel 1, lid 1.77, van de planregels luidt:

"Stikstofneutraal: de stikstofdepositie vanwege het betreffende bedrijf op Natura 2000- gebieden neemt nergens toe ten opzichte van de stikstofdepositie vanwege het betreffende bedrijf op Natura 2000-gebieden die feitelijk en legaal plaatsvond op het tijdstip van vaststelling van het bestemmingsplan" (onderdeel V van de beslissing in de uitspraak)

2.2 Nadere analyse uitspraak Raad van State

De destijds gekozen regeling was ten tijde van het MER en (voorontwerp)bestemmingsplan (2015) valide in het werkveld bestemmingsplannen buitengebied, maar is inmiddels door de Raad van State in diverse uitspraken over bestemmingsplannen buitengebied (o.a. Westerveld, Delfzijl, Buitengebied Breda Zuid) verworpen.

2.3 Voorstel reparatie bestemmingsplanregeling

In het geval van de regeling in Bestemmingsplan Buitengebied Oost is de oplossing relatief eenvoudig en al in de uitspraak van de Raad van State aangegeven:

"Stikstofneutraal: de stikstofdepositie vanwege het betreffende bedrijf op Natura 2000- gebieden neemt nergens toe ten opzichte van de stikstofdepositie vanwege het betreffende bedrijf op Natura 2000-gebieden die feitelijk en legaal plaatsvond op het tijdstip van vaststelling van het bestemmingsplan" (onderdeel V van de beslissing in de uitspraak)

Alternatief is aansluiten bij de definitie zoals gehanteerd in Buitengebied Zuid:

Stikstofneutraal is "een uitbreiding van een bedrijfsgebouw zonder extra depositie van stikstof op een nabijgelegen Natura 2000-gebied".

Het geniet echter de voorkeur om zo dicht mogelijk bij de uitspraak van de Raad van State en de daarin aangegeven definitie te blijven.

Aanpassen van de definitie is in lijn met huidige wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming), jurisprudentie en actuele inzichten over de stikstofregeling. Aanpassing van de definitie heeft geen gevolgen voor de effectbeschrijving en –beoordeling in het MER en de passende beoordeling: de conclusie is en blijft dat in de bestemmingsplanregeling een voorwaarde moet worden opgenomen die borgt dat er geen negatieve stikstofeffecten op Natura2000-gebieden optreden (lees geen toename van stikstofdepositie).

In dit kader en gelet op de uitspraak van de Raad van State in het kader van de PAS kan er het beste gekozen worden voor de volgende definitie van het begrip stikstofneutraal: *'het oprichten of uitbreiden van bedrijfsgebouwen of het uitbreiden van het aantal dieren op een bedrijf zonder dat er extra depositie van stikstof op een nabijgelegen Natura 2000 gebied ontstaat.'*

3 Landschappelijk en hydrologische effecten wijzigingsbevoegdheid uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van teeltonder- steunende voorzieningen

3.1 Uitspraak Raad van State

Appellanten hebben bezwaar tegen de in artikel 3, lid 3.6, van de planregels neergelegde wijzigingsbevoegdheid, voor zover daarmee ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen bouwvlakken kunnen worden vergroot tot 4,5 hectare. Zij betogen dat het plan-MER ten onrechte niet is gebaseerd op de maximale mogelijkheden die het plan in zoverre biedt, omdat deze wijzigingsbevoegdheid buiten beschouwing is gebleven. De gevolgen voor het landschap en de hydrologie zijn dus in zoverre onderschat (onderdeel 14 van de uitspraak).

De Afdeling is van oordeel dat uit het plan-MER en de passende beoordeling niet blijkt dat ook rekening is gehouden met de mogelijkheid om met toepassing van de wijzigingsbevoegdheid die is neergelegd in artikel 3, lid 3.6, onder a, onder 1, sub 1, bouwvlakken met maximaal 3 hectare uit te breiden tot een maximale omvang van 4,5 hectare ten behoeve van het oprichten van permanente tov, niet zijnde kassen of tunnels. De mogelijkheden die het plan in zoverre biedt zijn bij de beoordeling van de milieueffecten, waaronder de landschappelijke en hydrologische effecten en de gevolgen van het plan op de natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden dus niet in hun gehele voorziene omvang onderzocht.

De raad heeft zijn stelling dat de effecten van de in het plan-MER onderzochte ontwikkelingen vergelijkbaar zijn met de in zoverre in het plan voorziene ontwikkelingen niet met objectieve gegevens onderbouwd. De Afdeling volgt die stelling daarom niet.

Uit het voorgaande volgt dat het plan-MER en de passende beoordeling ten onrechte niet zijn gebaseerd op de maximale mogelijkheden van het plan, voor zover het betreft artikel 3, lid 3.6, onder a, onder 1, sub 1, van de planregels. Het betoog slaagt (onderdeel 14.2 van de uitspraak).

Voor de volledigheid wordt vermeld dat de Afdeling beroepen tegen de mogelijkheden voor tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen buiten de bouwvlakken en permanent teeltondersteunende voorzieningen binnen de bouwvlakken vanwege landschappelijke en hydrologische effecten, ongegrond heeft verklaard (onderdelen 12 en 13 van de uitspraak). De Afdeling volgt ten aanzien van zowel tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen buiten het bouwvlak als permanente teeltondersteunende voorzieningen binnen het bouwvlak de motivatie van de raad dat deze geen onevenredig nadelige gevolgen met zich brengen voor de landschappelijke en natuurwaarden binnen het plangebied. Dit binnen de bestemming "Agrarisch" omdat binnen deze bestemming het agrarisch gebruik voorop staat, (mogelijkheden voor) teeltondersteunende voorzieningen hierbij horen en er geen zwaarwegende landschappelijke en natuurwaarden aanwezig zijn.

Binnen de bestemming Agrarisch met waarden Landschapswaarden" kunnen wel zwaarwegende landschappelijke en natuurwaarden aanwezig zijn, maar deze zijn beschermd tegen eventuele negatieve effecten van (mogelijkheden voor) teeltondersteunende voorzieningen door een vergunningstelsel met de voorwaarde dat de ontwikkeling niet mag leiden tot onevenredige effecten op natuur- en landschapswaarden.

3.2 Nadere analyse uitspraak Raad van State

3.2.1 MER 2015

Ontwikkelingsmogelijkheden teeltondersteunende voorzieningen

In het MER 2015 zijn de, voornamelijk landschappelijke en hydrologische, effecten van ontwikkelingsmogelijkheden voor teeltondersteunende voorzieningen in het bestemmingsplan Buitengebied Oost beschreven. Hierbij zijn inderdaad in hoofdstuk 4 wel expliciet de mogelijkheden voor permanente teeltondersteunende voorzieningen in het bouwvlak en voor tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen binnen het bouwvlak benoemd, maar niet de mogelijkheden voor bouwvlakverruiming tot 4,5 ha ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen.

In het MER is beschreven dat (o.a.) landschappelijke en ecologische waarden in het buitengebied op een adequate manier beschermd worden middels de bestemming Agrarisch met Waarde. Binnen deze bestemmingen zijn activiteiten die de waarden kunnen aantasten niet zondermeer toegestaan en vergunningsplichtig. Verder is in het bestemmingsplan een adequate planologische bescherming opgenomen voor wateraspecten.

Landschappelijke en natuurwaarden

In hoofdstuk 3 van het MER 2015 zijn uitgebreide beschrijvingen opgenomen van de landschappelijke en natuurwaarden. Hieronder zijn de belangrijkste in relatie tot effecten van teeltondersteunende voorzieningen samengevat: openheid en hydrologisch gevoelige natuur

Openheid

Figuur 3.5 uit het MER 205 geeft een overzicht van open en gesloten gebieden in Buitengebied Oost. In het MER 2015 wordt hierover het volgende gesteld:

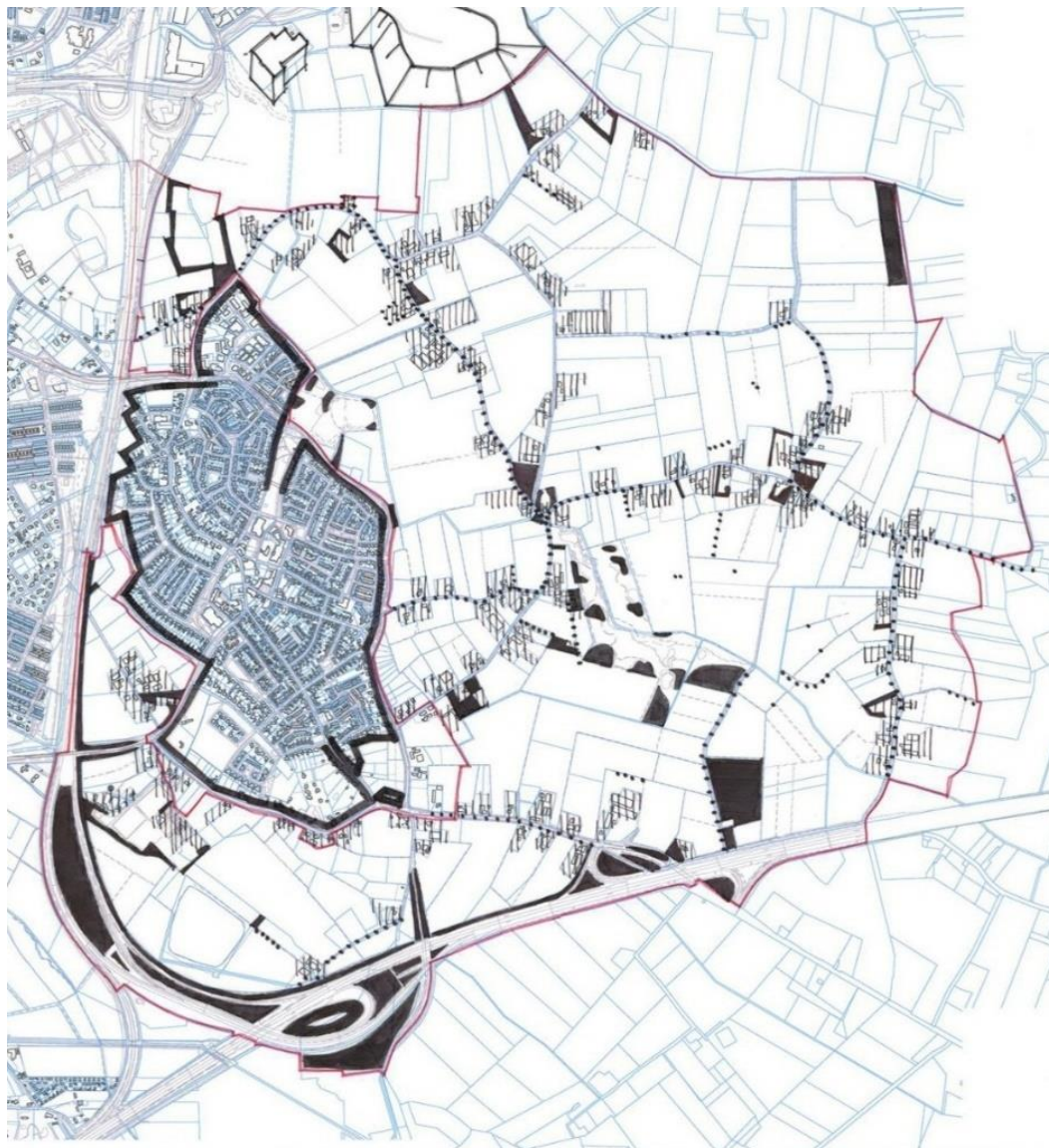
Landschappelijk open – dicht

Een aantal landschappelijke kwaliteiten is verloren is gegaan ten opzichte van het voormalige kleinschalige en fijnmazige landschap van weleer. Desondanks heeft het gebied nog steeds zijn landschappelijke kwaliteiten: het valt te typeren als een overwegend open agrarisch gebied met lange zichtlijnen, dat aan de noord- en zuidzijde begrensd wordt door twee grote bosgebieden; de boswachterij Dorst en de bossen van het Ulvenhoutsche Bosch / St. Annabosch.

De maat van het landschap in Breda Oost is te kenmerken als een redelijk grootschalig, ruim en grofmazig landschap.

Het landschap van Breda Oost wordt gekenmerkt door weinig verscheidenheid en afwisseling tussen de gesloten, open en transparante gebieden. Het is een tamelijk eenvormig landschap dat min of meer overal dezelfde openheid heeft. Binnen dit open landschap zijn de kleine gesloten en transparante gebieden van belang die vormen een aangename en welkome afwisseling. De transparante landschappen worden apart onderscheiden omdat zij de grote maten van de open agrarische ruimtes opdelen in kleinere ruimtes en omdat zij lange open zichtlijnen mogelijk maken.

De nabijgelegen vuilstort, het bedrijventerrein Hoogeind, de geluidswallen van de snelweg A27 en de snelwegen A27 en A58 zelf, hebben een grote visuele impact op het landschap van Breda Oost.

- gesloten
- transparant
- open
- plangrens

Figuur 3.5 Openheid-geslotenheid (bron: gemeente Breda).

Gesloten landschappen

De enige gesloten randen zijn aan de west- en zuidkant van het plangebied te vinden. Deze worden gevormd door de dorpsrand van Bavel (gelegen buiten plangebied) en de wegbeplantingen langs de A27 en A58. De wegbeplantingen in het verkeersknooppunt St. Annabosch vormen de overgang naar de bossen van het Ulvenhoutsche Bosch / St. Annabosch. In Breda Oost komen her en der verspreid kleine gesloten, compacte bosjes voor. Hiertoe behoren de drie ruilverkavelingsbosjes van Staatsbosbeheer midden in het agrarisch gebied, een vijftal bosjes tussen de bermen van de op- en afritten van de snelwegen van de A27 en de A58, een bosje rond de zandwinplas ten noorden van Bavel en circa een tiental kleine bosclumbs in het recent aangelegde natuurgebied de Gilzewouwerbeek. Ook zijn er diverse particulieren met bosjes op of rond hun erf. Deze bosjes komen gelijkmatig verspreid in het hele plangebied voor. De gesloten landschappen in de vorm van deze kleine bosjes geven maat en schaal aan het open landschap.

Transparante landschappen

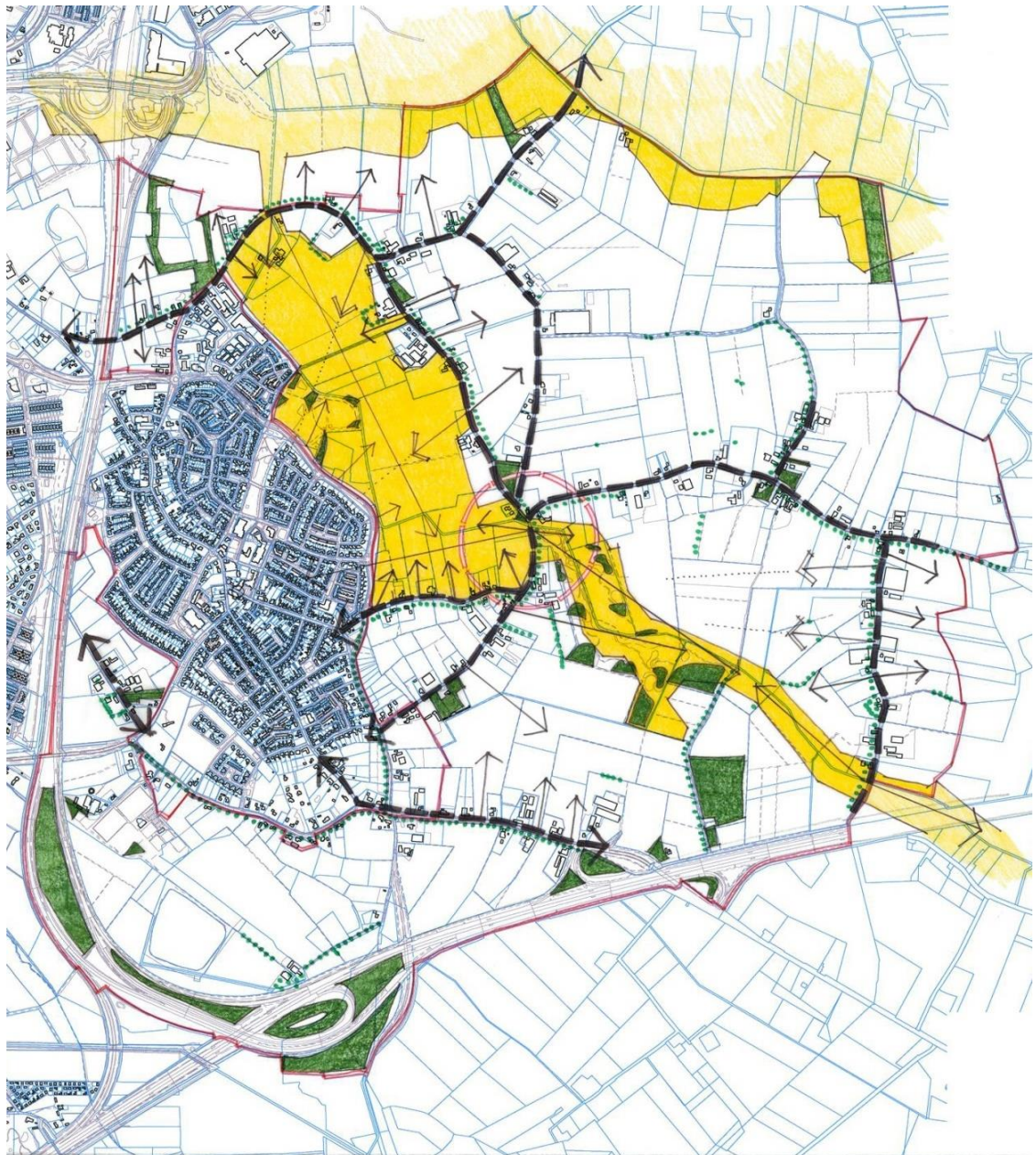
De bebouwingslinten vormen de transparante landschappen. Zij dooraderen de open landschappen en zijn opgebouwd uit de bestaande wegen met daar langs de boerderijcomplexen, de erven, de erfbeplantingen, de woningen en de boom- of wegbeplantingen. Binnen de linten zijn vrije, ruime en lange doorzichten mogelijk naar het achterliggende open land.

In Breda Oost gaat het om de transparante landschappen van: de Dorstseweg, de Tervoortseweg, de Wouwerbeekseweg, de Lijndonkseweg, de Lage Aard, de Bolbergseweg, De Eikbergseweg, de Gilzeweg en de Veenstraat. De transparante landschappen werken als filter of vitrage. Zij verdelen of begrenzen de grote agrarische ruimte in kleinere ruimtes en zij geven evenals de gesloten landschappen maat en schaal aan de openheid.

Open landschappen

De ruilverkaveling heeft in Breda Oost een enorme kaalslag van het historisch kleinschalige landschap teweeg gebracht. Daardoor is in het plangebied openheid niet langer voorbehouden aan alleen de beekdalen. Breda Oost kent geen onderscheid meer tussen de karakteristieke openheid in de beekdalen en de normaal gesproken relatieve beslotenheid van het kleinschalige en half open landschap van de oude cultuurgronden op de dekzandruggen. In Breda Oost zijn zowel de twee beekdalen open als ook de rest van het agrarische gebied, op de transparante bebouwingslinten na. Door het bewaren van enkele solitaire bomen te midden van de weilanden en akkers is getracht de historische maat van het landschap inzichtelijk te maken. De openheid van het gebied maakt het ook kwetsbaar voor onomkeerbare veranderingen: bebouwing als grote loodsen of kassen kunnen een zwaar stempel drukken op het landschapsbeeld. Evenals hoge teelten en hoge teeltondersteunende voorzieningen.

Figuur 3.6 uit het MER 2015 geeft een overzicht van de ruimtelijk-visuele kwaliteiten in Buitengebied Oost. In het MER is daarover het volgende beschreven:

	openheid		kerktoren Bavel
	lintstructuur met doorzichten		zicht op kerktoren
	doorzichten in lint		markant landschapspunt
	bosjes		plangrens
	bomen		

Figuur 3.6 Ruimtelijk visuele kwaliteiten (bron: gemeente Breda).

Ruimtelijk-visuele kwaliteiten

Openheid

Omdat openheid karakteristiek is voor de beekdalen en deze zich door hun openheid duidelijk kunnen blijven onderscheiden van andere landschapstypologieën, wordt openheid als waardevol aangemerkt. De waardevolle openheid van de beekdalen dient behouden te blijven.

Lintstructuur met doorzichten

Dit betreft de bebouwingslinten waar één heldere structuur duidelijk afleesbaar is door het afwisselend voorkomen van open en dichte delen langs landwegen. De dichte delen bestaan uit een patroon van bebouwing, erven en boombeplantingen. De open delen maken lange doorzichten mogelijk naar de achterliggende landbouwgronden. De linten worden als waardevol aangemerkt, omdat zij zorgen voor het begrenzen van de grote open agrarische gebruiksruidten en omdat zij als eigen entiteit zorgen voor kleinschalige variatie en afwisseling.

Doorzichten

Uit de doorzichten kan men aflezen waar de landbouwgronden beginnen en eindigen, waar het beekdal ligt of waar de dorpsrand aanwezig is. Alleen via de doorzichten is de ruimte en openheid van het achterliggende landschap te ervaren. De authenticiteit en de afleesbaarheid evenals de oriëntatie van de doorzichten zijn zeer waardevol. De waardevolle openheid van de beekdalen is slechts vanaf enkele punten te ervaren. Deze waardevolle doorzichten dienen behouden te blijven.

Bosjes

Zij zijn niet alleen van belang voor de aankleding van het kale agrarische landschap maar ook omdat ze maat en schaal geven aan de openheid van de grote ruimtes. De bosjes vormen aantrekkelijke groene wanden en accentueren in een aantal gevallen de bebouwingslinten en het beekdal (van de Gilzewouwerbeek) of kondigen de nabijheid van grotere bossen aan (knooppunt St. Annabosch). Dit komt ten goede aan de afleesbaarheid van het landschap.

Bomen

In het relatief kale agrarische landschap is elke boom waardevol. Dit geldt voor de boom die deel uitmaakt van structurerende monumentale boombeplantingen langs landwegen maar ook voor de solitaire boom.

Kerktoeren Bavel

Naast de afleesbaarheid van het landschap en de doorzichten zijn kerktoeren belangrijke bakens voor het oriëntatievermogen. De hoge kerktoeren in het landschap geeft aan waar het dorp Bavel of de stad Breda ligt zonder dat men altijd daadwerkelijk zicht op dorp of stad heeft.

Zicht op de kerktoeren

De lange zichtlijnen op de kerktoeren van Bavel vormen de ruimtelijke verbinding tussen het dorp en het agrarische landschap van Bavel. Zicht op de kerktoeren speelt een belangrijke rol bij de oriëntatie. Deze lange zichtlijnen op de kerktoeren zijn dan ook zeer waardevol.

Markant landschapspunt

Waar de Bolbergseweg de Gilzewouwerbeek passeert begrijpt men hoe het landschap in elkaar steekt. Hier komt alles bij elkaar: het lage natte beekdal, de hoge droge gronden met het gehucht Bolberg, de openheid met doorzichten en het zicht op de kerktoeren en het dorp Bavel. Het punt ligt op het snijpunt van diverse bebouwingslinten op de oversteek van de Gilzewouwerbeek. Dit markante punt is visueel-ruimtelijk de meest waardevolle plek van het plangebied.

Hydrologisch gevoelige natuur

Ulvenhoutse Bos

Het Natura 2000-gebied “Ulvenhoutse Bos” is gevoelig voor verdroging. In bijlage 1 is een analyse opgenomen van de gevoeligheid voor verdroging van het Ulvenhoutse Bos. De conclusies hiervan zijn:

- Het habitatype H91EOC Vochtig alluviale bossen is zeer gevoelig voor verdroging. Dit habitatype komt verspreid in het Ulvenhoutse Bos voor.
- De andere boshabitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, zijn volgens de effectenindicator (ministerie van I&M) niet gevoelig voor verdroging. In de PAS-gebiedsanalyse is echter aangegeven dat voor de beide andere habitatypen H9120 Beuken-eikenbossen met hulst en H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) verdroging ook een knelpunt vormt.
- De habitatypen H9120 Beuken-eikenbossen met hulst en H9160A Eiken-haagbeukenbossen zijn gevoelig voor vernatting. Vernatting als gevolg van teeltondersteunende voorzieningen wordt echter niet verwacht.

Natuurnetwerk Brabant

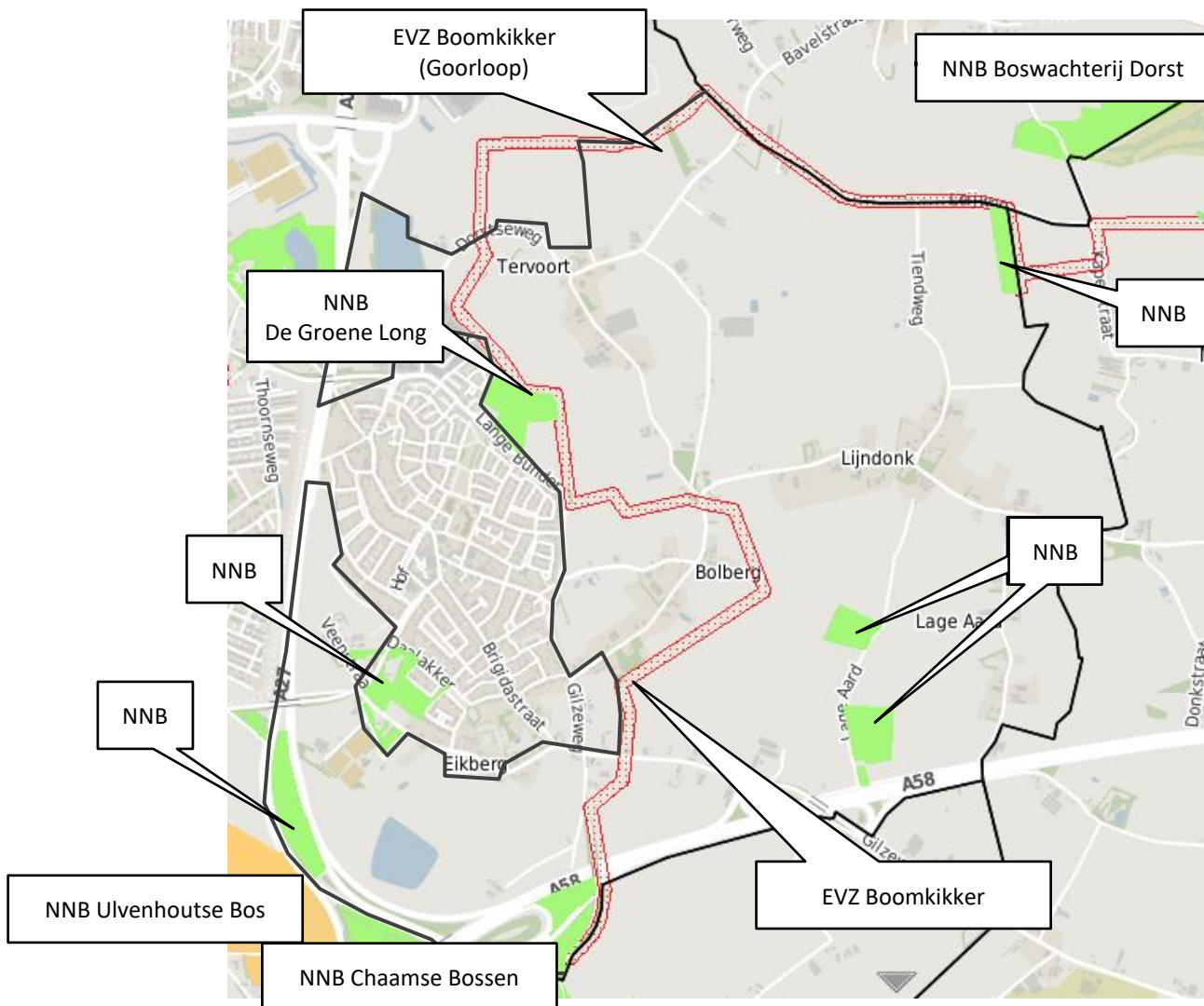
Lokaal maken delen van het plangebied onderdeel uit van de Natuur Netwerk Brabant (NNB, voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd). In figuur 3.19 is de ligging hiervan weergegeven. Het betreft een perceel nabij de Goorloop, het park De Groene Long nabij Bavel, twee percelen gelegen aan de Blookweg nabij de insteekweg Lage Aard, een bosstrook tussen de wegen van de A27 in de zuidwesthoek en de A58 en (deel van) een perceel nabij de bergingsvijver. Het beekdal van de Goorloop (noordgrens plangebied) en een deel van het beekdal van de Gilzewouwerbeek (centraal in het plangebied)) zijn onderdeel van de ecologische verbindingzone (EVZ) Boomkikker. Recentelijk is de ligging van de EVZ Boomkikker en de Groenblauwe Mantel aangepast (figuur 3.20 uit het MER 2015).

De NNB-gebieden in het plangebied van Breda-Oost bestaan voornamelijk uit bospercelen. Enkele percelen aangewezen als NNB, bestaan tevens uit open landschap (park De Groene Long en het meest noordelijke NNB-perceel aan de Blookweg).

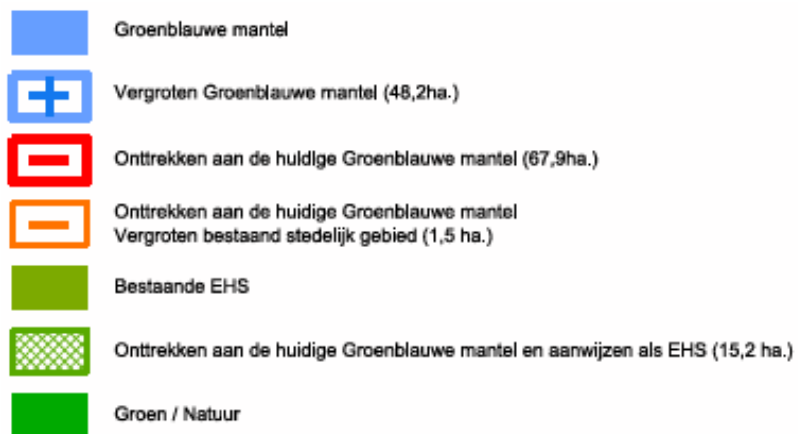
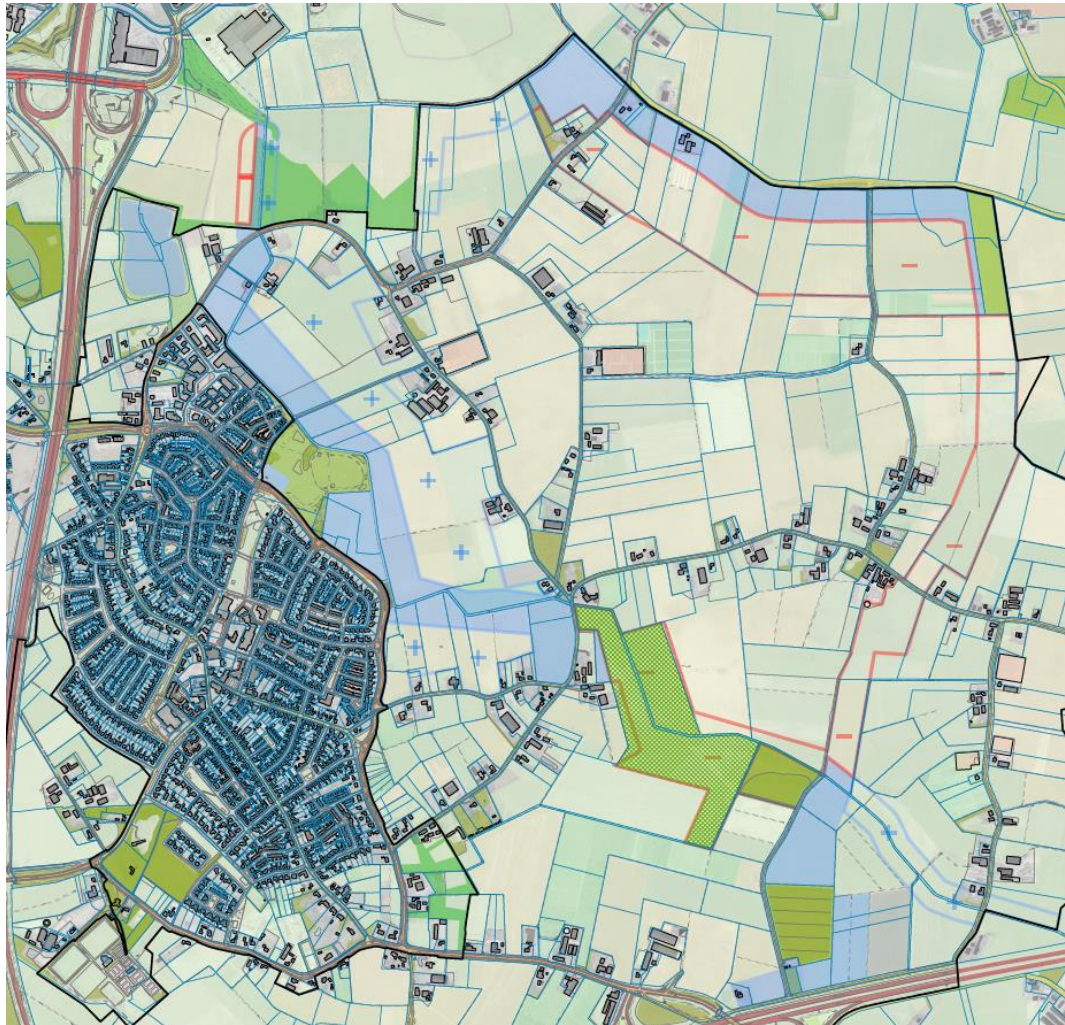
De NNB-gebieden zijn in het Natuurbeheerplan van Noord-Brabant aangewezen als verschillende natuurbeheertypen. In figuur 3.21 uit het MER 2015 zijn de aangewezen natuurbeheertypen in het plangebied weergegeven. De aangewezen bosgebieden nabij de Blookweg en de bergingsvijver zijn aangewezen als het natuurbeheertype ‘Droog bos met productie’. De bosstroken nabij de A27 en A28 zijn aangewezen als ‘Vochtig bos met productie’ en ‘Dennen-, eiken- en beukenbos’. Het NNB-gebied in de noordoosthoek van het plangebied is eveneens aangewezen als ‘Dennen-, eiken- en beukenbos’. Het park De Groene Long is aangewezen als ‘Kruiden- en faunarijck grasland’. De ambitietypen voor dit gebied zijn: ‘Vochtig hooiland’ met ‘Moeras en ‘Vochtig bos met productie’. Ten zuiden van de A58 is het de ambitie om dit natuurbeheertype tot ‘Zand- en kalklandschap’ om te vormen. Het betreft allen geen hydrologisch gevoelige natuurgebieden.

In een reactie op het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. op het MER 2015 over hydrologische effecten (van boomteelt) is aanvullend nogmaals benadrukt dat er binnen en direct buiten de plangrenzen van het bestemmingsplan Buitengebied Oost GEEN waterafhankelijke natuur aanwezig is. De ecologische verbindingzone boomkikker heeft geen waterafhankelijke natuur en is niet afhankelijk van het grondwaterpeil. De poelen in de verbindingzone vormen de belangrijkste voorwaarde voor het leef- en voortplantingsgebied van de boomkikker. Ze zijn zo gesitueerd dat ze niet kunnen inunderen vanuit de Gilzewouwerbeek

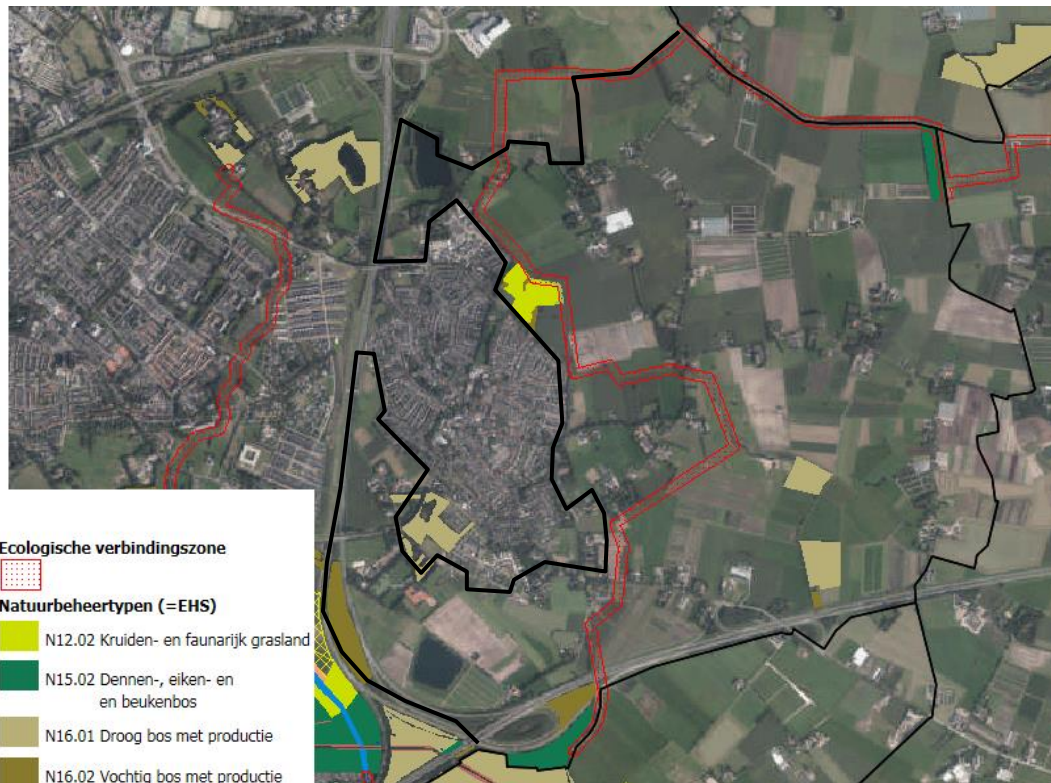
en onafhankelijk zijn van de grondwaterstand. Eventuele wateronttrekking in de omgeving van de ecologische verbingszone heeft daarmee geen effect.

Figuur 3.19 Ligging Natuur Network Brabant (NNB) in relatie tot plangebied Buitengebied Oost (zwart omlind) (bron: Provincie Noord-Brabant, www.kaartbank.brabant.nl/natuurbeheerplan/natuurnetwerk)

Figuur 3.20 Aanpassing groenblauwe mantel in plangebied Buitengebied Breda Oost
(bron: gemeente Breda, 2015)

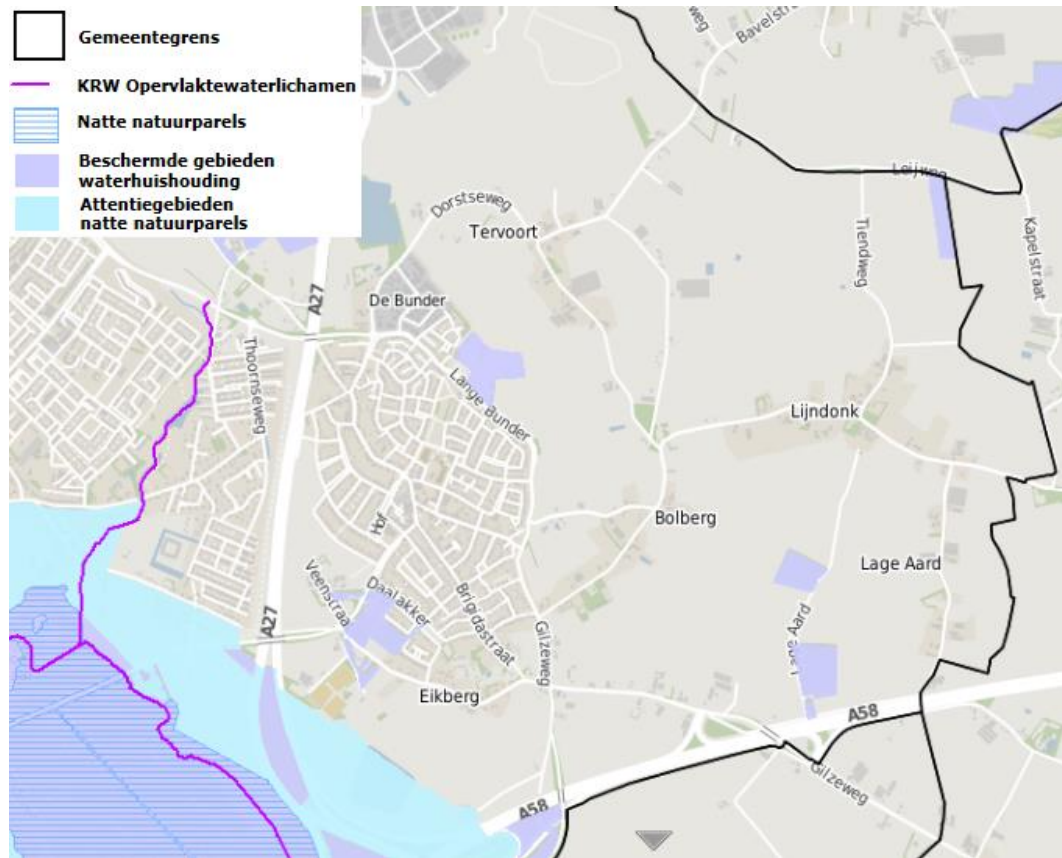

Figuur 3.21 Natuurbeheertypen aanwezig in het plangebied (globale zwarte omlijning).

Bron: Provincie Noord-Brabant, Kaartbank, 2015.

Attentiegebied EHS

Het Ulvenhoutse Bos ten zuidwesten van het plangebied is aangewezen als attentiegebied EHS ("natte natuurparel") (figuur 3.13 uit het MER 2015). Attentiegebied EHS is hydrologisch gevoelige gebied binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Om het Ulvenhoutse Bos is een beschermingszone van gemiddeld 500 m aangeduid. Een deel hiervan, in de "oksel" van de A58 en A27, ligt in het plangebied. In deze beschermingszone is het niet zondermeer toegestaan ingrepen te plegen die de waterhuishouding nadelig kunnen beïnvloeden.

Figuur 3.13: Beschermde gebieden waterhuishouding en attentiegebieden EHS in relatie tot het plangebied (bron: wateratlas Noord-Brabant)

Effecten teeltondersteunende voorzieningen

Vervolgens zijn in hoofdstuk 5 de effecten van (o.a.) teeltondersteunende voorzieningen op (o.a.) landschap en natuur beschreven. Dit op basis van een beschrijving van landschappelijke en natuurwaarden in hoofdstuk 3 van het MER.

Effecten op landschap

Ten aanzien van landschap is gesteld dat uitbreiding van teeltondersteunende voorzieningen een negatief effect op het landschap kan hebben. Echter, teeltondersteunende voorzieningen horen bij een moderne agrarische bedrijfsvoering. Uitbreiding ervan sluit aan bij bestaande bedrijven en gaat niet ten koste van landschappelijke structuur op hoofdlijnen. Eventuele lokale effecten zijn niet op voorhand uit te sluiten, maar worden beperkt / gecompenseerd door de zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de Landschapsinvesteringsregeling Breda. Delen van Buitengebied Oost zijn ruilverkavelingsgronden en de jonge ontginningen en kennen geen visueel-ruimtelijke landschapswaarde. Dat wil niet zeggen dat deze landschappen niet kwetsbaar zijn voor veranderingen. De komst van hoge teeltondersteunende voorzieningen kan zeker een stempel drukken op het landschapsbeeld. Maar dergelijke uitbreidingen zijn passend in het open, ruime en redelijk grootschalige ruilverkavelingslandschap dat primair bedoeld is voor het agrarisch gebruik. Het effect is in het MER 2015 als neutraal tot enigszins negatief beoordeeld (0/-). Als mitigerende maatregel is een zorgvuldige inpassing van de uitbreiding in de omgeving genoemd, deels al geborgd door reeds beschreven verplichting tot landschappelijke inpassing conform de Landschapsinvesteringsregeling Breda.

Effecten op water/hydrologie

Ten aanzien van water / hydrologie is gesteld dat teeltondersteunende voorzieningen kunnen leiden tot toename van verharding in het buitengebied. Dit effect is enigszins negatief (-) beoordeeld. De toename aan verhard oppervlak wordt in overleg met het waterschap en de gemeente gecompenseerd zodat negatieve effecten worden beperkt. Dit wordt verder vastgelegd in het kader van de Keur en is sec geen mitigerende maatregel in het kader van het bestemmingsplan. Er is geen effect op reserveringsgebied waterberging, attentiegebied EHS, waterwingebied of overige waterwaarden.

Uitbreiding van agrarische bedrijven kan leiden tot een toename van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en daarmee mogelijk tot een negatief effect op de waterkwaliteit. Naar verwachting leidt dit ten opzichte van de huidige/ referentie niet tot een wezenlijke verslechtering van de waterkwaliteit in het buitengebied. Dit effect is enigszins negatief (-) beoordeeld.

Effecten op Natura2000

Ten aanzien van Natuur is onderscheid gemaakt in Natura2000 en Natuurnetwerk Brabant (NNB). Ten aanzien van Natura 2000 is in de Passende beoordeling bij het MER 2015 geconcludeerd dat teeltondersteunende voorzieningen geen negatieve effecten hebben op het Ulvenhoutse Bos. Hydrologie is het enige mogelijke effect. Het nabijgelegen Ulvenhoutse bos is zeer gevoelig voor verdroging. Verdroging van Natura 2000-waarden kan bijvoorbeeld plaatsvinden door veranderingen in de grondwaterstand of veranderingen van grondwaterstromen. Het bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen die leiden tot een wezenlijke extra grondwaterstandsverlaging.. Uitbreiding van agrarische bedrijven resulteert in een toename van verhard oppervlak (= negatief effect op oppervlaktewater). Als gevolg van een afname in infiltratie heeft uitbreiding van agrarische bedrijven en glastuinbouw een negatief effect op het grondwater. Dit wordt gecompenseerd door retentie. De toename aan verhard oppervlak wordt in overleg met het waterschap en de gemeente gecompenseerd zodat negatieve effecten worden beperkt en zeer lokaal blijven. Direct nabij het Ulvenhoutse Bos zijn geen akkerbouwbedrijven gelegen. Dichtstbijzijnde bedrijven zijn twee melkveehouderijen op ca. 800

m van de meest westelijke grens van het Ulvenhoutsebos. Negatieve effecten op het Ulvenhoutse bos kunnen door de aard en afstand van de uitbreiding van de bedrijvigheid worden uitgesloten.

In een reactie op het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. op het MER 2015 over hydrologische effecten (van boomteelt) is aanvullend gesteld dat (alleen) in het zuidwestelijk deel van het plangebied Buitengebied Oost het zakken van de grondwaterstand nadelige gevolgen hebben voor de waterafhankelijke vegetatie in het Ulvenhoutse Bos. Deze gronden hebben daarom, conform eisen uit de provinciale Verordening ruimte, bescherming gekregen in de vorm van de (provinciale) aanduiding 'attentiegebied ecologische hoofdstructuur'. De gronden gelegen in een attentiegebied hebben in het bestemmingsplan de dubbelbestemming Waarde – Attentiegebied ecologische hoofdstructuur gekregen. Het gebied met deze dubbelbestemming wordt beschermd via het in het plan opgenomen vergunningstelsel met de eis van een watertoets door het waterschap. Het beïnvloeden van de grondwaterstand is geborgd in het vergunningstelsel en deze activiteit is vergunningplichtig.

Effecten op Natuurnetwerk Brabant

Ten aanzien van Natuurnetwerk Brabant (NNB) is gesteld dat: Als gevolg van teeltondersteunende voorzieningen (permanente en tijdelijke) die voorzien kunnen worden bij agrarische bedrijven, kan een toename aan oppervlakteverharding optreden. Een toename de verharding heeft een versnelde afvoer van het hemelwater naar het oppervlaktewater tot gevolg. Bij de realisatie van een groter verhard oppervlak door de aanleg van stallen of asfalt neemt de infiltratie van neerslag naar het grondwater af. Het effect van uitbreiding van de verspreid liggende bedrijven is relatief beperkt en lokaal.

In het plangebied Buitengebied Oost zijn geen natte natuurparels (hydrologisch gevoelige gebieden binnen de NNN) gelegen. Om deze redenen worden de effecten van de teeltondersteunende voorzieningen als niet wezenlijk (0) beoordeeld.

Teeltondersteunende kassen zijn in de groenblauwe mantel niet toegestaan en andere permanente teeltondersteunende voorzieningen moeten binnen het bouwblok worden opgenomen. Onder deze voorwaarden worden de ontwikkelingsmogelijkheden in de NNN, groenblauwe mantel en de EVZ als neutraal (0) beoordeeld.

In een reactie op het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. op het MER 2015 over hydrologische effecten (van boomteelt) is aanvullend nogmaals benadrukt dat er binnen en direct buiten de plangrenzen van het bestemmingsplan Buitengebied Oost GEEN waterafhankelijke natuur aanwezig is. De ecologische verbindingzone boomkikker heeft geen waterafhankelijke natuur en is niet afhankelijk van het grondwaterpeil. De poelen in de verbindingzone vormen de belangrijkste voorwaarde voor het leef- en voortplantingsgebied van de boomkikker. Ze zijn zo gesitueerd dat ze niet kunnen inunderen vanuit de Gilzewouwerbeek en onafhankelijk zijn van de grondwaterstand. Eventuele wateronttrekking in de omgeving van de ecologische verbindingzone heeft daarmee geen effect.

3.2.2 Aanvullende motivatie mogelijke landschappelijke en hydrologische effecten (op natuur) van wijzigingsbevoegdheid uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen

Inleiding

Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State 10 april 2019 wordt in deze paragraaf, aanvullend op hetgeen al in het MER 2015 is gesteld over effecten van teeltondersteunende voorzieningen in het algemeen, ingegaan op het mogelijke landschappelijke en hydrologische effect (op natuur) van de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van bouwvlakken tot 4,5 ha ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen. De analyse hoe met de uitspraak van de Raad van State moet worden omgegaan is als volgt opgebouwd:

- Analyse waar in het plangebied de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van bouwvlakken tot 4,5 ha ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen mogelijk is;
- Analyse of en welke voorwaarden in het bestemmingsplan zijn verbonden aan de wijzigingsbevoegdheid;
- Welke effecten de wijzigingsbevoegdheid kan hebben:
 - Landschappelijk: effect op openheid
 - Ecologisch: effect op hydrologisch gevoelige natuur: Natura2000 / Natuurnetwerk Brabant
- Uitspraak of onderbouwd kan worden dat de wijzigingsbevoegdheid geen (wezenlijke) negatieve landschappelijke dan wel ecologische gevolgen heeft, en als dit niet onderbouwd kan worden:
- Analyse welke maatregelen in het bestemmingsplan genomen moeten worden om te voorkomen dat de wijzigingsbevoegdheid (wezenlijke) negatieve landschappelijke dan wel ecologische gevolgen heeft.

Mogelijkheden in bestemmingsplan en plangebied voor wijzigingsbevoegdheid uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen

Het bestemmingsplan Buitengebied Oost geeft de wijzigingsbevoegdheid uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen

Artikel 3 Bestemming Agrarisch, Lid 3.6, onder a

1. het vergroten van het bouwvlak met maximaal 3 ha extra voor het oprichten van permanente teeltondersteunende voorzieningen, niet zijnde kassen of tunnels, waar het oppervlak van het bouwvlak maximaal 4,5 ha mag gaan bedragen;

Artikel 4 Agrarisch met waarden – Landschapswaarden, Lid 4.7, onder a

1. het vergroten van bouwvlakken met maximaal 1,5 ha extra ten behoeve van het oprichten van permanente teeltondersteunende voorzieningen, niet zijnde kassen of tunnels, waar het oppervlak van het bouwvlak maximaal 3 ha mag gaan bedragen;

4. uitbreiding van het bouwvlak verantwoord is vanuit natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische, water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische oogpunt;

Bovenstaande geeft aan dat op alle bouwvlakken binnen de bestemming Agrarisch en Agrarisch met waarden – Landschapswaarden uitbreiding van het bouwvlak ten behoeve van teeltondersteunende voorzieningen bij wijzigingsbevoegdheid is toegestaan.

Binnen de bestemming Agrarisch met waarden – Landschapswaarden is uitbreiding alleen toegestaan als dit verantwoord is vanuit natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische, water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische oogpunt.

Daarnaast geldt binnen de aanduiding Waarde Waarde - Attentiegebied ecologische hoofdstructuur (Artikel 17) onder 17.2 dat binnen deze bestemming slechts worden gebouwd indien direct of indirect door het treffen van maatregelen geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de hydrologische waarden hetgeen aangetoond dient te worden middels een watertoetsadvies van het Waterschap Brabantse Delta.

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de agrarische bedrijven in Buitengebied Oost, die volgens bovenstaande gebruik zouden kunnen maken van de wijzigingsbevoegdheid. De meeste agrarische bedrijven liggen in de bestemming Agrarisch. Het akker/tuinbouwbedrijf aan de noordzijde ligt in Agrarisch met Waarden en moet bij de wijzigingsbevoegdheid rekening houden met de gestelde voorwaarde. De bedrijven langs de Tervoortseweg (2 melkvee, 1 varkens, 1 glastuinbouw en 1 akkerbouwbedrijf) liggen nabij Agrarisch met Waarden en moeten bij gebruikmaking van de wijzigingsbevoegdheid richting het westen, rekening houden met de voorwaarde. Twee bedrijven (1 melkvee en 1 paarden) in het zuidwestelijk deel van het plangebied liggen op de grens van attentiegebied EHS en hebben bij gebruikmaking van de wijzigingsbevoegdheid in het attentiegebied toestemming nodig van het waterschap.

Effecten van gebruikmaking van de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen

Inleiding

Onderstaand is, aanvullend op het MER 2015, een nadere motivatie gegeven van de effecten van de wijzigingsbevoegd op de voor de omgeving relevante aspecten: landschap (openheid) en natuur (hydrologisch gevoelige natuurgebieden).

Hierbij is worst case uitgegaan dat op alle 28 bouwvlakken uitbreiding ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen mogelijk is. In de praktijk is dit niet zo: alleen de 4 akkerbouwbedrijven/kwekerijen en 4 glastuinbouwbedrijven maken mogelijk gebruik van de wijzigingsbevoegdheid. Voor de veehouderijen en paardenhouderijen ligt niet dit voor de hand, tenzij de omschakelen naar akkerbouw (wat in de praktijk niet vaak gebeurt).

Effecten op landschap (openheid)

Onderstaande figuren geven de locaties van de agrarische bedrijven op de kaarten met openheid-geslotenheid en ruimtelijk visuele kwaliteiten. De agrarische bedrijven liggen nu allemaal in zones die als transparant zijn aangeduid: het betreft kavels met landschappelijke inpassing in het omliggende landschap. Uitbreiden van permanente TOV aangrenzend aan het bouwvlak kan lokaal ten koste gaan van openheid en zichtrelaties. Het betreft echter niet overall openheid / zichtrelaties die op de kaart ruimtelijk-visuele kwaliteit als waardevol zijn aangeduid. De waardevolle gebieden hebben in het bestemmingsplan de bestemming Agrarisch met waarden – Landschapswaarden gekregen. Bedrijven die hier in liggen danwel aangrenzend zijn dienen bij uitbreiding van het bouwvlak ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen rekening te houden met de landschappelijke waarden / openheid ter plaatse en in een vergunningaanvraag aan te tonen dat de ontwikkeling “verantwoord is vanuit landschappelijk oogpunt”. Voor het overige gebied zijn de landschappelijke waarden / openheid niet als specifiek waardevol benoemd. Uitbreiding van het bouwvlak ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen leidt daarmee niet tot wezenlijk negatieve effecten op landschappelijke waarden / openheid

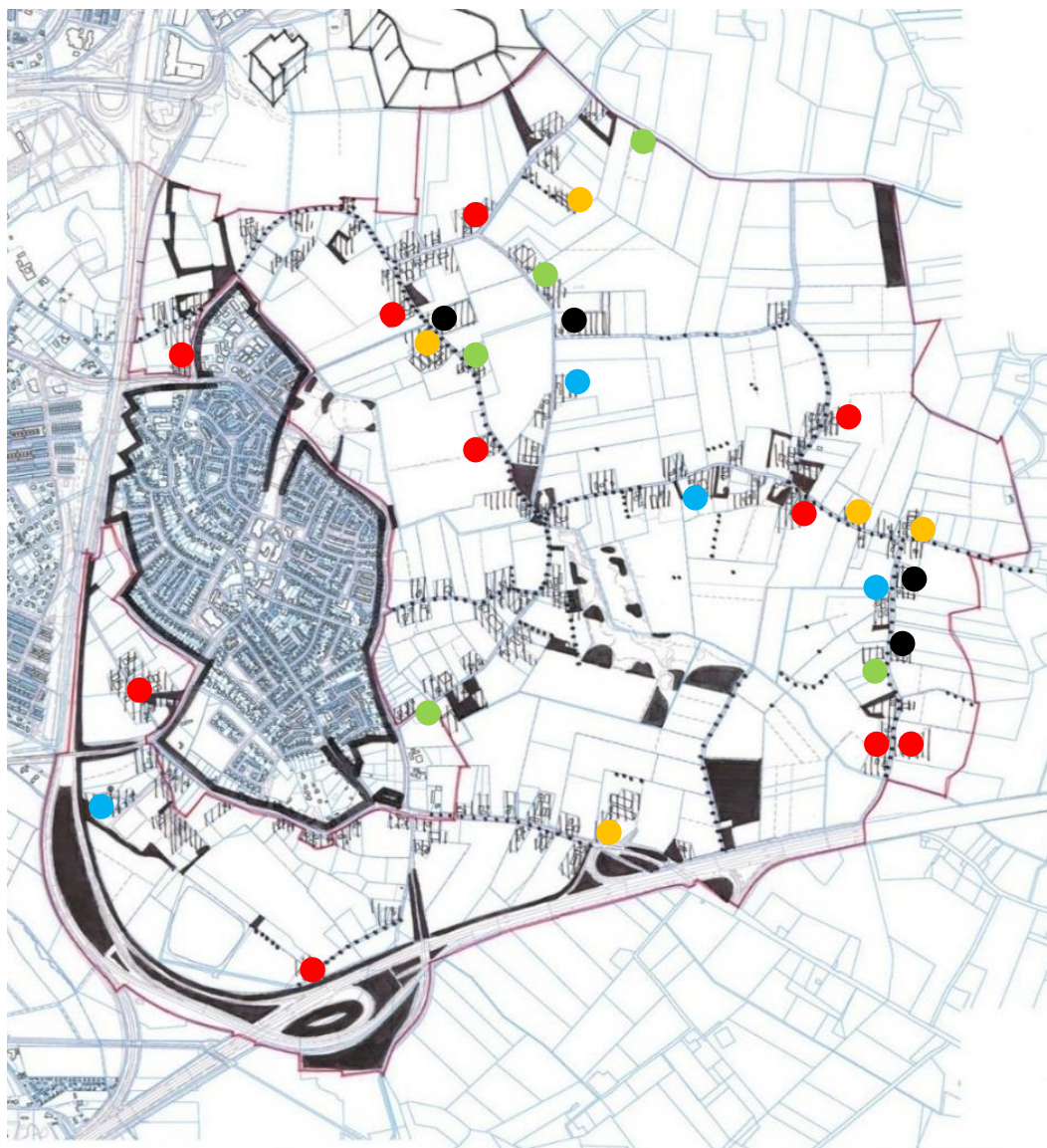
Dit is in lijn met het oordeel van de Afdeling over het effect van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen buiten het bouwvlak en van permanente tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen binnen het bouwvlak.

 A	Agrarisch	 N	Natuur
 AW-L	Agrarisch met waarden - Landschapswaarden	 R	Recreatie
 B	Bedrijf	 S	Sport
 G	Groen	 V	Verkeer
 H	Horeca	 WA	Water
 M	Maatschappelijk	 W	Wonen

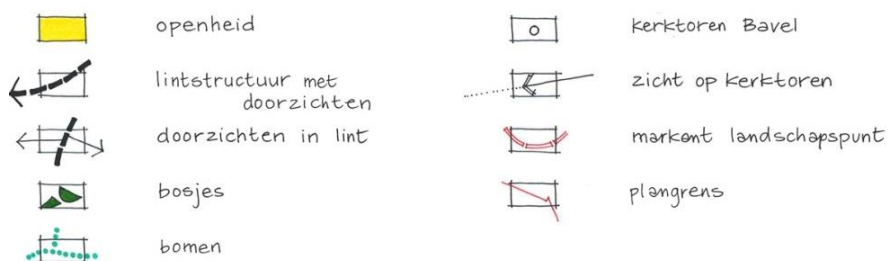
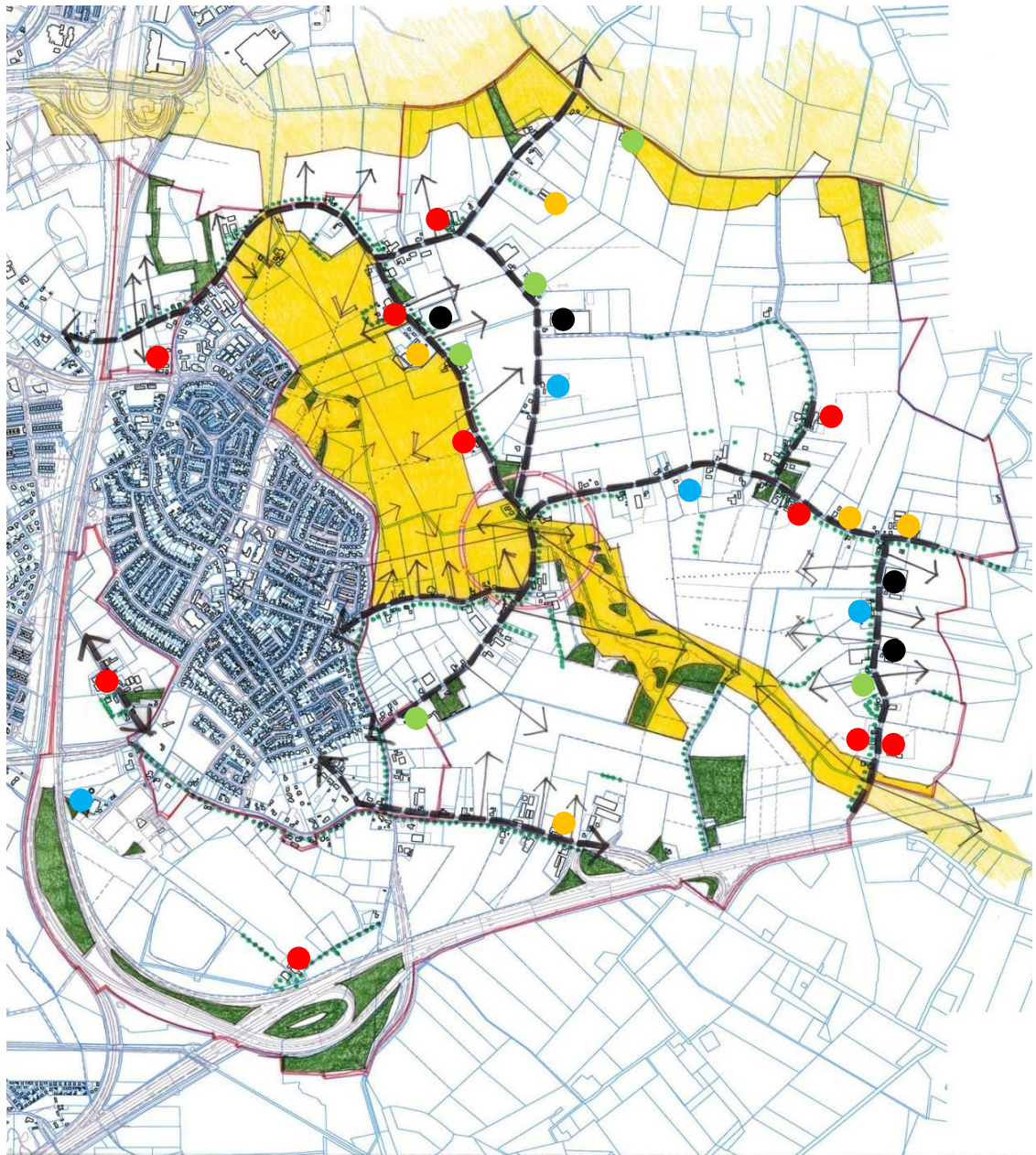
Melkvee		Varkens		Paarden	
Glastuinbouw		Akkerbouw/Tuinbouw			

Figuur Agrarische bedrijven in plangebied Buitengebied Oost

- gesloten
- transparant
- open
- plangrens

Figuur Agrarisch bedrijven op kaart openheid-geslotenheid (bron: gemeente Breda).

Figuur Agrarisch bedrijven op kaart ruimtelijk visuele kwaliteiten (bron: gemeente Breda).

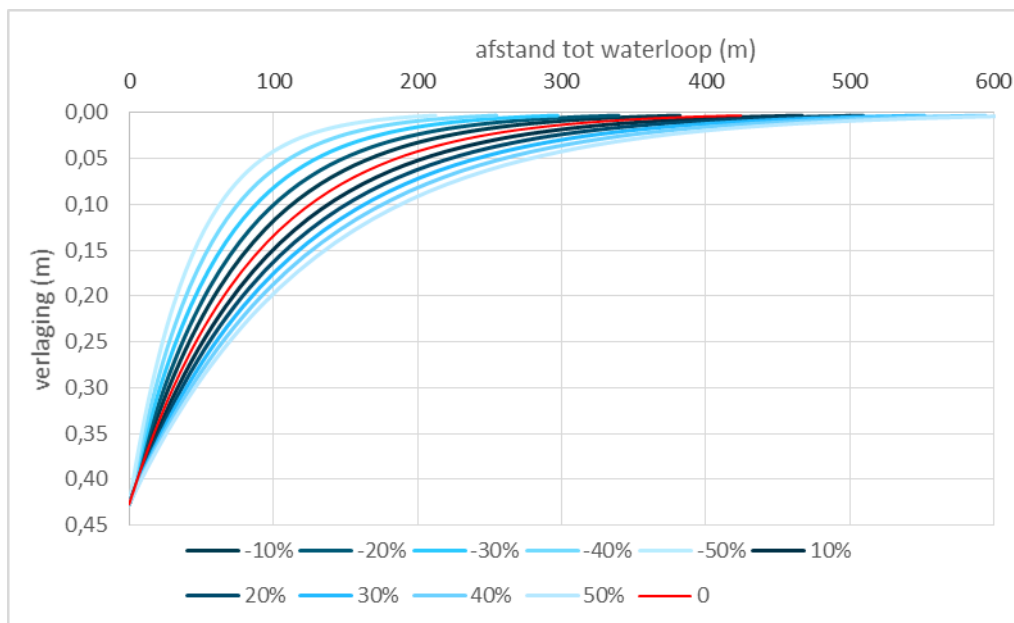
Effecten op natuur (hydrologisch gevoelige natuur)

Algemeen: hydrologisch invloedsgebied permanente teeltondersteunende voorzieningen

Over het algemeen leiden teeltondersteunende voorzieningen in de praktijk niet of niet wezenlijk tot effecten op de grondwaterstand. Dit omdat de voorzieningen tijdelijk zijn en/of zo uitgevoerd dat water langs de voorzieningen kan infiltreren.

Uitbreiding van permanente teeltondersteunende voorzieningen (bv containervelden, bakken op stellingen en regenkappen) kan echter worst-case bekeken, resulteren in een toename van verhard oppervlak, afvang van water en daarmee tot een negatief effect op het grondwater (verminderde aanvulling van grondwater). Bij permanente teeltondersteunende voorzieningen wordt de neerslag vaak opgevangen en gebruikt voor de teelt. Met uitzondering van een tijdelijk teveel aan neerslag (extreme buien), zal het grootste deel van de neerslag het grondwater niet bereiken. De verdamping kan door de voorzieningen afnemen. Doordat er minder neerslag het grondwater bereikt, is er sprake van een relatief grote netto reductie van de grondwateraanvulling. De reductie van de grondwateraanvulling ligt ter plaatse van percelen met permanente teeltondersteunende voorzieningen zonder aanvullende infiltratiemogelijkheden kan worst case 75% tot 90% bedragen.

Voor uitbreiding van teeltondersteunende voorzieningen is voor diverse bestemmingsplannen buitengebied op basis van een hydrologisch modelonderzoek worst case een maximaal / worst case invloedsgebied berekend van ongeveer 400 - 500m. Dat betekent dat ingrepen met een reductie van de grondwateraanvulling buiten dit invloedsgebied geen negatieve effecten op hydrologisch gevoelige natuur kunnen hebben. Bij de berekening van het hydrologisch invloedsgebied van teeltondersteunende voorzieningen (in de vorm van het permanent afdekken van de bodem) is uitgegaan van een worst-case-situatie (grote oppervlakte wordt permanent afgedekt zodat het regenwater niet meer in de bodem kan infiltreren). Op basis van berekeningen met een grondwatermodel blijkt dat de lijn met 5 cm verlaging op maximaal 500m afstand ligt, en dat de effecten de verlagingen echter vrij snel uitdempen (zie onderstaande figuur). Mogelijk kan het invloedsgebied in de werkelijkheid minder zijn door de dempende werking van sloten ter plaatse.

Figuur 3 Peilverlaging bij het aanleggen van een drainerende waterloop met een drainagebasis van 0,5m onder de huidige grondwaterstand (bron: Antea Group)

Voor de volledigheid/zorgvuldigheid is ook het effect van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen onderzocht.

Voor de bepaling van hydrologische effecten van tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen moet onderscheid gemaakt worden in de diverse vormen van teeltondersteunende voorzieningen. De volgende hydrologische effecten zijn per vorm van teeltondersteunende voorzieningen te verwachten:

- Schaduwhallen of –netten en hagelnetten en afdekking acryldoek:
Door de doorlatendheid van de voorziening sijpelt regenwater door het doek en infiltreert het in de bodem. Ook de verdamping wordt niet of nauwelijks beïnvloed. Voor zover een beïnvloeding optreedt vermindert de verdamping.
- Afdekking plastic en lage tunnels:
Wanneer het afdekken met plastic wordt toegepast gebeurt dit in banen met daartussen open grond. Ook bij lage tunnels zijn er onbedekte open stukken bodem tussen de tunnels. Regenwater gaat niet door het plastic heen maar wordt getransporteerd naar de zijkanten van de afdekking of tunnel, waar het infiltreert in de bodem. Het plastic houdt de verdamping ter plaatse tegen. Voor zover de verdamping wordt beïnvloed, neemt deze af.
- Wandelkappen:
Voor het oogsten van aardbeiplanten wordt gebruik gemaakt van (plastic) wandelkappen, die voor korte tijd op één bepaalde plek staan, waarna ze worden verplaatst over het veld. Tussen deze kappen is open grond aanwezig. Water valt op de kappen, waarna het wordt afgevoerd tussen de verschillende kappen en infiltreert in de bodem. Voor zover de verdamping wordt beïnvloed, neemt deze af.

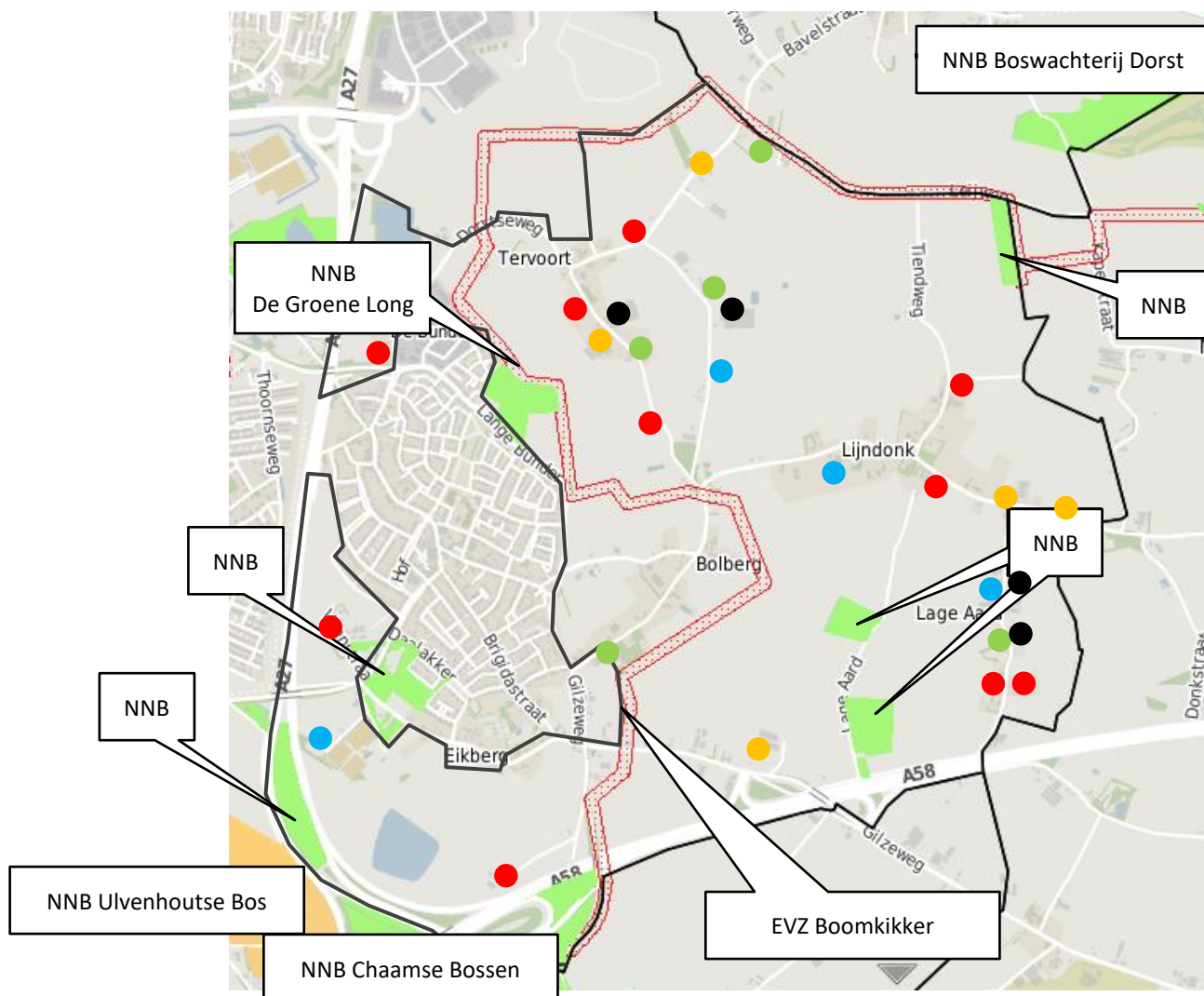
Een redelijke aanname bij de hier besproken teeltondersteunende voorzieningen is dat het opgevangen hemelwater niet wordt afgevoerd naar de sloten maar in de bodem infiltreert. De verdamping wordt niet of nauwelijks beïnvloed. Voor zover de verdamping wordt beïnvloed, neemt deze af. Op basis van het voorgaande kan dus worden gesteld dat de grondwateraanvulling door een teeltondersteunende voorzieningen niet wijzigt of, voor zover toch een wijziging plaatsvindt, de grondwateraanvulling enigszins toeneemt. Omdat het om zeer kleine verschillen in de grondwateraanvulling gaat, kan worden gesteld dat, voor zover een hydrologisch effect van teeltondersteunende voorzieningen op hydrologisch gevoelige natuur optreedt, dit niet merkbaar is.

Natura2000

De dichtstbijzijnde bouwvlakken liggen op 700 m van Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos en daarmee buiten de hydrologische invloedzone van teeltondersteunende voorzieningen van 400-500 m. Daarmee is een negatief effect uit te sluiten.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Onderstaande figuur geeft de locaties van de agrarische bedrijven op de kaarten met NNB-gebieden. Een aantal bedrijven ligt binnen 500 m van NNB-gebied. Het betreft echter geen hydrologische gevoelige natuurgebieden. Daarmee is een negatief effect uit te sluiten.

Figuur Agrarisch bedrijven op kaart ligging Natuur Netwerk Brabant (NNB)
(bron: Provincie Noord-Brabant, www.kaartbank.brabant.nl/natuurbeheerplan/natuurnetwerk)

Conclusie effecten van gebruikmaking van de wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen

De wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding bouwvlak tot 4,5 ha ten behoeve van permanente teeltondersteunende voorzieningen heeft geen wezenlijk negatieve effecten op landschappelijke (openheid) en natuur (hydrologische gevoelige natuur) waarden.

Aanpassingen in het bestemmingsplan

Op basis van bovenstaande hoeft de regeling van het bestemmingsplan niet te worden aangepast. Bovenstaande dient als aanvulling op de motivatie in de toelichting van het bestemmingsplan.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische effecten TOV n.a.v. uitspraak Raad van State
projectnummer 415935

18 juni 2019

Gemeente Breda

4 Herziening bestemmingsplan in relatie tot m.e.r.

Aan het vernietigde bestemmingsplan lag onder andere een milieueffectrapport (MER) ten grondslag. Vanwege de uitspraak van de Raad van State wordt het bestemmingsplan aangepast en in herziene vorm in weer in procedure gebracht. Ten behoeve daarvan is in dit rapport aanvullend op het MER en de passende beoordeling aanvullende (milieu)informatie verzameld.

De uitspraak van de Raad van State leidt niet tot de conclusie dat het eerder opgestelde MER niet ten grondslag kan liggen aan het bestemmingsplan, maar wel dat op een aantal onderdelen aanvullende milieuinformatie benodigd is en dat deze informatie wordt gebruikt bij het formuleren van de planregels. Dit aanvullende rapport bevat de gevraagd aanvullende informatie.

De reparatie van het bestemmingsplan is een volgende stap in de bestemmingsplanprocedure voor het buitengebied. Het genomen besluit over het bestemmingsplan is (deels) vernietigd en het nu te nemen besluit (vaststellen aangepast bestemmingsplan) is een m.e.r.-plichtig besluit waarvoor reeds een m.e.r. is doorlopen.

Het aangepaste bestemmingsplan bevat geen wezenlijk andere m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten dan het oorspronkelijke bestemmingsplan. Er worden geen nieuwe of andere ontwikkelingsmogelijkheden geboden. De ontwikkelingsmogelijkheden worden beperkt, dan wel aan voorwaarden verbonden ter voorkoming van negatieve effecten op natuur. De wijzigingen in het bestemmingsplan stellen beperkingen en voorwaarden aan de ontwikkelingen met het oog op het beschermen van natuur en milieu. Milieueffecten zullen eerder kleiner zijn dan groter door de aanpassingen in het bestemmingsplan.

Een nieuw of aanvullend MER en toetsing ervan door de commissie m.e.r. is niet verplicht en niet nodig.

Wel is wettelijk verplicht in het bestemmingsplan aan te geven hoe met deze aanvullende informatie is omgegaan. Dat gebeurt dan ook, zowel in de toelichting als in aanpassingen van de regels.

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische effecten TOV n.a.v. uitspraak Raad van State

projectnummer 415935

18 juni 2019

Gemeente Breda

Bijlagen

Bijlage 1 Gevoeligheid Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos voor verdroging en vernatting

Bijlage 2 Mogelijke vormen van TOV

Reparatie Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Aanvullende motivatie stikstof en hydrologische effecten TOV n.a.v. uitspraak Raad van State
projectnummer 415935

18 juni 2019

Gemeente Breda

Bijlage 1 Gevoeligheid Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos voor verdroging en vernatting

Delen van het Ulvenhoutse Bos zijn gevoelig voor hydrologische effecten in de vorm van verdroging en/of vernatting. In de knelpunten- en kansanalyse uitgevoerd voor het Ulvenhoutse Bos in het kader van het op te stellen beheerplan wordt in zijn algemeen gesteld dat (KIWA, 2007): “De lagere delen van het Ulvenhoutse Bos worden gevoed door basenrijke, lokale kwel. Dit lokale kwelwater is afkomstig van in of net buiten het gebied geïnfiltreerd regenwater, dat is aangerijkt met Ca en HCO₃ in kalkhoudende lagen in het topsysteem. Door het diep wegzakken van de grondwaterstanden in de lage delen zijn de Elzenbroekbossen en Vogelkers-Essenbossen daar verdroogd. De lage drainagebasis van de beken en ontwateringsloten maakt dat het basenrijke kwelwater door deze waterlopen wordt afgevangen en niet ten goede komt aan de vegetatie. Ook onder de hogere gronden zijn de grondwaterstanden gedaald als gevolg van de lage drainagebasis in de dalletjes, maar ook door de vele greppels en sloten die deze ruggen doorsnijden. Het gevolg daarvan is geweest dat de opbolling van het grondwater vlak onder de ruggen minder groot is geworden. Hierdoor is de oppervlakte waar het grondwater tot dicht onder maaiveld komt afgenomen, is de invloed van lokale kwel onderaan de flanken verminderd of verdwenen en is de laterale kweldruk naar de beekdalbodems afgenomen”. Sinds 2007 zijn herstelmaatregelen uitgevoerd in en nabij het Ulvenhoutse Bos. Daarnaast is een ‘Bos- en waterplan Ulvenhoutse Voorbos’ opgesteld. Hierin is de huidige stand van zaken vastgelegd wat betreft te droge of natte omstandigheden en zijn de beoogde maatregelen aangegeven. In grote lijnen is de knelpunten- en kansanalyse van KIWA (2007) echter nog steeds geldig.

In het Natura 2000-beheerplan zijn de oorzaken van de verdroging genoemd; namelijk (1) de drainerende werking van waterlopen in de omgeving, (2) de verminderde toestroming van grondwater uit de omgeving en (3) de versnelde afvoer van water uit het bos. Deze oorzaken zijn niet gekoppeld aan het gebruik van het omliggende gebied.

In tabel B1.1 wordt een overzicht van de gevoeligheid van de habitattypen in het Ulvenhoutse bos voor hydrologische effecten gegeven op basis van de effectenindicator van het Ministerie van EZ.

Tabel B1.1 Gevoeligheid voor verdroging en vernatting van de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos is aangewezen (Bron: effectenindicator Ministerie van EZ)

Instandhoudingsdoel	Verdroging	Vernatting
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst	■	■
H9160A Eiken-haagbeukenbossen	■	■
H91EOC *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	■	■

Legenda:

- Zeer gevoelig
- gevoelig
- Niet gevoelig

Als specifiek naar de profielendocumenten, de PAS-gebiedsanalyse en het ontwerp-beheerplan wordt gekeken, kan worden geconstateerd dat de drie habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen in meer of mindere mate verdrogingsgevoelig zijn.

Op de lagere delen van het habitatype **H9120 Beuken-eikenbossen met hulst** - eigenlijk van nature iets te natte standplaatsen voor het habitatype, waar de potentie eigenlijk eiken-haagbeukenbos is – speelt verdroging ook een rol spelen bij de verzuring. De abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand voor dit habitatype schommelen van vochtig tot droog (Bron: profieldocument). De vochttoestand wisselt sterk in de loop van het jaar, maar het habitatype ontbreekt op langdurig natte standplaatsen. De vegetatie is verder niet afhankelijk van een bepaald grondwaterpeil. Omdat het habitatype ook voorkomt op droge plekken is het ook gevoelig voor vernatting.

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droog-vallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	----------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Figuur B1.1 Abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand (bepaalt mede de kwaliteit van het habitatype) (groen = optimaal, wit = ongeschikt) (Bron: profieldocument H2190)

Ook voor het habitatype **H9160A Eiken-haagbeukenbossen** wordt verdroging door dalende grondwaterstanden als knelpunt genoemd. Bij H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) (figuur B1.4) levert capillaire opstijging van basenrijk grondwater vaak een belangrijke bijdrage aan de zuurbuffering van de standplaats. Het bostype komt daarom relatief vaak voor aan de randen van kwelgebieden of in gebieden die hydrologisch neutraal zijn (kwel en wegzijging houden elkaar in evenwicht) (Bron: profielendocument H9160 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009). Het komt verspreid voor op hogere delen die niet door het grondwater worden beïnvloed. Omdat het habitatype ook voorkomt op droge plekken is het ook gevoelig voor vernatting.

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droog-vallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	----------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Figuur B1.2 Abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand (bepaalt mede de kwaliteit van het habitatype) (oranje = suboptimaal, groen = optimaal, wit = ongeschikt) (Bron: profieldocument H9160)

Het habitatype **H91E0C Vochtige alluviale bossen** is aanwezig in de laagste terreingedeelten. De grondwaterinvloed reikt langdurig of zelfs permanent tot in het maaiveld. Het water kan soms ook boven het maaiveld staan, maar stagneert daar dan niet. Ook kan er sprake zijn van kortstondige overstroming met beekwater. Voor het habitatype H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) is vanuit de abiotische randvoorwaarden sprake van “onder invloed van beek of rivier”. Hieronder valt niet alleen rechtstreekse overstroming door beek- of rivierwater of beïnvloeding door bronnen. Ook de beïnvloeding van de grondwaterspiegel via kwel valt er onder, ook al is die invloed geringer dan die van kwel uit hogere gronden; het is dus niet nodig dat de beek- of rivierkwel de grondwaterspiegel geheel bepaalt. Het habitatype Vochtige alluviale bossen is gevoelig voor verdroging en verdroging is ook een actueel knelpunt.

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droog-vallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	----------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Figuur B1.3 Abiotische randvoorwaarden ten aanzien van de vochttoestand (bepaalt mede de kwaliteit van het habitatype) (oranje = suboptimaal, groen = optimaal, wit = ongeschikt) (Bron: profieldocument H91E0)

Ligging hydrologisch gevoelige habitattypen

Onderstaande figuur geeft aan waar de hydrologische gevoelige habitattypen liggen binnen het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos. H91E0C Vochtige alluviale bossen (gele vlakken) liggen met name langs de Huisdreefloop, langs de Kerkdreefloop, ten westen van de Broekloop ter hoogte van het kerkhof en in smalle zones langs de oost-west lopende waterloopjes tussen de Broekloop en de Huisdreef. De eiken-haagbeukenbossen (rood in onderstaande figuur) bevinden zich grotendeels in dezelfde bosdelen als de vochtige alluviale bossen. Zij komen daar voor op de wat hogere zones van de dalflanken, op de overgang van de vochtige door het grondwater beïnvloedde bostypen naar de drogere bossen.

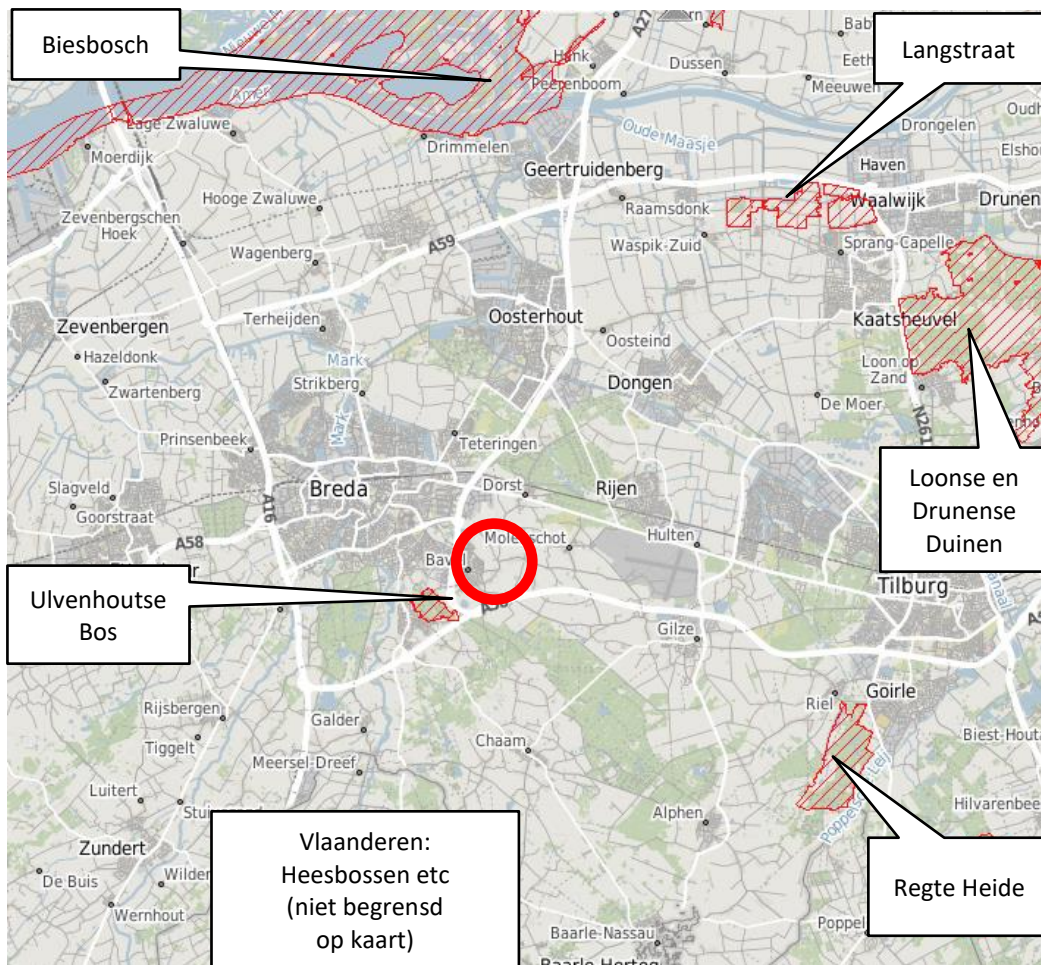
Figuur B1.4 Habitattypenkaart Ulvenhoutse Bos Legenda: Groen: [Beuken-eikenbossen met hulst](#), Geel: [*Vochtige alluviale bossen](#) en Rood: [Eiken-haagbeukenbossen](#)

Een verdrogend effect in het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos als gevolg van TOV vormt een potentiële belemmering voor de realisatie van de uitbreidings- en verbeterdoelstellingen voor H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) en voor H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) en voor de behoudoelstelling voor H9120 Beuken-eikenbossen met hulst.

Een vernattend effect in het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos als gevolg van TOV vormt geen potentiële belemmering voor de realisatie van de uitbreidings- en verbeterdoelstellingen voor H9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden) en voor H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) en voor de behoudoelstelling voor H9120 Beuken-eikenbossen met hulst. De abiotische condities waarin deze bostypes kunnen voorkomen omvatten ook vochtigere omstandigheden (zie figuur B1.1, figuur B1.2 en figuur B1.3). Bovendien is verdroging momenteel een knelpunt zodat aanvulling van het grondwater niet tot een

verslechtering van de abiotische condities voor het behoud of de ontwikkeling van de boshabitattypen leidt waarvoor het Ulvenhoutse Bos is aangewezen.

De kans dat TOV in het buitengebied Oost negatieve hydrologische effecten zal hebben op Natura 2000-gebieden in Vlaanderen (Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop) dan wel andere Natura2000 gebieden in Nederland wordt gezien de afstand tot deze gebieden (> 7km) uitgesloten.

Figuur B1.5 Natura2000-gebieden in de omgeving van plangebied Buitengebied Oost
(bron: provincie Noord-Brabant / www.brabant.nl)

Bijlage 2 Mogelijke vormen van TOV

Bron: Fruitpact Limburg

1. Tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen

Afdekfolies en acryldoek

Afdekfolies en acryldoek worden aangebracht ter voorkoming van aantasting door luizen of andere insecten en ter voorkoming van wind- en vorstschade (aardbeien en prei, stekken bij de boomteelt). Vooral in de aspergeteelt wordt steeds meer gebruik gemaakt van zwarte en ook van zwart/wit folies om de oogst te vervroegen en/of om arbeidspieken af te vlakken. Op zeer beperkte schaal wordt zwart plastic nog toegepast bij de teelt van augurken en aardbeien om onkruidgroei te onderdrukken. Bij de toepassing van acryldoek is in tegenstelling tot andere afdekfolies nog luchtuitwisseling mogelijk en kan nog regenwater doordringen. In de boomteelt wordt voor het afharden van producten en het beschermen van pas geplante stekken afdek materiaal tegen de zon gebruikt

afdekfolie

Vlakoveldsfolie

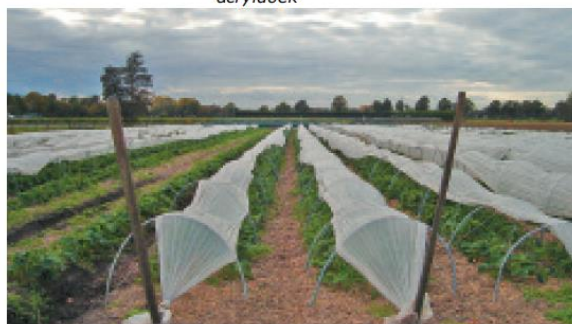
Transparante vlakoveldsfolie wordt toegepast vanwege vervroeging van de oogst.

acryldoek

Vraatnetten

Vraatnetten worden gebruikt om te voorkomen dat beesten het gewas aantasten, zoals konijnen en vogels.

lage tunnels

Lage tunnels

Lage tunnels bestaan uit halfronde bogen tot circa 50 cm hoogte waarover plastic of gaasdoek wordt gespannen. Van deze lage tijdelijke tunnels wordt vooral in de boom- en de aardbeienteelt gebruik gemaakt. Het gebruik van lage tunnels neemt overigens af.

Wandelkappen

Bij de aardbeien-, bloemen- en boomteelt wordt gebruik gemaakt van menstoegankelijke wandelkappen. In verband met teelt- en oogsthandelingen hebben deze kappen een hoogte van minimaal 2 à 2,5 m. Deze wandelen als het ware over het veld, omdat bij de teelt in de volle grond een roulatieschema nodig is vanwege de vruchtwisseling. Daarom hebben deze voorzieningen een tijdelijk karakter.

Schaduwhallen of -netten

In de boomteelt, bloementeelt en ook bij de ginsengteelt worden schaduwhallen toegepast voor het afharderen van producten en voor het beschermen van het gewas tegen scherpe zon.

Hagelnetten

In de fruitteelt worden hagelnetten aangebracht om het afrijpende fruit tegen hagelschade te beschermen.

schaduwnet

hagelnet

2. Permanente teeltondersteunende voorzieningen

Containervelden

In de boomteelt en de vaste plantenteelt wordt steeds vaker gebruik gemaakt van zogenaamde containerteelt. Dit zijn potjes op een geheel verharde ondergrond van beton/asfalt of op anti-worteldoek met daartussen opneembare verhardingen vanwege de logistiek. De grote voordelen van containerteelt zijn: betere arbeidsomstandigheden, ontstaan van minder ziektes, beperking onkruidgroei en de mogelijkheid van recirculatie van water en meststoffen.

containerveld

Bakken op stellingen en regenkappen

In de aardbeienteelt worden om arbeids- en teelttechnische redenen bakken op stellingen gehangen op werkhoogte. De stellingen kunnen voorzien worden van regenkappen. Bij deze techniek is vruchtwisseling niet nodig omdat er sprake is van substraatteelt. De stellingenteelt heeft de laatste vijf jaar een enorme vlucht genomen.

bakken op stellingen

Teeltondersteunende kassen

Een teeltondersteunende kas is een teeltondersteunende voorziening, bestaande uit een agrarisch bedrijfsgebouw waarvan de wanden en het dek voornamelijk bestaan uit glas of een ander lichtdoorlatend materiaal en dienend voor de productie van gewassen onder geconditioneerde klimaatomstandigheden. Schuurkassen en permanente tunnel- of boogkassen (>1,5 meter) worden beschouwd als een kas.

teeltondersteunende kassen

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.